

Exposició laboral a fibres d'amiant a Catalunya

Consell de Relacions
Laborals de Catalunya
Comissió de Seguretat
i Salut Laboral

 Generalitat
de Catalunya

comissió obrera
nacional de Catalunya

UNIO GENERAL DE PREBALLADORS
DE CATALUNYA
www.ugt.cat

Foment
del Treball Nacional

pimec
la indústria catalana exportadora

Fepime
catalunya

Exposició laboral a fibres d'amiant a Catalunya

Edició:

© 2018 Consell de Relacions Laborals de Catalunya, crl.gencat.cat

Elaboració i redacció:

Comissió de Seguritat i Salut Laboral del Consell de Relacions Laborals de Catalunya

Coordinació:

Secretaria General del Consell de Relacions Laborals de Catalunya

Maquetació:

Vanguard Grafic, SA

ISBN:

978-84-393-9840-0

Barcelona, desembre de 2018

Avís legal:

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement -No comercial- Sense obres derivades 3.0 de Creative commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a:

 <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Elaboració

Membres de la Comissió de Seguretat i Salut Laboral del Consell de Relacions Laborals de Catalunya

Presideix:

Enric Vinaixa i Bonet, director general de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball

Secretaria General del Consell de Relacions Laborals de Catalunya:

M. Àngels Pujols Muntada

En representació de les organitzacions sindicals més representatives de Catalunya:

• Per CCOO:

Maria Dolores Fernández Carou / Francesc Montoro Brotons

Luisa Montes Pérez / Marian Rodríguez Requena

• Per la UGT:

Núria Gilgado Barbadilla / Dionís Oña Martín

En representació de les organitzacions empresarials més representatives de Catalunya:

• Per FOMENT:

Javier Noguerol Arias

• Per PIMEC:

Montserrat Gascón Macías / Màrius Martí Gutiérrez

• Per FEPIME:

César Sánchez Hernández

Elaboració

En representació de la Generalitat de Catalunya:

Jaume de Montserrat Nonó / Elena Juanola Pagès / Pedro Checa Ruiz
Laura Ramírez Salvador / Ricard Armengol Rosell / Rafel Panadès Valls

Suport tècnic de l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral:

Jordi Maulion Vallbona

Suport tècnic de la Secretaria General del Consell de Relacions Laborals de Catalunya:

Núria Gonzàlez Manzano / Santi Laiglesia Pla

Membres del grup tècnic d'amiant

Secretària general del Consell de Relacions Laborals a Catalunya:

M. Àngels Pujols Muntada

En representació de la Generalitat de Catalunya:

Jaume de Montserrat Nonó / Elena Juanola Pagès
Montse Macià Suades / Marga Tomàs Fuentes

En representació de les organitzacions sindicals més representatives de Catalunya:

• Per CCOO:

Maria Dolores Fernández Carou / Francesc Montoro Brotons
Carles Pérez Espona / Felipe Trigueros Gil

• Per UGT:

Maria del Carmen Márquez García

Elaboració

En representació de les organitzacions empresarials més representatives de Catalunya:

- **Per FOMENT:**

Javier Noguerol Arias

- **Per PIMEC:**

Montserrat Gascón Macías / Màrius Martí Gutiérrez

- **Per FEPIME:**

César Sánchez Hernández

Suport tècnic de l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral:

Santos Hernández Carrascosa / Maria Teresa Martín Bustamante

Jordi Maulion Vallbona

Suport tècnic de la Secretaria General del Consell de Relacions Laborals de Catalunya:

Santi Laiglesia Pla

Amb l'agraïment a:

Per mitjà de col·laboració amb compareixença (per ordre alfabètic de l'organització) de:

- ACM TBK 2020 S.L., el senyor Lluís Mallart Casamajor.
  - Agència Catalana de Residus.
  - Ajuntament de Badia del Vallès, el senyor Rafael Moya Camaron, les senyores Marta Vicens i Núñez i Sandra Mota Nogales.
  - Ajuntament de Cerdanyola, la senyora Elena Martí Gabernet.
  - Asbestos's Gestión de Desamiantados AGD S.L., el senyor Manuel Pazo Meijide.
  - Associació de Coordinadors de Seguretat i Salut Laboral, el senyor Miguel Àngel Sáez Lozano.
-

Elaboració

- Barcelona d'Infraestructures municipals (BIMSA), el senyor Raimon Salvat i Devesa, amb l'assessorament del senyor Lluís Mallart Casamajor.
- Control Deméter S.L., el senyor Eladi Oliva Aldeguer i la senyora Ainara Gorriti Romero.
- Enviland Medi Ambient S.L., el senyor Joan Tomàs Criado.
- Del Gremi d'Instal·ladors d'Electricitat i Fontaneria i afins de Barcelona, el senyor Daniel Carrasco Altimiras.
- Orion Prevención S.L., el senyor Blas Gómez Gómez.

Per mitjà de col·laboració en respostes a qüestionaris (per ordre alfabètic de l'organització):

- Acsa-Sorigué, el senyor Francisco Moral Ferrer.
  - Atlas Gestión Medioambiental SA, el senyor Xavier Mundet Terns.
  - Deconta S.L.
  - Inprein, SPA, la senyora Rosa Nevado Roca.
  - Laboratorio de Análisis Echevarne.
  - MC Prevención, dra. Beatriz Bonfria Novella.
  - Servei de Pneumologia de l' Hospital Universitari de Girona Josep Trueta/ Hospital Santa Caterina, el dr. Ramon Orriols Martínez.
  - TeleTest Analytica S.A.
-

Índex

1. Pròleg	14
2. Principals fonts de risc per inhalació de fibres d'amiant	16
2.1. Fonts del risc	16
2.2. Sobre la presència d'amiant a Catalunya	20
3. Incidència de la patologia per exposició a amiant	22
4. La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració	27
4.1. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (TSF)	27
4.1.1. Funcions com a autoritat laboral	28
4.1.2. Funcions de vigilància i control. Inspecció de Treball de Catalunya (ITC)	36
4.1.3. Funcions de promoció: assessorament, formació i difusió	40
4.2. Departament de Salut (SLT) / Secretaria de Salut Pública	41
4.2.1. Funcions del Departament de Salut (SLT)	42
4.2.2. Registres en salut laboral	44
4.2.3. Programa de vigilància postocupacional de la salut	44
4.2.4 Dades del Registre de Persones Treballadores Exposades a Amiant (RTEA)	47
4.3. Departament de Territori i Sostenibilitat (TES)	53
4.4. Administracions locals	56

Índex

4.5. Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)	59
4.5.1. Evolució a Catalunya i situació actual del del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)	60
4.5.2. Com són les empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)?	64
4.5.3. Activitats que exerceixen les empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)	65
4.5.4. Capacitació de les empreses actives registrades al Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)	77
4.5.5. Obligacions legals de les empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)	78
4.6. Treballadors amiant	80
4.7. Àmbits de diàleg	82
5. Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)	84
5.1. Amiant: un problema de salut pública, mediambiental i laboral	85
5.2. Identificació i diagnosi dels materials amb contingut d'amiant (MCA)	88
5.3. Actors implicats. Funcions i formació	95
5.4. La problemàtica dels residus i la seva gestió	98
5.5. Les empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA) i la seva capacitació	105
5.6. Coordinació de les administracions públiques amb competències en temes d'amiant	106

Índex

5.7 Gestió administrativa del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA) i dels Plans de Treball amb Amiant (PTA)	107
5.8. Treballadors exposats a amiant (per compte d'altri i per compte propi)	109
5.9. Aplicació dels plans de treball. Procediments i seguiment	110
5.10. Normativa en temes d'amiant	113
5.11. Administració local i amiant	114
5.12. Propostes adreçades a les administracions	117
6. Discussió	119
6.1. Consideracions generals	119
6.2. Consideracions específiques	120
7. Conclusions i propostes de millora	128
7.1. Conclusions	128
7.2. Propostes de millora	131
Annexos	137
Annex 1. Òrgans administratius competents en matèria de seguretat i salut laboral	137
Annex 2. Laboratoris d'anàlisi de mostres d'amiant acreditats a Catalunya	140
Annex 3. Relació d'Unitats de Salut Laboral a Catalunya	142

Índex de taules

Taula 1. Dades recollides al CEPROSS relacionades amb amiant (2007-2016)	22
Taula 2. EROL. Patologies per amiant (2003-2007)	23
Taula 3. Nombre de casos i percentatges d'abestosi per comunitats autònomes (2003-2007)	23
Taula 4. Actuacions de la Inspecció de Treball de Catalunya (2016)	36
Taula 5. Actuacions de la Inspecció de Treball de Catalunya (2016)	37
Taula 6. Resultats de les actuacions de la Inspecció de Treball de Catalunya (2016)	39
Taula 7. Classificació dels residus amb amiant	55
Taula 8. Evolució anual del nombre d'empreses que s'han donat d'alta i de baixa al RERA per territori (2007-2016)	63
Taula 9. Nombre d'actuacions a Catalunya amb PTA de tipus genèric per tipologia d'activitat (2012-2016)	75

Índex de figures

Figura 1. Evolució dels treballadors exposats a amiant a Catalunya (1985-2005)	19
Figura 2. Evolució de la incidència de defuncions per mesotelioma maligne de pleura (C38.4 -Tumor maligne de pleura i C45.0 - Mesotelioma pleural, de la CIE-10) a Espanya (1975-2016)	25
Figura 3. Esquema del procediment d'acreditació dels laboratoris d'anàlisi de fibres d'amiant	29
Figura 4. Esquema del procediment d'inscripció (i de modificació de dades) al RERA	31
Figura 5. Esquemes del procediment de baixa al RERA, a sol·licitud de l'empresa i a instàncies del ST del TSF	32
Figura 6. Tramesa de plans de treball amiant	34
Figura 7. Esquema dels programes de vigilància de la salut de les persones treballadores exposades i postexposades a amiant (2007-2017)	46
Figura 8. Persones incloses al registre segons sexe i tipus d'exposició (2007-2017)	48
Figura 9. Nombre de treballadors exclosos del seguiment segons el motiu i el sexe	48
Figura 10. Nombre de treballadors amb alguna malaltia relacionada amb l'amiant detectats per la XUSL	49
Figura 11. Nombre de treballadors amb alguna malaltia relacionada amb l'amiant segons el territori de residència	49
Figura 12. Esquema del procés relacionat amb la identificació d'una patologia laboral en persones treballadores postexposades a amiant	50

Índex de figures

Figura 13. Evolució anual del nombre d'empreses donades d'alta i de baixa al RERA de Catalunya (1985-2016)	61
Figura 14. Evolució anual del nombre d'empreses que estan donades d'alta al RERA de Catalunya (1985-2016)	61
Figura 15. Evolució del percentatge d'empreses inscrites al RERA a Catalunya que han presentat com a mínim un pla de treball un cop l'any (2010-2016)	65
Figura 16. Evolució del percentatge d'empreses inscrites al RERA a Barcelona que han presentat com a mínim un pla de treball un cop l'any (2008-2016)	66
Figura 17. Evolució del nombre de plans presentats a Catalunya (2000-2016)	67
Figura 18. Evolució del nombre d'empreses que presenten almenys un PTA a Barcelona, respecte del total d'empreses inscrites al RERA a Barcelona (2007-2017)	68
Figura 19. Evolució anual del nombre de plans presentats i aprovats a Catalunya (2000-2017)	69
Figura 20. Evolució del nombre de PTA aprovats a Catalunya segons la tipologia del pla (2007-2017)	70
Figura 21. Distribució del nombre de plans de treball aprovats el 2012 i el 2016 per empresa a Barcelona	71
Figura 22. Evolució del nombre de PTA aprovats a Barcelona (2007-2016)	72
Figura 23. Evolució del nombre de PTA aprovats a Tarragona i les Terres de l'Ebre (2007-2016)	72

Índex de figures

Figura 24. Evolució del nombre de PTA aprovats a Lleida (2007-2016)	73
Figura 25. Evolució del nombre de PTA aprovats a Girona (2007-2016)	73
Figura 26. Distribució dels PTA específics aprovats i executats a Catalunya per territori (2016)	74
Figura 27. Evolució anual del nombre de plans de treball executats per tipologia de material friable (2009-2016)	76
Figura 28. Evolució del percentatge d'empreses inscrites al RERA que van presentar i van activar un pla de treball a Catalunya (2013-2016)	77
Figura 29. Diagrama resum dels tràmits administratius de les empreses RERA amb el TSF	80
Figura 30. Percentatge de treballadors en funció del nombre d'obres en les quals han participat (Catalunya 2015)	81

— 1

Pròleg

L'amiant ha estat des de l'inici de l'etapa democràtica una de les preocupacions dels agents socials i econòmics i del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (TSF) de la Generalitat de Catalunya, atesa la gravetat dels seus efectes sobre les persones i el gran nombre de treballadors que, al llarg del temps, han treballat amb materials molt diversos que contenien aquestes fibres minerals.

La Comissió de Seguretat i Salut Laboral del Consell de Relacions Laborals (CRL) va constituir, el juliol de 2016, un grup tècnic de treball denominat GT Amiant, per estudiar la situació de l'exposició laboral a fibres d'amiant a Catalunya i la proposta d'accions destinades a reduir-ne la prevalença i intensitat i a millorar la prevenció dels danys a la salut que poden ocasionar. Les activitats del grup de treball es van orientar a:

- L'anàlisi de la situació de l'exposició a fibres d'amiant a Catalunya.
- La identificació dels principals actors i les funcions que desenvolupen.
- La realització de propostes de millora.

El grup tècnic l'han compost: quatre representants de l'Administració (dos de l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral, un de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, un de la Inspecció de Treball de Catalunya), un representant de cadascun dels agents socials (CCOO, UGT, FOMENT, PIMEC i FEPIME) i dos tècnics de suport (un de l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral i un del Consell de Relacions Laborals).

Com a procediment de treball, el GT Amiant va decidir la compareixença de persones clau, en funció de la seva activitat laboral i professional entorn de l'amiant, per tenir una millor aproximació a la realitat de l'amiant a Catalunya. Paral·lelament, es van distribuir entre els membres institucionals la recollida de dades, per caracteritzar l'exposició a fibres d'amiant dels treballadors a Catalunya.

A partir de l'estudi de les compareixences i de les dades obtingudes, en aquest document es presenta el relat de les exposicions de les persones treballadores a l'amiant a Catalunya, una descripció de la situació actual, així com una descripció dels principals actors que hi intervenen i de les seves funcions.

Es presenten les conclusions de l'estudi i unes propostes per a l'acció, amb la finalitat de facilitar als diferents actors l'adopció d'estratègies per implementar un major control de les exposicions i millorar el servei de les administracions públiques, a l'hora de coordinar-se i cooperar. També es pretén facilitar l'assessorament especialitzat, des dels diferents vessants (salut pública, medi ambient i salut laboral) a tots els interessats i, en particular, als treballadors i a les empreses.

Finalment cal comentar que totes les taules i figures del document han estat elaborades pels autors i són propietat del Consell de Relacions Laborals de Catalunya, que poden ser reproduïdes per qualsevol mitjà, sempre que se'n citi la font.

— 2

Principals fonts de risc per inhalació de fibres d'amiant

La presència de fibres d'amiant en l'ambient pot ser per la presència de material en mal estat i perquè l'acció d'agents externs afavoreixi el despreniment de fibres, i també es pot deure a una manipulació incorrecta.

2.1. Fonts del risc

Els escenaris d'exposició a fibres d'amiant han experimentat una transformació considerable des que a principis dels anys noranta es va començar a aplicar la figura legal del pla de treball amiant¹ a Catalunya. Es va passar d'unes exposicions a dins de les instal·lacions fabrils, des de la recepció de l'amiant o dels materials amb contingut d'amiant (MCA) com a matèries primeres, fins a l'expedició dels productes acabats, passant per les diferents fases dels processos productius. L'any 1990 hi havia 84 empreses censades a Barcelona, de les quals:

- el 56% utilitzaven MCA, en activitats diferents de les esmentades,
- el 19% eren comercials d'MCA,
- el 14% fabricaven material de fricció,
- el 5% substituïen material de fricció,
- el 2,4% fabricaven fibrociment,
- el 2,4% fabricaven tèxtil-amiant, i
- l'1,2% fabricava cartró-amiant.

El 1993 va ser quan es va obrir una nova categoria a les empreses que eren actives en els treballs amb amiant, que és la d'empreses que treballen amb Pla de Treball Amiant, amb quatre empreses. A partir de llavors es va produir una evolució lenta però sostinguda envers els treballs amb pla de treball, fins a arribar

¹ Ordre de 7 de gener de 1987 per la qual s'estableixen normes complementàries del Reglament sobre treballs amb risc d'amiant. (BOE 13, de 15 gener), en què s'introduïa per primera vegada a Espanya i a Catalunya la figura del Pla de Treball Amiant.

² Ordre de 7 de desembre de 2001, per la qual es modifica l'annex I del Reial decret 1406/1989, de 10 de novembre, pel qual s'imposen limitacions a la comercialització i a l'ús de certes substàncies i preparats perillosos. (BOE núm. 299, de 14 de desembre).

a finals del 2001, que amb l'entrada en vigor de la prohibició dels treballs amb amiant², tan sols quedaven empreses dins de l'àmbit del Pla de Treball Amiant.

En definitiva, el model d'exposició a l'amiant clàssic, en les activitats industrials on es manipula amiant com a matèria primera, deixa de tenir sentit en el treball amb plans, si bé és cert que el perill potencial que, sens dubte, implica la presència de fibres d'amiant al lloc de treball continua sent el mateix. El risc, és a dir, la probabilitat d'aparició dels efectes és, en teoria, gairebé menyspreable, sempre que es treballi d'acord amb el que preveu el pla de treball.

Les exposicions més elevades les han tingut els treballadors que han estat treballant durant anys, de manera repetitiva, en operacions molt diverses de manufactura de diferents productes d'amiant, a les quals cal afegir els treballadors que feien operacions de flocatge, de calorifugatge, i treballs amb altres productes amb MCA friables (figura 1).

S'ha transferit el risc des d'un grup limitat de treballadors a les indústries d'amiant (fibrociment, tèxtil-amiant, cartró-amiant, fabricació i reparació de material de fricció, comercials d'MCA i d'altres usos d'MCA) cap a un altre grup molt més important de treballadors en edificis o instal·lacions industrials amb MCA. No es pot considerar com un risc homogeni al llarg del temps ni idèntic per a tots els treballadors exposats, sinó com un risc que ha afectat diferents grups de treballadors amb diferents graus d'exposició. Aquestes exposicions han evolucionat al llarg del temps:

- Treballadors industrials en la manufactura de diferents productes d'MCA. En general, han estat exposats a concentracions molt elevades de fibres, que han anat disminuint al llarg del temps, i que han estat variables entre empreses i entre diferents llocs de treball a les mateixes empreses.

- Personal que va fer operacions de flocatge i de calorifugatge (potser fins als primers anys vuitanta) amb exposicions de durada molt variable, però molt intenses. Aquí cal considerar els treballadors del sector naval, de les drassanes i de les operacions de manteniment.
- Treballadors que realitzen operacions de desamiantatge i que treballen amb pla de treball amb amiant. Si bé les seves exposicions són molt inferiors respecte de les exposicions anteriors, no es pot descartar que estiguin per sobre del valor límit.
- Treballadors de manteniment i reparacions que intervenen actualment sobre els edificis i instal·lacions amb MCA, que poden anar des del paleta en operacions de rehabilitació o de reparació en edificis amb MCA, a tot tipus d'instal·ladors que actuïn sobre MCA, i que ignoren que porten amiant. Les seves exposicions no són constants i poden ser intenses.
- La fracció de la població que pot estar sotmesa a la pol·lució mediambiental, que està exposada a concentracions més baixes que les ocupacionals, però que encara continuaran ocasionant mesoteliomes pleurals malignes, provocats per fonts d'exposició com operacions sobre MCA sense control, tant en MCA instal·lat com en forma de residus, sobretot els incontrolats.

Treballadors amiant: treballadors amb exposició possible a amiant. **Treballadors no potencialment exposats:** treballadors amiant amb exposicions diàries a concentracions inferiors a 0,25 f/cc fins al 5/8/1993, i a menys de 0,20 f/cc pel crisòtil i menys de 0,1 f/cc per les altres varietats, excepte crocidolita, entre el 6/8/1993 fins al 11/10/2006. **Treballadors exposats:** treballadors amiant per sobre del VLA-ED, fins al 5/8/1993: 1 f/cc, i entre el 6/8/1993 i l' 11/10/2006, 0,6 f/cc pel crisòtil i de 0,3 f/cc per a la resta de varietats d'amiant, excloent-hi crocidolita.

VLA-ED: valor límit ambiental d'exposició diària, ponderat a 8 hores de treball per dia i 40 hores de treball setmanals.

Figura 1. Evolució dels treballadors exposats a amiant a Catalunya (1985-2005)

Font: Elaborat per l' ICSSL

Actualment els escenaris d'exposició laboral a fibres d'amiant preocupants són els que afecten els treballadors de les empreses desamiantadores i les que actuen sobre tot tipus d'instal·lacions on hi hagi MCA, en tots dos casos per pràctiques no adequades.

Cal fer esment a un escenari no laboral, que pot afectar la ciutadania en general, motivat per la pol·lució mediambiental. D'acord amb les dades publicades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) sobre població en general, s'observa una incidència de casos de mesotelioma pleural maligne en continu creixement al llarg dels últims 35 anys.

2.2. Sobre la presència d'amiant a Catalunya

³ SOLÀ NIUBÓ, C. [et al.]. Prospección sobre la presencia de amianto o de materiales que lo contienen en edificios. Barcelona: IDES, 2001, p. 29-31.

D'acord amb els resultats de l'estudi³ realitzat per l'Institut d'Estudis de la Seguretat (IDES) la presència d'amiant a Catalunya representa vora un 20% del MCA present a la resta de l'Estat.

Hi ha dos tipus d'aplicacions d'amiant: les de risc mitjà (les d'MCA amb poca friabilitat, com el fibrociment), i les d'alt risc (les d'MCA friables, com aïllaments projectats o morters).

Respecte de les aplicacions de risc mitjà, els autors estimaven que la quantitat de fibrociment instal·lat fins a finals de 2002, a Catalunya, era de 4.260.000 tones, de les quals:

- 3.520.000 tones de plaques instal·lades, que representen uns 300.000.000 m². S'estimava que el 50% d'aquesta quantitat estava en forma de residu.
- 740.000 tones de canonades de fibrociment instal·lades, que representen uns 74.000 km. Es considerava que un 50% estava en forma de residu.

En relació amb els residus, l'estudi esmentat estimava en:

- 2.000.000 de tones de fibrociment en abocaments incontrolats.
- 110.000 tones de fibrociment en abocadors controlats.

Respecte dels materials classificats com a més perillosos, s'estimaven entre 8.000 i 32.000 tones, que es distribuïen així:

- Amiant projectat:
  - En edificis en altura: de 4.000 a 6.000 edificis.
  - En garatges: de 9.000 a 14.000 edificis.
- Amiant projectat: en oficines, uns 100.000 m².

Amb relació als residus, l'estimació era:

- En abocaments incontrolats: 2.800 tones.
- En abocadors controlats: 200 tones.

Aquestes xifres, de l'any 2002, s'han actualitzat a finals de 2016 amb una estimació a partir de les dades de l'abocador de residus especials de Castellolí, on van tots els residus classificats com a especials a Catalunya –tots els d'MCA ho són– i de les dades publicades de les deixalleries, que recullen residus d'MCA d'origen domèstic i en petites quantitats. Les dades són les següents:

Residus recollits, entre 2002 i 2016, a l'abocador de residus especials:

- 185.261 tones de materials de fibrociment i
- 2.265 tones de residus friables.

Les quantitats de fibrociment presents encara a Catalunya, a principis de 2017, s'estimaven en uns **4.074.739 de tones de fibrociment** i entre les **5.735 tones i les 29.735 tones de material friable** (aïllaments projectats i calorifugats).

— 3

Incidència de la patologia per exposició a amiant

En relació amb la mortalitat i la morbiditat directament imputable a la inhalació de fibres d'amiant a Catalunya, es disposa de poques dades i són disperses. Les estimacions varien en funció de la font i de la patologia.

A Espanya es reconeixen com a malalties associades a l'exposició a fibres d'amiant, reconegudes com a malalties professionals:⁴ asbestosi (1961), càncer broncopulmonar (1978), mesotelioma pleural i peritoneal (1978) i el càncer de laringe (2015). L'Agència Internacional de Recerca sobre el Càncer (IARC), de l'Organització Mundial de la Salut, reconeix el càncer d'ovari (2012) i troba una associació positiva entre l'exposició a amiant i els càncers de faringe, estómac i colorectal (2012).⁵

A la taula 1 s'inclou la informació corresponent al nombre de comunicats de malalties professionals registrats al sistema de comunicació de malalties professionals a la Seguretat Social (CEPROSS) a l'àmbit territorial de Catalunya, vinculats amb algun dels grups o agents relacionats amb amiant.

Taula 1. Dades recollides al CEPROSS relacionades amb amiant (2007-2016)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
4c-Pols d'amiant	2	2	2	3	15	7	14	6	2	4
6a-Amiant	1	2	0	5	21	2	12	3	2	1

Font: Elaborat per l'ICSSL a partir de dades de CEPROSS

De les dades disponibles cal citar el Registre espanyol de malalties d'origen laboral (EROL),⁶ que abasta Astúries, Navarra i Catalunya, i que pel període 2003-2007 donava les dades següents (taula 2), relacionades amb l'amiant:

⁴ Entre parèntesis l'any de reconeixement.

⁵ INTERNATIONAL AGENCY FOR RESEARCH ON CANCER. Monografía 100C. World Health Organisation: Lyon, 2002.

⁶ LARA, B. [et al.]. «Registros de enfermedades respiratorias en España: fundamentos y organización». Archivos de Broconeumología, vol. 47, núm. 8 (2011), p. 389-396.

Incidència de la patologia per exposició a amiant

Taula 2. EROL. Patologies per amiant (2003-2007)

Diagnosi	Astúries		Navarra		Catalunya		Total
	n	%	n	%	n	%	
Asbestosi	43	29,2	10	6,8	94	63,9	147
Càncer pulmó	33	38,4	24	27,9	29	33,7	86
Mesotelioma	20	24,1	14	16,9	49	59	83
Total	96	30,4	48	15,2	172	54,4	316

Font: Dades extretes del Registre EROL

⁷ GARCÍA GÓMEZ, M. [et al.] (2012). "Incidencia en España de la asbestosis y otras enfermedades pulmonares benignas debidas al amianto durante el período 1962-2010". A: *Revista Española de Salud Pública*. Vol. 86, núm. 6, p. 613-625.

En relació amb la incidència d'asbestosi a Catalunya⁷ en el període 1990-2010 es van reconèixer com a malaltia professional 535 casos a Espanya (taula 3), el 98% a homes, amb aquesta distribució per comunitats autònomes:

Taula 3. Nombre de casos i percentatges d'asbestosi per comunitats autònomes (2003-2017)

Comunitat autònoma	Nombre de casos	%
Comunitat Valenciana	106	19,8
Galícia	86	16,1
Andalusia	82	15,3
Catalunya	75	14
País Basc	41	7,7
Resta	145	27,1

⁸ SEGARRA F. [et al.]. «Asbestosis In A Barcelona fibro-cement factory». *Environmental Research* 23(2), (1980), p. 292-300.

Al mateix article se cita un estudi realitzat per l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball a l'empresa Uralita, SA,⁸ a Cerdanyola del Vallès, el 1977, en

què es van estudiar 729 treballadors (85,7%), i es van diagnosticar 214 casos d'asbestosi (29,3% dels treballadors).

L'asbestosi està en regressió a la major part dels països de la Unió Europea (tot i que no a Espanya⁷) com a resultat de la prohibició més o menys tardana de l'ús de l'amiant, combinada amb un període de latència, de 10 a 20 anys, més curt que en altres patologies.

Respecte de les dades sobre asbestosi reconegudes a Espanya, els autors⁷ observen “un ascens dels casos d'asbestosi a partir de 2007; cosa que podria indicar que els treballs de desamiantatge, manteniment i demolició no s'estan fent amb les garanties de seguretat i salut aplicables”.

En relació amb el nostre entorn europeu, encara que la comparació de les estadístiques entre països és un exercici delicat per la diversitat dels sistemes de seguretat social vigents, l'informe d'Eurogip⁹ de l'enquesta que va fer a 13 països europeus el 2005 mostra taxes d'incidència d'asbestosi reconegudes l'any 2000 que van de 0,15 per cada 10⁵ assegurats a Espanya a 5,23 per cada 10⁵ assegurats a Alemanya. Espanya és el país europeu que menys casos d'asbestosi registra amb origen professional: 35 vegades menys que Alemanya, 21 vegades menys que Bèlgica, i 15 vegades menys que França i Itàlia l'any 2006.

García Gómez *et al.*,¹⁰ d'acord amb els resultats obtinguts i amb les reserves en què refereix a la comparació estadística amb altres països del nostre entorn i el diferent consum d'amiant, conclouen que l'escàs nombre de casos d'asbestosi registrats (i la seva tendència) evidencien una vegada més el problema de la subdeclaració i el consegüent infrareconeixement de l'origen professional d'aquestes malalties al nostre país.

En relació amb el mesotelioma maligne i el càncer broncopulmonar no s'han trobat dades referides a Catalunya.

⁷ GARCÍA GÓMEZ, M. [et al.] (2012). “Incidencia en España de la asbestosis y otras enfermedades pulmonares benignas debidas al amianto durante el período 1962-2010”. A: *Revista Española de Salud Pública*. Vol. 86, núm. 6, p. 613-625.

⁹ EUROPEAN FORUM OF THE INSURANCE AGAINST ACCIDENTS AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASES. Asbestos-related occupational diseases in Europe. Recognition, Figures, Specific Systems. Eurogip-24/E: Paris, 2006.

¹⁰ GARCÍA GÓMEZ, M. [et al.]. «Asbestos-related occupational cancers compensated under the Spanish National Insurance System 1978-2011». *International Journal of occupational and environmental Health*, vol. 21, núm. 1 (2015), p. 31-39.

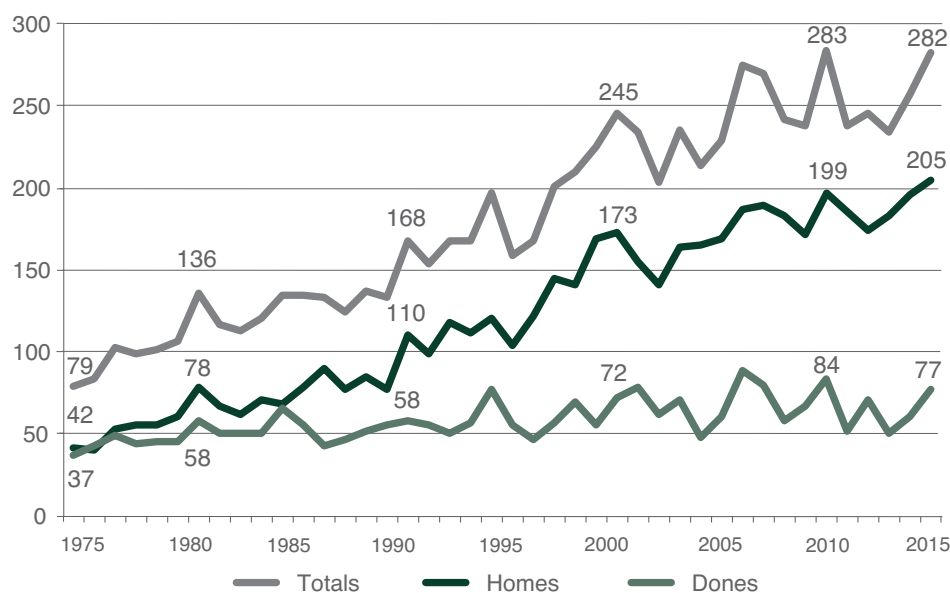
¹¹ AGUDO, A. [et al.]. «Occupation and risk of malignant pleural mesothelioma: A case-control study in Spain». *American Journal of Industrial Medicine*, vol. 37, núm. 2 (2000), p. 159-168.

¹² MAGNANI, C. [et al.] (2000). "Multicentric study on malignant pleural mesothelioma and non-occupational exposure to asbestos". *British Journal of Cancer*. Vol. 83 (2000), p. 104-111.

Respecte del mesotelioma maligne, Agudo *et al.*,¹¹ en un estudi de casos i controls realitzat a Espanya, troben que el 62% dels casos de mesotelioma maligne poden atribuir-se a una exposició laboral i estimen 13 vegades superior el risc de desenvolupar un mesotelioma entre els treballadors amb exposició a amiant confirmada. El grup sense confirmació d'exposició laboral és possible que hagi estat exposat a fonts paraocupacionals, domèstiques o ambientals no identificades.

S'ha demostrat una clara relació dosi-resposta, però no ha estat possible establir un llindar per sota del qual no hi hagi risc, ja que s'han observat casos de mesotelioma atribuïts a baixes dosis d'exposició ambiental o domèstica.¹²

Figura 2. Evolució de la incidència de defuncions per mesotelioma maligne de pleura (C38.4 -Tumor maligne de pleura i C45.0 - Mesotelioma pleural, de la CIE-10) a Espanya (1975-2015)

Font: Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social

Cal ressaltar la clara tendència a l'alça dels casos de mesotelioma pleural maligne a Espanya (figura 2), cosa que indica que encara no es mostra un descens a les exposicions a amiant. Cal considerar, tanmateix, que si bé les dades reflecteixen exposicions d'uns 25 anys enrere, encara avui es produeixen exposicions a fibres d'amiant, principalment per desconeixement de la seva presència.

S'observa¹³ un increment a les xifres de mortalitat per mesotelioma pleural maligne. Així, dels 491 morts al període 1976-1980, es va passar a 1.249 morts al període 2006-2010. La previsió pel quinquenni 2016-2020 és de 1.319 morts.

Les prediccions per al període de cinc anys 2016-2020 indiquen un total de 1.319 morts per càncer de pleura (264 morts/any). Les previsions fins al 2020 indiquen que les morts seguiran augmentant, tot i que les taxes ajustades per edat mostren una estabilització de la mortalitat masculina en el període 2001-2005, que correspon al menor risc en les generacions posteriors al 1960. La diferent tendència de la mortalitat registrada per les dones sembla que indica que l'exposició ocupacional és possiblement el factor que té més influència en aquesta tendència. Les conseqüències catastròfiques de l'exposició de les persones a l'amiant s'estableixen per persistir i romandre en evidència fins que els últims membres supervivents de les cohorts exposades han desaparegut. Per tant, es pot suposar que les morts relacionades causades per mesotelioma pleural se seguiran produint a Espanya almenys fins al 2040.

En relació amb el càncer de pulmó, s'han publicat diverses estimacions de la proporció de casos atribuïbles a l'exposició laboral. Simonato¹⁴ revisa els estudis de casos i controls realitzats i situa la proporció entre el 8,8% i el 40%. En un estudi transversal realitzat a Barcelona, Badorrey i col·laboradors¹⁵ atribueixen el càncer de pulmó a l'exposició a amiant en el 4% dels casos, i afirmen que aquest risc presenta una acció sinèrgica amb el tabaquisme.

¹³ LÓPEZ-ABENTE, G. [et al.]. «Pleural cancer mortality in Spain: time-trends and updating of predictions up to 2020». *BMC Cancer*, vol. 13 (2013), p. 528.

¹⁴ SIMONATO, L. [et al.]. «Estimates of the proportion of lung cancer attributable to occupational exposure». *Carcinogenesis*, vol. 9 (1988), p. 1159-1165. Citado por MARTÍNEZ, C. [et al.]. «Enfermedades pleuropulmonares asociadas con la inhalación de asbesto. Una patología emergente». *Archivos de bronconeumología*, vol. 40, núm. 4 (2004), p. 166-177.

¹⁵ BADORREY, M. [et al.]. «Frecuencia y riesgo de neoplasia broncopulmonar relacionada con asbestos». *Medicina clínica*, vol. 117, núm. 1 (2001). Citado por MARTÍNEZ, CRISTINA [et al.]. «Enfermedades pleuropulmonares asociadas con la inhalación de asbesto. Una patología emergente». *Archivos de bronconeumología*, vol. 40, núm. 4 (2004), p. 166-177.

— 4

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

L'Estatut d'autonomia de Catalunya (2006) estableix les competències de la Generalitat de Catalunya, que inclou els governs i les administracions de la Generalitat i dels ens locals.

4.1. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (TSF)

L'Estatut de Catalunya, a l'article 170, estableix que la Generalitat de Catalunya té competència executiva en matèria de treball i relacions laborals, i inclou específicament les condicions de treball, la prevenció de riscos laborals i la seguretat i la salut en el treball. En el mateix sentit, l'article 170.2 estableix la competència executiva sobre la funció pública inspectora en tot el que regula l'article esmentat.

El Decret 289/2016, de 30 d'agost, de reestructuració del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (TSF), configura que l'òrgan administratiu que exerceix les esmentades competències és la Secretaria General, a través de la Direcció General de la Inspecció de Treball (DGIT) i la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball (DGRLQT).

Al TSF, la DGRLQT ha dictat tres instruccions (DGRLQT 2/2006, DGRLQT 1/2009 i DGRLQT 4/2010) i una circular (C 2/2010) en relació amb la interpretació de diferents aspectes de l'aplicació del Reial decret 396/2006, de 31 de març, que regula la protecció dels treballadors davant del risc per inhalació de fibres d'amiant.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

4.1.1. Funcions com a autoritat laboral

Des del TSF, i amb relació a l'amiant, es realitzen les funcions d'acreditació de laboratoris especialitzats en l'anàlisi de fibres d'amiant, de gestió del Registre d'empreses amb risc d'amiant (RERA), s'aproven els plans de treball amb amiant (PTA) i s'exerceix la potestat sancionadora.

Els òrgans administratius que exerceixen les funcions esmentades són (annex 1):

- Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball (DGRLQT)
- Serveis Territorials (ST) de Treball
- Institut Català de Seguretat i Salut Laboral (ICSSL)

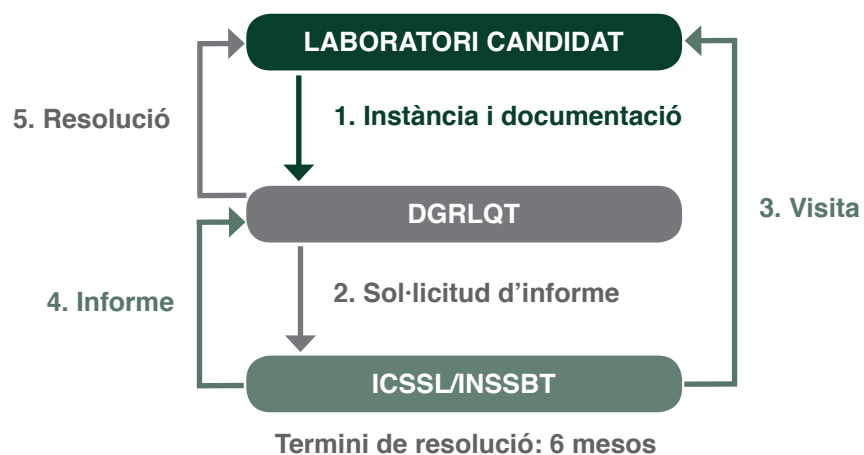
4.1.1.1. Acreditació de laboratoris d'anàlisi

L'anàlisi de fibres d'amiant (recompte de fibres) a l'ambient dels llocs de treball que puguin estar afectats per l'exposició a aquest risc només la poden dur a terme laboratoris especialitzats que disposin d'una idoneïtat reconeguda formalment per l'autoritat laboral que correspongui al territori de la comunitat autònoma on estigui ubicat el laboratori.

El procediment d'acreditació dels laboratoris (figura 3) l'estableix l'article 5.5 del Reial decret 396/2006, de 31 de març. És un tràmit gratuït que es pot sol·licitar en qualsevol moment de manera presencial a la DGRLQT (directament o través de les oficines de Gestió Empresarial) i que requereix l'informe previ de l'Institut Nacional de Seguretat, Salut i Benestar en el Treball (INSSBT) a través del Centre Nacional de Verificació de Maquinària, a Barakaldo, Biscaia.

El termini de resposta és de 6 mesos, i amb la resolució d'acreditació s'assigna un número d'inscripció. Aquesta acreditació es revisa periòdicament. Els laboratoris acreditats es publiquen al BOE.

Figura 3. Esquema del procediment d'acreditació dels laboratoris d'anàlisi de fibres d'amiant

Font: Elaborat per l'ICSSL

¹⁶ Reial decret 396/2006, de 31 de març, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició a l'amiant. (BOE núm 86, d'11 d'abril).

¹⁷ Determinació de fibres d'amiant i altres fibres en aire. Mètode del filtre de membrana / microscòpia òptica de contrast de fases. (Mètode multifibra) MTA/MA-051/A04. INSSBT.

¹⁸ Encara que hi ha disponible el mètode d'anàlisi "Determinació qualitativa (identificació) de fibres d'amiant en materials. Mètode de polarització-dispersió/microscòpia òptica MTA/PI-010/A09. INSHT".

¹⁹ Determinació quantitativa (identificació) de fibres d'amiant en materials. Mètode de polarització-dispersió/microscòpia òptica MTP/PI-010/A09. INSHT.

²⁰ Mètode MTA/MA-051/A04. Institut Nacional de Seguretat, Salut i Benestar en el Treball.

²¹ Clerc, L. [et al.]. Campagne de mesures d'exposition aux fibres d'amiante par microscopie électronique de transmission analytique (META). Rapport final. Paris: Institut nationale de recherche et de sécurité, 2011.

En relació amb les activitats dels laboratoris d'anàlisi de mostres d'amiant, tant a Catalunya com a la resta de l'Estat, l'única anàlisi regulada legalment¹⁶ és el recompte de fibres d'amiant per microscòpia òptica de contrast de fases,¹⁷ tant en mostres personals com ambientals. Ni la presència de fibres d'amiant a materials,¹⁸ ni la presència de fibres en superfícies s'inclouen al Reial decret 396/2006, de 31 de març. Sí que hi ha disponible un mètode d'anàlisi per a la determinació qualitativa (identificació) de fibres d'amiant en materials.¹⁹

Un aspecte important que cal considerar és que l'actual mètode de presa de mostres i d'anàlisi²⁰ (recompte de fibres d'amiant) està desfasat. Segon l'estudi META²¹ per aquest mètode no es detecten ni les fibres fines ni les fibres curtes d'amiant, que poden representar, de mitjana, més del 80% de les fibres realment presents.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

A juny de 2017 hi ha 5 laboratoris acreditats a Catalunya (annex 2), dos dels quals es van acreditar abans de l'entrada en vigor del Reial decret 396/2006, de 31 de març (van ser acreditats directament per l'INSHT), i tres laboratoris acreditats per la Generalitat de Catalunya amb posterioritat a l'entrada en vigor del Reial decret 396/2006, de 31 de març.

4.1.1.2. Registre d'empreses amb risc d'amiant (RERA)

a) Procediment administratiu

D'acord amb el que estableix el Reial decret 396/2006, de 31 de març, les empreses incloses al seu àmbit d'aplicació s'han d'inscriure al RERA, especialment les que realitzin operacions i activitats en què els treballadors estiguin exposats a fibres d'amiant o de materials que en continguin, o siguin susceptibles d'estar-hi exposats (activitats incloses a l'article 3).

La inscripció és única per tot l'Estat i s'ha de fer, de manera gratuïta, al RERA dels Serveis Territorials (ST) del TSF del territori on hi hagi les seves instal·lacions principals. S'entén per "instal·lacions principals" les del centre de treball on hi hagi el màxim nombre de treballadors amb risc d'amiant.

La inscripció és presencial, directament als ST o a les oficines de gestió empresarial (OGE). Per inscriure's cal presentar la fitxa complimentada de l'annex III del Reial decret 396/2006. En aquesta fitxa no hi consta ni la plantilla, ni el nombre de treballadors amiant, ni cap informació que pugui acreditar la capacitat de les empreses per treballar amb MCA (figura 4).

Els ST assignen a cada empresa un número compost per 6 dígit: els dos primers indiquen l'ordre d'inscripció al RERA d'aquell any, els dos següents estan formats per la a d'amiant i la inicial del territori (AB: amiant Barcelona, AT:

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

²² Instrucció 2/2006 de la Direcció General de Relacions Laborals per la gestió del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA) i dels plans de treball amb amiant.

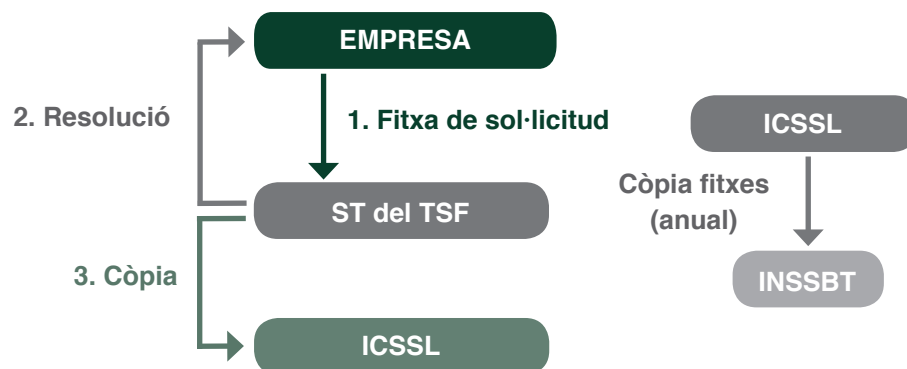
²³ http://treball.gencat.cat/ca/ambits/seguretat_i_salut_laboral/recursos/registres/registre_d_empreses_amb_risc_d_ami/index.html

amiant Tarragona, AG: amiant Girona, AL: amiant Lleida, AE: amiant Les Terres de l'Ebre), i els dos últims dígits corresponen a l'any d'inscripció.²²

L'òrgan responsable és la DGRLQT. Actualment hi ha un RERA a cada servei territorial del TSF, i un d'addicional a les Terres de l'Ebre.

La pàgina web del TSF ofereix la relació d'empreses inscrites al RERA²³ i indica la raó social, l'adreça i el telèfon de contacte de cada empresa. La informació s'ofereix classificada segons l'àmbit territorial dels serveis territorials on està inscrita l'empresa. No s'hi indica la data d'actualització de les dades contingudes, ni l'activitat que realitzen les empreses.

Figura 4. Esquema del procediment d'inscripció (i de modificació de dades) al RERA

Font: Elaborat per l'ICSSL

b) Actualització del RERA

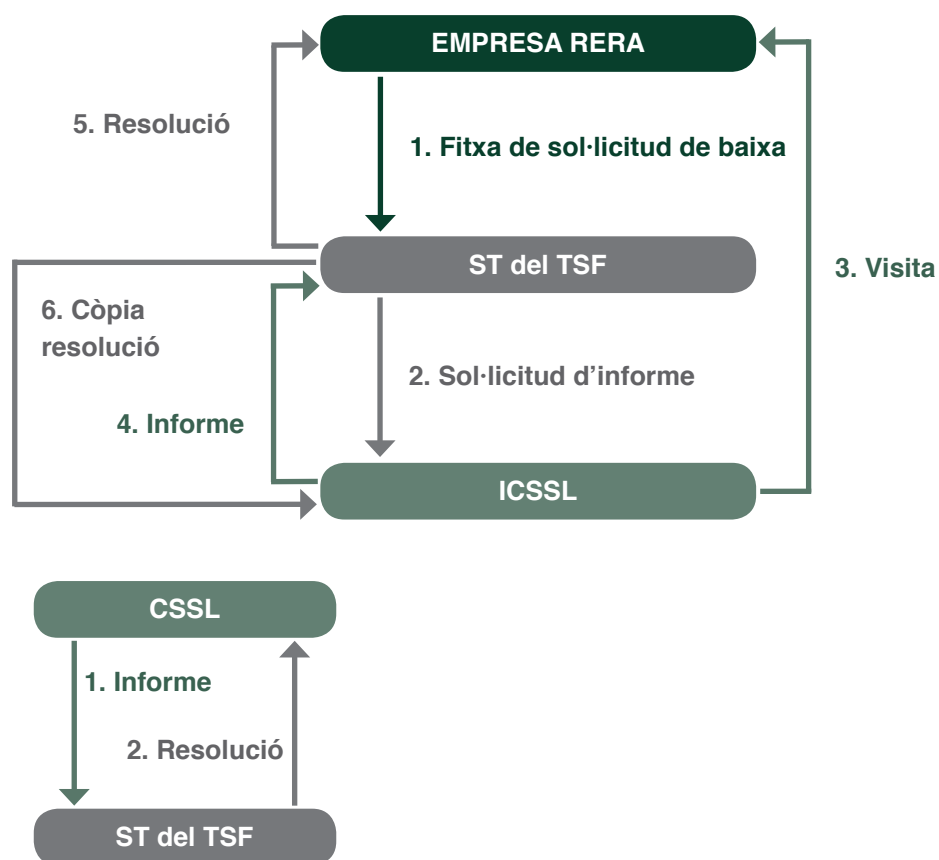
Els ST del TSF són els responsables de donar de baixa del RERA les empreses que estiguin de baixa a la Tresoreria de la Seguretat Social (TSS), així com les empreses que no tinguin cap activitat amb amiant. A aquest efecte l'ICSSL comunica als ST del TSF les empreses inscrites al RERA sense activitat amb

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

amiant, quan en tingui coneixement. En aquests casos cal un informe de l'ICSSL, amb una visita prèvia a l'empresa RERA, en què es reculli l'estat de la gestió de l'amiant a l'empresa (fitxes, vigilància de salut...).

En el supòsit que una empresa activa sol·liciti la baixa del RERA als ST, aquests han de sol·licitar un informe a l'ICSSL abans de la tramitació de la baixa (figura 5).

Figura 5. Esquemes del procediment de baixa al RERA, a sol·licitud de l'empresa i a instàncies del ST del TSF

Font: Elaborat per l'ICSSL

c) Tràmits posteriors

Els ST han d'enviar una còpia de la fitxa al RERA de cada empresa a l'ICSSL. Anualment s'ha de trametre una còpia de totes les fitxes d'inscripció al RERA de Catalunya a l'Institut Nacional de Seguretat, Salut i Benestar en el Treball (INSSBT).

4.1.1.3. Aprovació dels Plans de Treball amb Amiant

Abans de la realització d'activitats amb risc d'amiant les empreses han de disposar d'un pla de treball aprovat per l'autoritat laboral. Aquest pla de treball l'ha de ser presentat per a la seva aprovació davant l'autoritat laboral corresponent al lloc de treball en què s'hagin de realitzar les activitats (plans de treball específics),²⁴ o davant de l'autoritat laboral del territori on estigui donada d'alta l'empresa al RERA (plans genèrics).²⁵

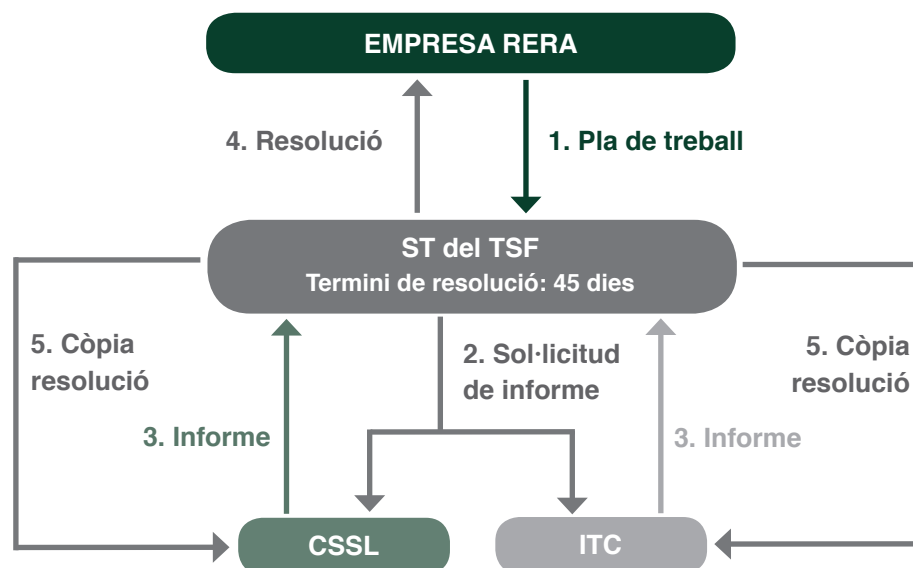
²⁴ Els treballs sobre MCA que són programables i que s'executen a un lloc concret. El PTA s'extingeix amb la finalització dels treballs.

²⁵ Els treballs sobre MCA en quantitats limitades, que no són programables i són de curta durada, excepte els d'emergències. Es poden executar en indrets diferents i es poden aplicar diferents vegades al llarg del temps.

El termini per resoldre i notificar la resolució és de 45 dies hàbils, a comptar a partir de la data d'entrada de la sol·licitud al registre de l'autoritat competent. El silenci administratiu es considera positiu. Durant la tramitació de l'expedient cal obtenir un informe preceptiu de la Inspecció de Treball i de l'ICSSL (figura 6).

Actualment els informes sobre PTA els realitzen de manera independent però complementària els dos òrgans administratius. La Inspecció de Treball a Catalunya (ITC), a través dels inspectors de treball, informa sobre els aspectes relacionats amb les condicions no materials de les condicions de treball, i la DGRLQT, a través dels tècnics de l'ICSSL, informa sobre els aspectes relatius a les condicions materials de treball. S'informa sobre la totalitat dels PTA presentats als serveis territorials del TSF.

Figura 6. Tramesa de plans de treball amiant

Font: Elaborat per l'ICSSL

Quan l'autoritat laboral que aprova un pla de treball és diferent de la del territori on l'empresa està registrada, ha de remetre una còpia de la resolució aprovatòria del pla a l'autoritat laboral del territori on estigui registrada.

4.1.1.4. Potestat sancionadora

La potestat sancionadora és la facultat de l'administració pública, atribuïda per les lleis, d'imposar sancions quan es produeix una infracció administrativa, a través d'un procediment administratiu.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

L'article 70.1 del Decret 289/2016, de 30 d'agost, de reestructuració del TSF, disposa que la DGRLQT té la funció, entre d'altres, d'executar la potestat sancionadora en matèria d'ordre social.

D'altra banda, l'article 1 del Decret 127/2007, de 5 de juny, sobre distribució de la potestat sancionadora entre els òrgans de la Generalitat de Catalunya per infraccions en matèries laborals, de prevenció de riscos laborals i d'obstrucció a la tasca inspectora, i sobre la tramitació i instrucció dels procediments sancionadors per a aquestes matèries, es refereix a les infraccions i estableix que correspon al TSF el coneixement de les infraccions que estableix el text refós de la Llei d'infraccions i sancions de l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, en les matèries laborals i de prevenció de riscos laborals.

Concretament, als articles 11, 12 i 13 de l'esmentat Reial decret legislatiu 5/2000 pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions a l'ordre social, de 4 d'agost, s'enumeren les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals lleus, greus i molt greus, i a l'article 39 s'hi estableixen els criteris de graduació de les corresponents sancions. Tot això d'acord amb les obligacions empresarials que recull el Reial decret 396/2006, de 31 de març, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició a l'amiant.

És l'article 2.2 del Decret 127/2007, de 5 de juny, el que especifica l'atribució de les competències sancionadores i, en aquest sentit, indica que les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals s'han de sancionar, a proposta de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, segons la quantia, pels directors o directores dels serveis territorials del TSF fins a 20.490,00 euros; pel director o directora general de Relacions Laborals fins a 409.890,00 euros; pel conseller o consellera de Treball fins a 600.000,00 euros, i pel Govern de la Generalitat, a proposta del conseller o consellera de Treball, fins a 819.780,00 euros.

4.1.2. Funcions de vigilància i control. Inspecció de Treball de Catalunya (ITC)

Les actuacions de vigilància i control de la ITC en matèria de seguretat i salut en relació amb l'amiant són de dos tipus. D'una banda, actuacions a petició externa, com denúncies de treballadors o peticions de l'autoritat laboral o altres unitats administratives, i de l'altra, actuacions planificades.

Respecte a les actuacions requerides a petició externa, la ITC realitza la valoració dels plans de treball amb risc d'exposició a l'amiant que presenten les empreses per ser aprovats, d'acord amb el que estableix l'article 11 del Reial decret 396/2006, de 31 de març, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició a l'amiant. Aquestes actuacions comporten la revisió dels aspectes no referits a les condicions materials amb què s'executarà el pla, com ara la formació dels treballadors, la vigilància de la salut, l'organització preventiva o el recurs preventiu. L'actuació de la ITC finalitza amb un informe a l'autoritat laboral sobre el resultat, perquè, juntament amb la valoració dels aspectes materials que en fa l'ICSSL, pugui aprovar o denegar l'expedient.

Aquestes actuacions les realitzen els inspectors de treball i seguretat i social, i el 2016 van ser les que s'indiquen a continuació:

Taula 4. Actuacions de la Inspecció de Treball de Catalunya (2016)

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Plans de treball	504	76	38	95	713

Font: Elaborat per la ITC

Respecte a les actuacions planificades, des del 2010 la ITC realitza una campanya de vigilància i control durant els treballs amb risc per exposició a l'amiant.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Aquestes actuacions s'originen a partir de les comunicacions de les empreses d'inici de treballs, i tenen com a objectiu comprovar que els treballs amb risc per exposició a l'amiant es realitzen segons el pla de treball amb risc d'amiant prèviament aprovat.

Aquestes actuacions les porta a terme el personal tècnic habilitat d'acord amb les funcions de vigilància i control de les condicions de seguretat i salut materials i tècniques que estableix el Decret 12/2006, de 31 de gener, pel qual es regulen les condicions, procediment d'habilitació i organització per a l'exercici de la funció de comprovació de les condicions de seguretat i salut a les empreses i centres de treball per part de personal tècnic de la Generalitat de Catalunya. Aquestes actuacions comporten la visita al centre de treball i la comprovació posterior del compliment dels requeriments efectuats en cas que en la primera visita s'hagin detectat deficiències o riscos susceptibles de correcció.

Durant el 2016, les actuacions de vigilància i control planificades relatives als treballs amb risc d'amiant van ser:

Taula 5. Actuacions de la Inspecció de Treball de Catalunya (2016)

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Vigilància i control	297	45	18	56	416

Font: Elaborat per la ITC

Aquestes actuacions corresponen a un 12% de les comunicacions d'empreses de treballs amb risc per exposició a l'amiant, i han generat un total de 505 visites a centres de treball i 23 compareixences d'empreses o treballadors a les seus de la ITC.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Pel que fa al percentatge de comunicacions rebudes segons el tipus de plans de treball amb risc d'amiant, un 81% corresponen a plans genèrics i un 18% a plans específics. No obstant això, respecte a les actuacions realitzades la tendència és invertida, ja que del total d'actuacions realitzades, un 62% corresponen a plans específics i un 38% a plans genèrics. Això es justifica perquè els plans específics solen ser els més complexos, en què les quantitats d'amiant que s'han de manipular són més grans i per tant el risc pot ser més elevat; mentre que els plans genèrics acostumen a correspondre a treballs més repetitius, amb quantitats de material que s'han de manipular més baixes i amb una durada de treballs més curta.

Segons les comunicacions d'empreses, un 98% del material retirat ha estat fibrociment, percentatge proper al de les actuacions inspectores on hi havia retirada de fibrociment, que ha estat d'un 94,7% del total d'actuacions inspectores. D'aquest percentatge, 82,1% correspon al fibrociment en forma de placa i un 12,6% en forma de canonada. La resta d'actuacions corresponen a treballs en els quals es manipulen altres tipus d'amiant, també friable.

Pel que fa als resultats de les actuacions, es poden donar tres situacions:

- Els treballs es porten a terme d'acord amb el pla de treball aprovat, per la qual cosa el resultat de la visita és de compliment i no cal cap actuació posterior.
- Actuacions en les quals es detecten incompliments relatius a les condicions materials i, per tant, es requereix l'esmena, de manera que l'actuació comporta una segona visita de comprovació, en la qual es corregeix la deficiència i finalitzen les actuacions.
- En la comprovació no s'han corregit les deficiències, la qual cosa comporta la constatació d'un incompliment i a continuació un inspector de treball formula acta d'infracció.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

En aquestes actuacions hi ha amb certa freqüència, concretament un 11%, errors en les comunicacions que fa l'empresa, pel que fa a la data de comunicació o l'adreça del lloc on es porten a terme els treballs.

En resum, les dades obtingudes durant el 2016 han estat les següents:

Taula 6. Resultats de les actuacions de la Inspecció de Treball de Catalunya (2016)

Informe amb incompliments	9,8%
Informe sense incompliments	79,3%
Visita fallida	10,9%

Font: Elaborat per la ITC

Aquestes actuacions han generat un total de 264 requeriments, dels quals 197 han estat complerts per l'empresa. Els requeriments han estat en relació amb les condicions materials següents:

- Nivells d'exposició a agents
- Condicions de seguretat en els llocs de treball
- Escales, plataformes i obertures
- Condicions d'higiene dels llocs de treball
- Mitjans de protecció personal
- Senyalització de llocs de treball
- Màquines i equips de treball
- Lavabos, vestidors i altres serveis

Respecte a les actuacions en les quals s'han detectat deficiències o riscos que no s'han corregit, la ITC ha proposat 3 propostes de sanció durant el 2016.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

4.1.3. Funcions de promoció: assessorament, formació i difusió

La DGRLQT té la funció d'organitzar la prestació del servei d'assessorament i d'assistència tècnica en matèria de seguretat i condicions de salut laboral a l'autoritat laboral, a la Inspecció de Treball, a organismes públics, empreses i treballadors.

L'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral té, entre d'altres, les funcions d'assessorar, donar assistència i suport tècnic en matèria de seguretat i salut laboral i prevenció de riscos laborals a l'autoritat laboral, sanitària, judicial i al Ministeri Fiscal, Inspecció de Treball, ajuntaments, altres institucions públiques i empreses i treballadors, en el desenvolupament de les seves competències en matèria de seguretat i salut laboral.

Tant la DGRLQT com l'ICSSL desenvolupen les funcions d'organitzar i executar accions formatives pels agents implicats en la seguretat i salut laboral en tots els àmbits estratègics. També porten a terme les funcions d'elaborar, impulsar, divulgar i desenvolupar la informació i els coneixements sobre prevenció de riscos laborals. Totes les accions van dirigides a la disminució dels danys a la salut derivats del treball, i de manera específica els relacionats amb l'amiant.

Cursos de formació

Intervenció en diferents activitats de formació i divulgació sobre temes relacionats amb la prevenció dels riscos en la manipulació d'amiant: cursos, seminaris tècnics, conferències, xerrades... adreçats a tècnics de prevenció, delegats de prevenció, empreses RERA i al públic en general.

Accions de promoció

Participació en la redacció de treballs de difusió sobre l'amiant: articles científics, elaboració, en col·laboració amb el Centre Nacional de Condicions de Treball-

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

INSSBT, de notes tècniques de prevenció, elaboració de material de promoció específic (web, CD i DVD amiant), col·laboració amb els mitjans de comunicació (ràdio, TV i premsa).

Accions d'assessorament

Atenció personal, telefònica i a través de la pàgina web de consultes sobre temes relacionats amb l'amiant (efectes sobre la salut, possible presència en materials i instal·lacions, orientacions per a la retirada d'amiant en instal·lacions i equips de treball...) per personal especialitzat.

Informació a empreses i professionals (arquitectes, enginyeries...) sobre el contingut i aplicació de la normativa relacionada.

Accions d'investigació

El TSF col·labora en diferents projectes d'investigació relacionats amb l'amiant. Aquesta col·laboració s'ha reflectit en la publicació de diferents articles científics.

4.2. Departament de Salut (SLT) / Secretaria de Salut Pública

---

A la Secretaria de Salut Pública, amb rang orgànic de secretaria general en els termes previstos a l'article 11.2 de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, li corresponen funcions destinades a garantir les prestacions necessàries per preservar, protegir i promoure la salut de les persones, en l'àmbit individual i col·lectiu, prevenir la malaltia i tenir cura de la vigilància de la salut pública i de la salut laboral.

El 2009 a Catalunya i el 2011 a l'Estat espanyol es van publicar les lleis de salut pública que desenvolupen les actuacions en salut laboral en el marc de les polítiques de salut pública.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

L'article 48 de la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública estableix que l'Agència de Salut Pública de Catalunya és l'organisme que fa efectiva la coordinació del departament competent en matèria de salut amb les administracions públiques i els organismes competents en l'exercici de les actuacions, les prestacions i els serveis de vigilància, promoció, i protecció de la salut i de prevenció de les malalties i els problemes de salut relacionats amb el treball, sens perjudici de les competències que en aquesta matèria corresponguin al departament competent en matèria de treball, seguretat i salut laborals i prevenció de riscos laborals.

Mitjançant el darrer Decret 6/2017, de 17 de gener, de reestructuració de l'SLT, es redefineix l'àmbit funcional de la Secretaria de Salut Pública, així com l'assignació de les funcions en matèria de salut laboral, al Servei de Coordinació d'Actuacions de Salut Laboral, que depèn de la Sub-direcció General de Promoció de la Salut.

La Xarxa d'Unitats de Salut Laboral (XUSL) de l' SLT, coordinada per la Unitat de Salut Laboral Central, està formada per 8 unitats especialitzades encarregades de realitzar les actuacions de salut laboral en cadascun dels àmbits territorials de l'Agència de Salut Pública.

4.2.1. Funcions del Departament de Salut

La Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, i el Reial decret 39/1997, de 17 de gener, mitjançant el qual s'aprova el reglament dels serveis de prevenció, estableixen als articles 22.5 i 37.3.e) corresponents que, en els supòsits en els quals la naturalesa dels riscos inherents al treball ho facin necessari, el dret dels treballadors a la vigilància de la seva salut s'ha de prolongar més enllà de la finalització de la relació laboral a través del Sistema Nacional de Salut.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Destaca també el Reial decret 396/2006, de 31 de març, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició a l'amiant, que inclou les activitats de vigilància de la salut dels treballadors i el registre de dades i arxiu de documentació relatius a les fitxes per al registre de dades sobre la vigilància sanitària específica dels treballadors (annex V).

En aquest àmbit de la salut laboral relacionada amb l'exposició a amiant, l'Agència de Salut Pública té les funcions de desenvolupar els programes de vigilància de la salut postocupacional, d'acord amb la legislació de riscos laborals i coordinar les activitats de salut laboral amb el departament competent en matèria de treball, seguretat i salut laborals i prevenció de riscos laborals.

A partir del Pla de Govern per a la prevenció de riscos laborals 2005-2008 i fins a l'actual III Pla de Govern de seguretat i salut laboral 2015-2020, s'han iniciat actuacions per fer efectiu el desenvolupament a Catalunya del Programa integral de vigilància de la salut dels treballadors i treballadores exposats a l'amiant (PIVISTEA), aprovat per la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball i en el Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut.

El març del 2007, per part de la Direcció General de Salut Pública de l'SLT, es va iniciar el Programa de vigilància postocupacional de la salut dels treballadors que han estat exposats a l'amiant.

Aquest Programa s'inicià amb l'elaboració del Registre de treballadors exposats a amiant actius i inactius (RTEA), que s'actualitza periòdicament, per passar seguidament a la fase d'accés al Programa, realització de l'examen de salut i seguiment individual de la vigilància de la salut periòdica.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

4.2.2. Registres en salut laboral

Els registres comuns del Sistema d'Informació en Salut Laboral de l'SLT que s'inclouen en el Repositori epidemiològic de Catalunya (REC) són:

- El Registre de malalties relacionades amb el treball (RMRT).
- El Registre de les persones treballadores exposades a l'amiant (RTEA).

De l'RTEA es creen dos fitxers de salut, un que fa referència a les persones treballadores que han estat exposades en el passat i un altre de les que estan en actiu amb risc d'exposició a l'amiant.

L'RTEA va començar amb la cohort de persones treballadores exposades a amiant que periòdicament es feien reconeixements mèdics als centres de seguiment i salut laboral. Es van analitzar i es van modificar les variables per poder disposar de les dades necessàries de les persones treballadores exposades i postexposades a l'amiant. En el cas de les persones treballadores exposades s'ha portat a terme el projecte de recopilar tota la informació de la fitxa de vigilància de la salut que anualment realitzen els serveis de prevenció i s'han incorporat en un únic registre.

4.2.3. Programa de vigilància postocupacional de la salut

Objectius del Programa:

El Programa postocupacional té els objectius següents:

- Identificar treballadors que han estat exposats a l'amiant.
- Determinar si aquests treballadors han desenvolupat alguna patologia relacionada amb l'exposició a l'amiant.
- Fer un seguiment integral i coordinat d'aquests treballadors i col·laborar perquè es reconegui, si convé, com a malaltia professional, així com la indemnització dels treballadors amb danys a la salut.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

En el cas d'una **persona treballadora en actiu**, es poden donar dues situacions:

- Que continuï exposada a l'amiant: el servei de vigilància de la salut de l'empresa ha de fer els controls de la persona treballadora exposada a l'amiant i és el servei de prevenció de l'empresa qui ha d'enviar a l'autoritat sanitària (servei de coordinació d'actuacions de salut laboral de la Secretaria de Salut Pública) l'Annex V del Reial decret 396/2006.
- Que estigui en situació de postexposada, però activa en la vida laboral: si està a l'empresa en què havia estat exposada, els controls de la persona treballadora s'han de fer al servei de vigilància de la salut de l'empresa, i s'han d'enviar els annexos V igual que amb els exposats. Si està en una empresa on no ha manipulat amiant, els controls s'han de fer dins d'aquest Programa.

En el cas d'una **persona treballadora no en actiu**, un cop la unitat de salut laboral (USL) ha verificat que la persona va estar exposada a l'amiant, l'enviarà al seu hospital de referència per fer la vigilància de la salut i el cribratge de possible patologia relacionada amb l'amiant.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 7. Esquema dels programes de vigilància de la salut de les persones treballadores exposades i postexposades a amiant (2007-2017)

Font: Elaborat per l'SLT

El seguiment de l'estat de salut de les persones treballadores exposades dependrà dels resultats de l'examen de salut. Es plantegen aquestes possibles situacions:

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

1. Es detecta algun tipus d'alteració relacionada amb l'amiant que pot tenir consideració legal de malaltia professional: es planteja un seguiment d'acord amb el criteri del pneumòleg de referència i s'informa el treballador de la possibilitat d'iniciar els tràmits de declaració de contingència laboral.
2. Es detecta algun tipus d'alteració relacionada amb l'amiant que pot no tenir consideració legal de malaltia professional: s'estableix un seguiment d'acord amb el criteri del pneumòleg de referència.
3. Es detecta una alteració no relacionada amb l'amiant: a l'efecte d'aquest Programa s'establirà un seguiment triennal.
4. Els resultats de les proves practicades suggereixen normalitat, per la qual cosa, a l'efecte d'aquest Programa, s'establirà un seguiment triennal.

En tots els casos, el servei de pneumologia de l'hospital elaborarà els informes pertinents i informarà la USL perquè ho incorpori a l'RTEA i es faci el seguiment posterior del Programa postocupacional. Les USL corresponents ho introduiran a l'RTEA en tots els casos.

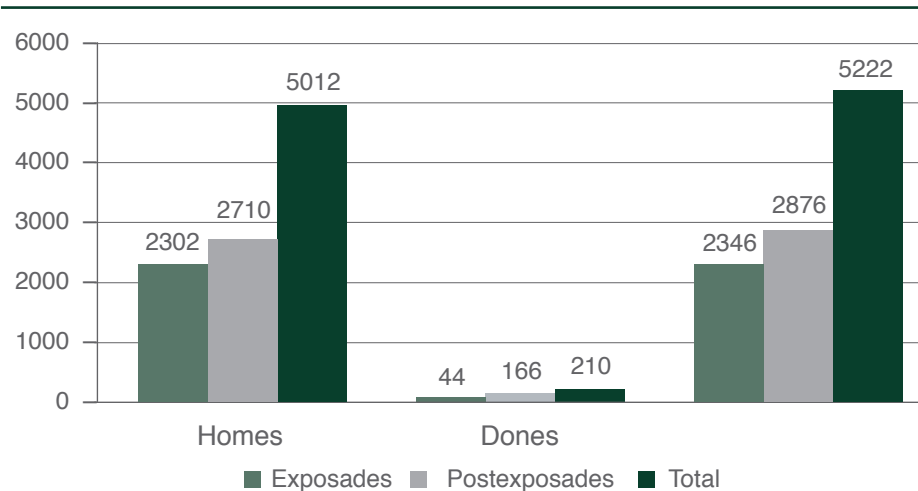
4.2.4. Dades del Registre de Persones Treballadores Exposades a Amiant (RTEA)

Respecte a la identificació de les persones treballadores que han estat exposades a l'amiant, la XUSL ha treballat en la localització i inclusió en el registre de les persones exposades en empreses que constaven al RERA. A més, després de la seva tasca de difusió, tant amb l'atenció primària com amb els especialistes de pneumologia de Catalunya, s'han incorporat altres treballadors exposats que no hi constaven.

Actualment la cohort està formada per 5.222 persones reclutades entre 2007 i 2017 (figura 8): 2.346 exposades i 2.876 postexposades a l'amiant, de les quals s'han hagut d'excloure 1.078 (figura 9) i, per tant, es fa seguiment a 4.144 persones. Aquest seguiment és dinàmic, ja que contínuament s'incorporen nous registres o per causes diverses (a petició pròpia, per canvi de domicili o per decés) es donen de baixa.

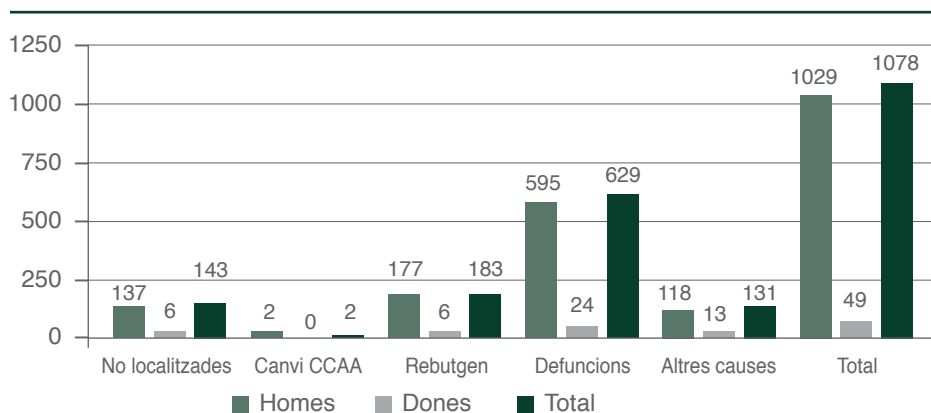
La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 8. Persones incloses al registre segons sexe i tipus d'exposició (2007-2017)

Font: Elaborat per l'SLT

Figura 9. Nombre de treballadors exclosos del seguiment segons el motiu i el sexe

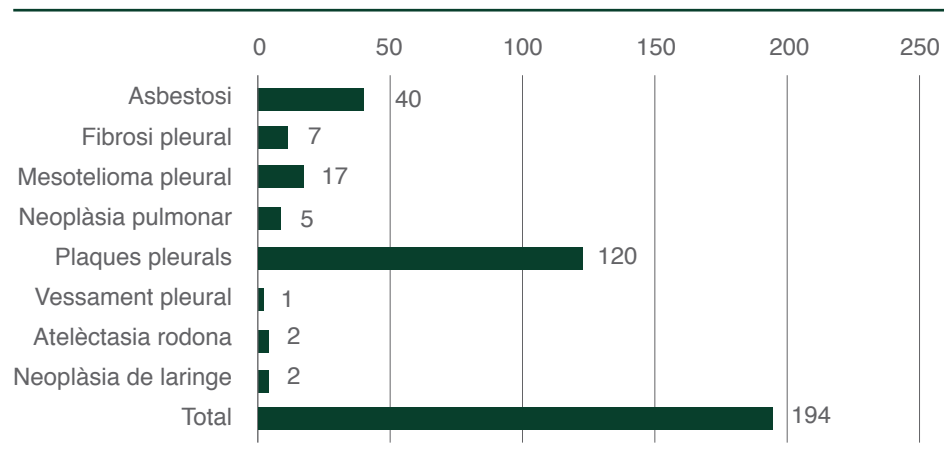
Font: Elaborat per l'SLT

Respecte a la detecció de patologies relacionades amb l'amiant, la XUSL ha detectat un total de 194 pacients amb alguna malaltia relacionada (figures 10 i 11) i 205 pacients amb patologia no relacionada.

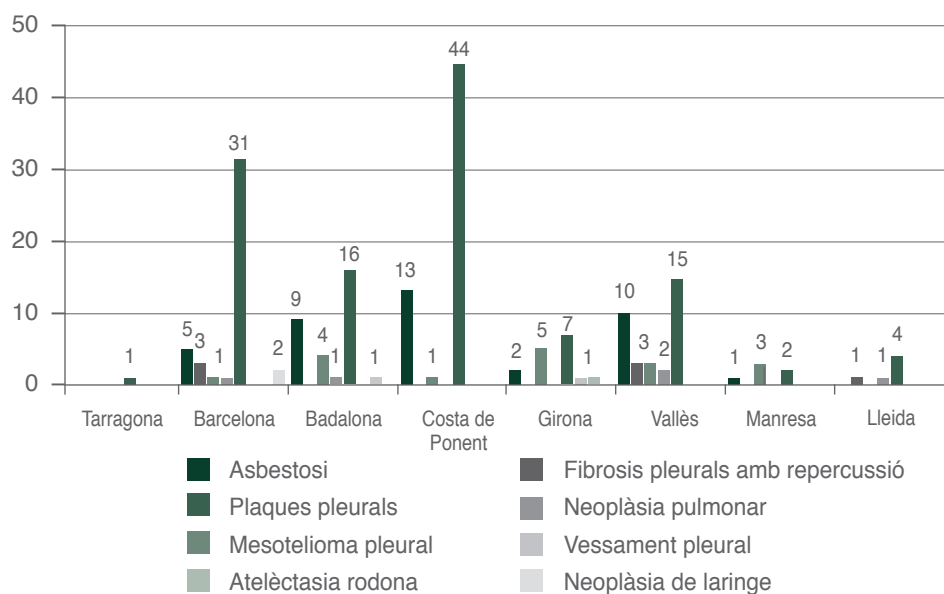
La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 10. Nombre de treballadors amb alguna malaltia relacionada amb l'amiant detectats per la XUSL

Font: Elaborat per l'SLT

Figura 11. Nombre de treballadors amb alguna malaltia relacionada amb l'amiant segons el territori de residència

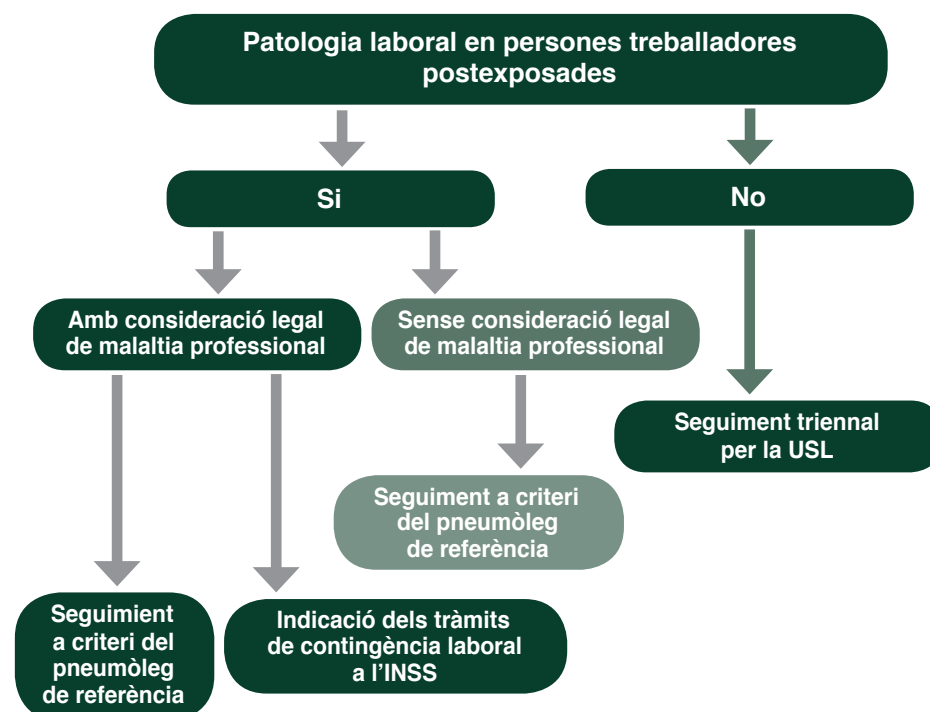
Font: Elaborat per l'SLT

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Respecte al reconeixement de la contingència professional en els pacients que han presentat patologia relacionada amb l'amiant, la XUSL ha col·laborat amb tots els pacients inclosos al Programa en el seu assessorament respecte al reconeixement de la malaltia professional, i ha participat activament mitjançant un informe de Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) en tots els casos que es compleixin els criteris de qualificació de malaltia professional.

La figura 12 recull un esquema del procés relacionat amb la identificació d'una patologia laboral en persones treballadores postexposades a amiant.

Figura 12. Esquema del procés relacionat amb la identificació d'una patologia laboral en persones treballadores postexposades a amiant

Font: Elaborat per l'SLT

Des de l'any 2004 s'ha anat implantant progressivament a les comunitats autònomes el Programa nacional de vigilància integral de la salut de les persones treballadores exposades a amiant (PIVISTEA), aprovat per la Comissió de Salut Pública, la Comissió Nacional de Salut en el Treball i el Consell Interterritorial del Servei Nacional de Salut. Segons l'esborrany d'aquest Programa, d'octubre de 2017, a Espanya s'han comptabilitzat 2.526 empreses amb risc d'amiant i 56.373 treballadors i treballadores que manipulen o que van manipular amiant en la seva activitat laboral. Pel que fa a les dades de Catalunya, són les que consten en els gràfics anteriors, o sigui, el nombre de persones treballadores exposades és de 2.346 i el de postexposades de 2.876, i s'han detectat 194 casos de malalties causades per amiant (120 plaques pleurals, 40 asbestosis, 17 mesoteliomes, 5 neoplàsies pulmonars, 7 fibrosis pleural amb restricció respiratòria, 1 vessament pleural, 2 atelèctasis rodones i 2 neoplàsies de laringe).

4.2.4.1. Consideracions finals

S'ha recollit l'opinió d'especialistes relacionats amb el Programa postocupacional sobre les dificultats que han trobat després de 10 anys de feina per poder desenvolupar el Programa d'una manera eficaç (pneumòlegs de referència o especialistes en medicina del treball o salut pública, i metges de la Xarxa d'Unitats de Salut Laboral de la Generalitat de Catalunya). Les dificultats i propostes que assenyalen són:

1. Les característiques del RERA, que ha servit de base per definir la cohort inicial de postexposats. Es tracta d'un registre on no consten totes les empreses que han manipulat amiant, ja que algunes no s'inscrivien, per tant, poden haver quedat persones en les quals els nivells d'exposició poden haver estat elevats. S'estima un registre deficient de centres de treball no menor del 75%. A més, en les empreses registrades poden no constar-hi totes les persones treballadores i en algunes de les fitxes de vigilància mèdica no consten totes les dades necessàries per localitzar-les o per relacionar els problemes de salut amb l'exposició.

Per tant, existeix un primer biaix, ja que hi ha incloses al programa les persones exposades de les empreses que han complert amb la comunicació i potser amb les normes preventives i, per tant, amb menys risc d'exposició, que d'altres empreses que han amagat la seva exposició, cosa que pot haver deixat sense seguiment un nombre important de persones treballadores.

2. En molts casos, el programa no ha detectat cap patologia de nova aparició perquè les persones visitades ja tenien diagnosticada la malaltia des de l'atenció primària o especialitzada del territori. En aquests casos, l'objectiu del programa és donar un suport de seguiment que permeti el reconeixement legal de la malaltia professional en el moment que compleixi els criteris.

Tot i que els exàmens de salut no permeten fer una prevenció primària, sí que permeten, en determinats casos, fer una prevenció secundària mitjançant un diagnòstic precoç i un suport terapèutic, sobretot en l'asbestosi, així com proporcionar una base per a un eventual reconeixement legal.

3.- En els treballadors postocupacionals es milloraria el compliment dels tres objectius inicials que planteja el programa, si s'afavorís la detecció de l'exposició a amiant des dels serveis d'atenció primària i especialitzada del territori i la seva derivació a la XUSL per incloure'ls al programa i normalitzar-ne el seguiment. En els treballadors ocupacionals també es milloraria el compliment de la vigilància de la salut si s'establís una coordinació entre les autoritats sanitàries i laborals mitjançant un encreuament periòdic de les dades recollides als annexos IV i V del Reial decret 396/2006, 31 de març.

4.3. Departament de Territori i Sostenibilitat (TES)

L'Estatut de Catalunya, a l'article 144, estableix que la Generalitat de Catalunya té competència compartida en matèria de medi ambient.

El Decret 277/2016, de 2 d'agost, de reestructuració del Departament de Territori i Sostenibilitat (TES) configura que l'òrgan administratiu que exerceix les esmentades competències és la Secretaria de Medi Ambient i Sostenibilitat, de la Direcció General de Qualitat Ambiental, i específicament a la Sub-direcció General de Prevenció i Control de la Contaminació Atmosfèrica, i en relació amb els residus l'Agència de Residus de Catalunya (ARC).

En relació amb la contaminació ambiental cal esmentar la Llei 20/2009, de 4 de desembre, de prevenció i control ambiental de les activitats. El sistema d'intervenció administrativa ambiental que estableix aquesta llei es basa, tal com es va instaurar a la Llei 3/1998, del 27 de febrer, en el fet que les autoritats competents s'han d'assegurar, abans de concedir una autorització i una llicència ambientals, que s'han fixat les mesures adequades de prevenció i reducció de la contaminació en el medi, incloses l'atmosfera, l'aigua i el sòl. Amb aquesta finalitat es fixen en l'autorització ambiental els valors límit d'emissió i es consideren, si escau, les millors tècniques disponibles a cada moment. Aquestes millors tècniques ja estableixen els casos en què la situació especial de l'entorn de les activitats justifica l'aplicació de mesures addicionals de protecció. Aquesta Llei ha tingut les modificacions següents: Llei 9/2011, de 29 de desembre, i Llei 5/2012, de 20 de març.

En relació amb els residus, l'ARC és una entitat de dret públic, regulada pel Decret legislatiu 1/2009, de 21 de juliol.

L'ARC té competència sobre els residus que es generen a Catalunya i els que es gestionen al seu àmbit territorial, amb l'exclusió dels radioactius, els resultants de la prospecció, l'extracció, el tractament i l'emmagatzematge de recursos minerals i de l'explotació de pedreres, els d'explotacions agrícoles i ramaderes que no siguin perillosos i s'utilitzin exclusivament en el marc de l'explotació agrària, els explosius desclassificats, les aigües residuals i els efluent gasosos emesos a l'atmosfera.

El procediment d'actuació amb els residus d'amiant i d'MCA és el general, establert per als residus perillosos o especials, tant a la normativa europea,²⁶ com a l'espanyola,²⁷ com a la catalana.²⁸

Cal considerar el procediment general que estableix la llei 22/2011, així com el que estableix el Reial decret 105/2008, sobre residus de la construcció i demolició, i en relació amb la classificació dels residus d'amiant i d'MCA, la Decisió de la Comissió 2014/955/UE, que des de l'1 de juny de 2015 actualitza la relació dels residus perillosos, d'acord amb el que estableix el Reglament (CE) núm. 1272/2008, sobre classificació, envasament i etiquetatge de substàncies i mesclures perilloses (CLP).²⁹

Els residus d'amiant i d'MCA estan classificats al Codi Europeu LER (Llista europea de residus), tal com es mostra a continuació:

²⁶ Decisió de la Comissió 2014/955/CE, de 18 de desembre, que aprova la llista europea de residus.

²⁷ Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminants. BOE núm. 181, de 29 de juliol. Reial decret 105/2008, d'1 de febrer, BOE núm. 38, de 13 de febrer. Ordre MAM/304/2002, de 8 de febrer, i Reial decret 1481/2001, de 27 de setembre.

²⁸ Decret legislatiu 1/2009, de 12 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora dels residus, (DOGC núm. 5430, de 28 de juliol).

²⁹ Reglament (CE) núm. 1272/2008 del Parlament Europeu i del Consell de 16 de desembre de 2008, sobre classificació, etiquetatge i envasat de substàncies i mesclures, i pel qual es modifiquen i deroguen les Directives 67/548/CEE i 1999/45/CE i es modifica el Reglament (CE) núm. 1907/2006 (DO L 353 de 31/12/2008, p. 1).

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Taula 7. Classificació dels residus amb amiant

Codi	Tipus de residu
060701	Residus d'electròlisi que contenen amiant
150111	Envasos metàl·lics, inclosos els recipients a pressió buits, que contenen matriu porosa sòlida perillosa, com per exemple amiant
160111	Sabates de fre amb amiant
160212	Residus d'aparells elèctrics o electrònics rebutjats que contenen amiant lliure
170507	Balast ferroviari amb amiant
170601	Materials d'aïllament que contenen amiant
170605	Materials de construcció amb amiant (fibrociment)
170903	Altres residus de construcció i demolició, com terres contaminades amb amiant

Font: Elaborat per l'ARC

Per tant, a Catalunya, tots els residus d'amiant s'han de dipositar a l'abocador de residus especials de Castellolí, gestionat per l'empresa Atlas Gestión Medioambiental, SA. A la resta de l'Estat els residus de fibrociment es poden dipositar en abocadors de classe II, residus municipals, en cel·les separades de la resta de residus, encara que estiguin classificats com a perillosos.

Els residus generats a les diferents operacions amb MCA són transportats a l'abocador de Castellolí o a dipòsits intermedis, per transportistes que, a més de l'acreditació de l'ARC, com a transportistes de residus especials, han de disposar del corresponent PTA aprovat per l'autoritat laboral per als residus d'MCA. Aquests dos procediments són diferents i estan deslligats. De manera que l'ARC

pot acreditar un transportista per transportar residus especials (com els d'amiant) i no demanar-li el corresponent PTA aprovat per l'autoritat laboral, respecte dels residus d'MCA.

³⁰ Agència de Residus de Catalunya. Resolució MAH/1825/2010, de 27 d'abril, per la qual es fa pública la convocatòria d'ajuts per a la gestió dels residus de materials d'aïllament i de la construcció que continguin amiant, en quantitats inferiors a una tona i recollides en origen, i se n'aproven les bases (DOGC núm. 5647, de 10 de juny), i Resolució TES/963/2011, de 28 de març, per la qual es fa pública la convocatòria d'ajuts per a la gestió dels residus de materials d'aïllament i de la construcció que continguin amiant recollides en origen, i se n'aproven les bases.

³¹ Reial decret 108/1991, d'1 de febrer, sobre prevenció i reducció de la contaminació del medi ambient per l'amiant (BOE núm. 32, de 6 de febrer).

Amb relació als residus d'amiant, l'ARC va convocar, els anys 2010 i 2011,³⁰ subvencions per a la recollida de residus d'amiant de procedència domèstica. El primer any es pagava directament a les empreses RERA, i el segon als particulars, que havien de presentar una sèrie de documentació a l'efecte. Els resultats de les dues campanyes va ser un fracàs, pel baix nombre de subvencions atorgades.

En relació amb la contaminació mediambiental per amiant, el Reial decret 108/1991³¹ la regula i estableix uns límits de concentració de fibres d'amiant, tant per a l'atmosfera com per a les aigües. De les gestions realitzades es desprèn que no hi ha dades oficials dels nivells de contaminació ni a l'atmosfera ni a les aigües, ni a Europa ni a Espanya ni a Catalunya.

4.4. Administracions locals

Els municipis i províncies com institucions bàsiques de l'organització territorial de l'Estat estan dotades d'autonomia per a la gestió dels seus respectius interessos (article 137 de la Constitució espanyola).

L'Estatut de Catalunya, a l'article 84.2.i), confereix als ens locals la regulació de tot tipus d'activitats econòmiques i a l'article 84.2.j) estableix la competència dels governs locals en matèria de medi ambient.

L'administració local es regeix per la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local. Aquesta llei està actualment en procés de revisió.

Els ajuntaments, en l'exercici de les seves competències, poden dictar les normes concretes aplicables al seu àmbit territorial, i ho fan mitjançant l'aprovació i

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

publicació de les respectives ordenances municipals. Així, i dins de l'ordenament jurídic estatal i català, els ens locals, ajuntaments i ens locals supramunicipals regulen la concessió de llicències municipals d'obres, tant majors (sotmeses a la presentació de projecte tècnic) com menors (sense projecte tècnic).

És en aquest tràmit on podrien incidir els ens locals en relació amb l'amiant i els materials que el contenen. Exceptuant l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès, no es té coneixement de cap altre que inclogui l'amiant en la tramesa de les llicències municipals d'obres i a la realització de rases al seu terme municipal.

Respecte dels residus, cal distingir entre els urbans i els especials o perillosos. La normativa vigent distingeix dues categories de residus: d'una banda, els residus urbans o municipals i, de l'altra, els residus perillosos o especials. La diferència entre els residus urbans i els especials rau essencialment en dos aspectes.

El primer és el lloc de producció del residu. En el cas dels residus municipals coincideix amb els domicilis particulars, comerços, oficines, serveis i llocs públics, com ara carrers, places i platges. En canvi, en el cas dels residus especials, el lloc de producció coincideix normalment amb les indústries.

El segon aspecte és el de la composició del residu. En aquest sentit, en termes generals, el criteri de naturalesa o composició preval sobre el lloc de generació del residu. D'aquesta manera si un residu conté quantitats significatives d'alguna substància que figuri a la llista aprovada de residus perillosos es defineix com a residu perillós.

Ara bé, la llei estatal i la catalana consideren els residus procedents d'obres menors i de reparació domiciliària com a residu municipal. Per tant, es podria convenir fàcilment que la substitució de dos dipòsits d'uralita situats a la coberta d'un habitatge podria ser considerada obra menor o de reparació i, per tant,

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

aquests dipòsits tindrien la consideració de residu municipal i podrien ser gestionats per les entitats locals encarregades de la gestió dels residus urbans. En canvi, no seria així si fossin residus d'obres majors.

Cal tenir en compte, però, que els dipòsits d'uralita contenen fibres d'amiant, i l'amiant és un residu perillós, per la qual cosa quan es tracta d'un residu especial i necessàriament el caràcter perillós ha de prevaler sobre qualsevol altra circumstància.

D'acord amb la normativa de residus actualment en vigor²⁸, la competència dels residus amb amiant, com a residu especial, és una competència compartida entre l'òrgan corresponent del TES i l'ARC i els ens locals.

El Decret legislatiu 1/2009 estableix que, als nuclis de població de més de 5.000 habitants, els ens locals (ajuntaments, consell comarcal...) han de disposar d'instal·lacions adequades per recollir els residus de particulars que s'esmenten a l'annex de la norma citada.

A l'annex citat es relacionen els residus municipals considerats inerts i els especials o perillosos. Cal esmentar que els residus d'MCA no s'hi inclouen com a residus especials.

A Catalunya hi ha unes 350 instal·lacions fixes de deixalleries i també unitats mòbils que recullen residus municipals perillosos i no perillosos; en total són unes 400 instal·lacions.

L'any 2007 l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus va acordar amb l'ARC la construcció de quatre mòduls per recollir residus de fibrociment de manera transitòria i en unes condicions de seguretat ben definides. Així, els ciutadans particulars poden portar els residus de fibrociment amb

³⁰ Decret legislatiu 1/2009, de 12 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora dels residus, (DOGC núm. 5430, de 28 de juliol).

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

amiant a les deixalleries que estan autoritzades i preparades per rebre aquest tipus de material. Queden exclosos els industrials, que no poden portar residus amb amiant a les deixalleries, sinó que han de seguir el protocol específic, d'acord amb el que regula el Reial decret 396/2006, de 31 de març, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició a l'amiant.

Actualment aquest servei de recollida de residus de fibrociment l'ofereixen dues deixalleries a l'àmbit territorial de Barcelona, que disposen del corresponent pla de treball amb amiant.

Fora de l'àrea metropolitana s'ha de consultar a la deixalleria de cada municipi si accepta aquest residu. En cas que un ajuntament no l'accepti, s'hauria de gestionar l'MCA mitjançant un centre de recollida i transferència autoritzat per l'ARC. A prop de Barcelona hi ha dos centres autoritzats, i que també disposen de PTA aprovat.

De la mateixa manera, hi ha altres centres que també accepten petites quantitats de materials amb amiant, que no disposen de PTA per emmagatzematge provisional d'MCA.

Els residus que es recullen a aquests dipòsits intermedis són portats després a l'abocador de residus especials de Castellolí.

4.5. Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)

D'acord amb l'article 17.1 del Reial decret 396/2006, de 31 de març, totes les empreses que hagin de dur a terme activitats o operacions incloses en l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret s'han d'inscriure en el Registre d'empreses

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

amb risc d'amiant (RERA) que hi ha en els òrgans corresponents de l'autoritat laboral del territori on estiguin les seves instal·lacions principals.

4.5.1. Evolució a Catalunya i situació actual del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)

Les activitats de control dels treballs amb amiant a Catalunya es van iniciar l'any 1985, en una actuació conjunta de la Inspecció de Treball i Seguretat Social i el Centre de Seguretat i Higiene de Barcelona del TSF, amb l'elaboració d'un cens d'empreses que manipulaven amiant en el seu procés productiu. Aquest cens es va confeccionar inicialment a partir de la recerca de les dades d'importació d'amiant i de materials que contenien amiant (MCA).

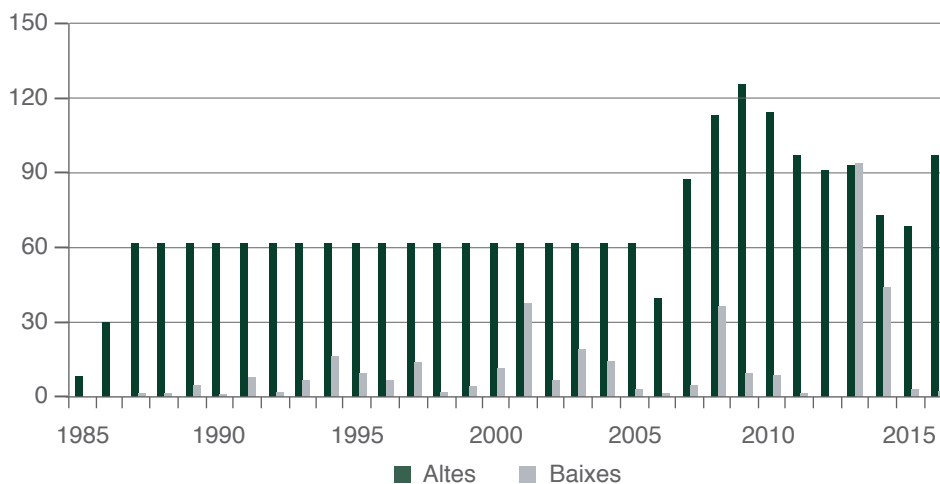
Així, l'any 1985 ja teníem a Catalunya 8 empreses inscrites al RERA, 38 l'any 1986 i 100 l'any 1987.

Després del gran increment d'empreses inscrites els tres primers anys d'implantació del Reglament de l'amiant, totes de l'àmbit industrial, segueix un increment lleuger i continu d'inscripcions d'empreses fins a l'any de la prohibició de l'amiant a Espanya, a finals del 2001 (figures 13 i 14). Aquest increment segueix de manera sostinguda fins a l'any 2009, quan es va registrar el valor màxim d'empreses inscrites en un any, amb 128 altes. Segueix un descens en el nombre d'inscripcions fins al 2015. L'any 2016 s'observa un canvi en la tendència, amb un increment del 38% respecte a les inscripcions de l'any anterior.

Cal especificar que en aquests últims anys les altes es donen bàsicament en empreses relacionades amb la construcció, dedicades a treballs de retirada de cobertes amb fibrociment i retirada de l'amiant projectat, o en empreses dedicades a treballs de manteniment o reparació, on es poden trobar en contacte amb amiant, mentre que les empreses que es donen de baixa són les empreses dedicades a l'activitat industrial amb amiant, que han deixat de treballar amb aquest material progressivament.

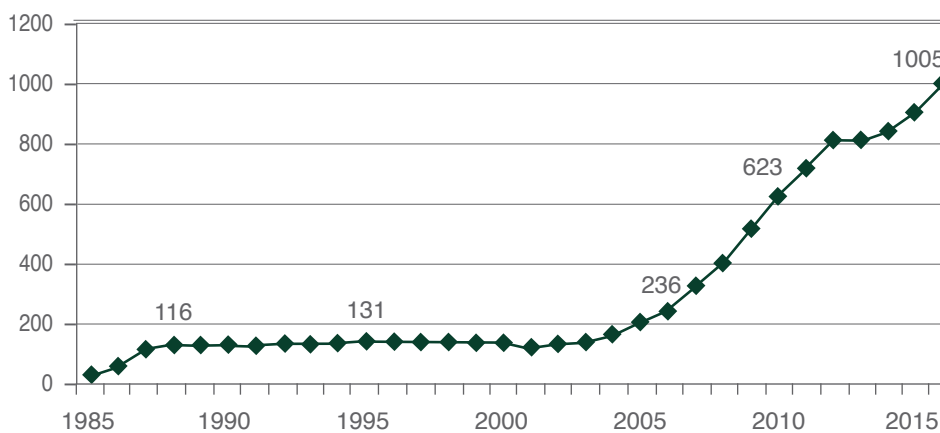
La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 13. Evolució anual del nombre d'empreses donades d'alta i de baixa al RERA de Catalunya (1985-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

Figura 14. Evolució anual del nombre d'empreses que estan donades d'alta al RERA de Catalunya (1985-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Cal especificar també que el nombre d'empreses d'alta està sobredimensionat per diversos motius, ja que hi ha:

- Empreses que continuen actives però han deixat de treballar amb amiant i no han demanat la baixa.
- Empreses tancades (donades de baixa a la Seguretat Social) que no van demanar la baixa i continuen inscrites al RERA.
- Empreses de construcció o manteniment que es van donar d'alta per a la realització d'un treball amb amiant puntualment i, tot i que no han tornat a treballar-hi, volen continuar-hi inscrites per si fan un altre treball en el futur.
- Empreses que no han presentat mai un pla de treball, però per motius de licitacions d'obres volen continuar-hi inscrites.

La composició actual d'aquest Registre està majoritàriament format per empreses que fan operacions de desamiantatge.

En el decurs dels últims anys, s'han anat inscrivint-hi empreses no relacionades directament amb operacions de desamiantatge, com l'empresa gestora de l'abocador de residus especials de Catalunya, empreses que gestionen el manteniment de les xarxes urbanes de distribució d'aigua i empreses de transport de MCA. Igualment, s'hi ha inscrit un nombre encara molt reduït d'empreses d'altres àmbits, com algun servei de prevenció aliè (que identifiquen els MCA, planifiquen i executen l'estratègia de mostreig i fan l'avaluació de les exposicions a amiant dels treballadors), algun laboratori d'anàlisi de mostres d'amiant i una empresa de lloguer d'equips de treball.

La taula següent recull l'evolució del nombre d'empreses inscrites en el RERA per territoris en el període 2007-2016.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Taula 8. Evolució anual del nombre d'empreses que s'han donat d'alta i de baixa al RERA per territori (2007-2016)

Territori		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Girona	Altes	8	14	3	3	2	4	5	0	3	2
	Baixes	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	Total	20	33	36	39	41	45	50	50	53	55
Tarragona	Altes	11	2	18	12	3	5	4	3	12	12
	Baixes	2	2	0	1	0	0	0	0	1	3
	Total	35	35	53	64	67	72	76	79	90	98
Lleida	Altes	4	3	14	10	13	16	13	10	3	3
	Baixes	1	0	1	0	0	0	1	0	2	0
	Total	16	19	32	42	55	71	83	93	94	97
Barcelona	Altes	64	94	90	87	79	66	72	58	51	80
	Baixes	2	34	9	8	1	0	95	45	0	0
	Total	145	205	386	465	543	609	586	599	650	730
Les Terres de l'Ebre	Altes	2	2	3	4	2	2	1	3	1	2
	Baixes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Total	4	6	9	13	15	17	18	21	22	24
Catalunya	Altes	89	115	128	116	99	93	95	74	70	99
	Baixes	5	37	10	9	1	0	96	45	3	3
	Total	320	398	516	623	721	814	813	842	909	1005

Font: Elaborat per l'ICSSL

La immensa majoria de les empreses registrades realitzen operacions de desamiantatge de materials de fibrociment.

Un dels factors determinants de la situació del mercat d'amiant és la deficient legislació específica que hi ha sobre aquest material i la nul·la exigència d'acreditació de la capacitat de les empreses que vulguin inscriure-s'hi, entre d'altres.

4.5.2. Com són les empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)?

4.5.2.1. Dimensió de les empreses registrades

La inscripció al Registre es fa, com ja s'ha explicat a l'apartat 4.1.1.2, mitjançant la fitxa de l'annex III del Reial decret 396/2006, de 31 de març. Entre les dades que se sol·liciten, no es troba la plantilla de les empreses, ni tampoc el nombre de treballadors que es dediquen als treballs amb MCA, per tant, al registre no hi ha cap informació sobre aquestes dades.

No obstant això, es disposa de dades aproximades a partir d'altres fonts, com les dades derivades de la gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'ICSSL, que ens permeten tenir una imatge de les empreses. La immensa majoria de les empreses són molt petites, de menys de 10 treballadors, i es dediquen a les activitats següents: retirada d'MCA, recollida de residus d'MCA de la via pública, transport de residus, gestió de residus a l'abocador de residus especials i manteniment de xarxes d'aigües urbanes. Entre aquestes últimes, les divisions o branques de l'empresa que fan treballs amb MCA tenen un ordre de magnitud molt superior de treballadors.

4.5.2.2. Modalitat preventiva de les empreses registrades

Les empreses que dominen actualment el mercat disposen de servei de prevenció propi, amb la vigilància de la salut externalitzada. De la resta d'empreses de l'activitat de desamiantatge i de transport, la immensa majoria tenen servei de prevenció aliè. De les empreses de manteniment de xarxes de distribució d'aigua, pràcticament la meitat disposen de servei de prevenció aliè.

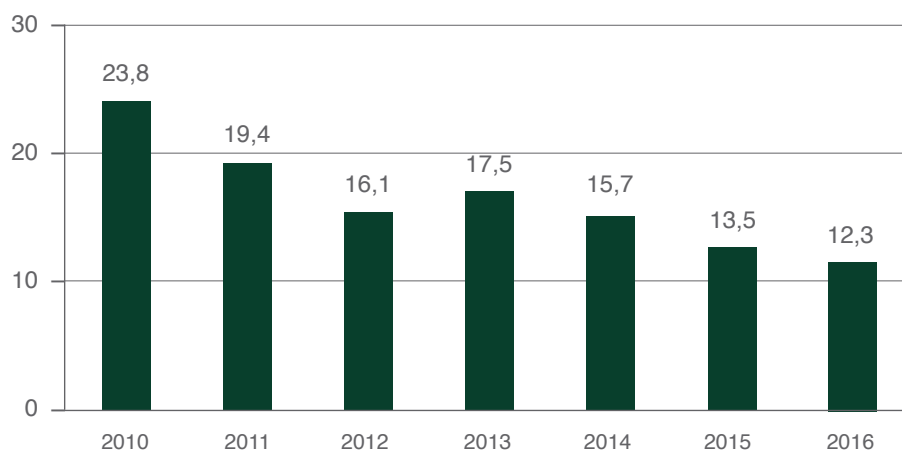
La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

4.5.3. Activitats que exerceixen empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)

El 2016, les empreses actives a Catalunya, és a dir, les que presenten un PTA a l'autoritat laboral i que, una vegada reben la resolució d'aprovació del PTA presentat l'executen, són de l'ordre del 12,3% del total d'empreses inscrites al RERA (figura 15).

Aquest percentatge ha anat disminuint en els darrers anys: ha passat del 23,8% el 2010 al 12,3% el 2016. Aquesta disminució ha estat molt acusada a Barcelona, el 2008 gairebé un 40% de les empreses inscrites al RERA van presentar com a mínim un pla de treball, i vuit anys més tard el percentatge va situar-se en el 13,3% (figura 16).

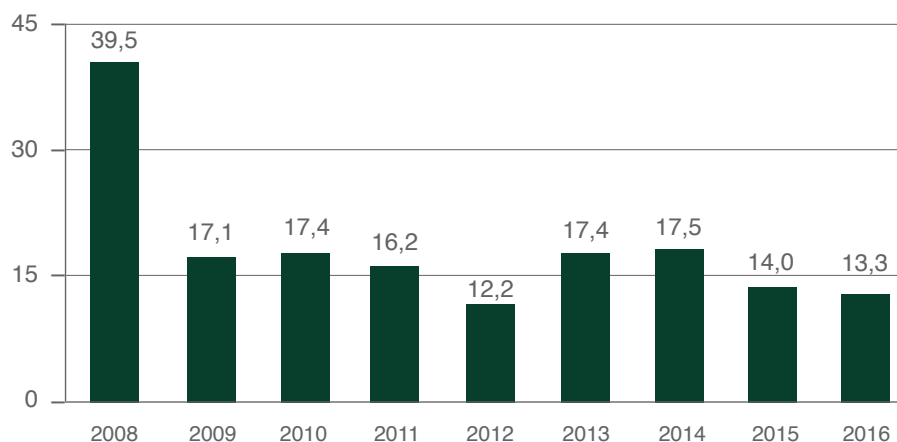
Figura 15. Evolució del percentatge d'empreses inscrites al RERA a Catalunya que han presentat com a mínim un pla de treball un cop l'any (2010-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 16. Evolució del percentatge d'empreses inscrites al RERA a Barcelona que han presentat com a mínim un pla de treball un cop l'any (2008-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

a) Plans de treball presentats

A continuació, es presenta una descripció de l'evolució dels PTA presentats a Catalunya (figures 17 i 18), la seva tipologia i evolució.

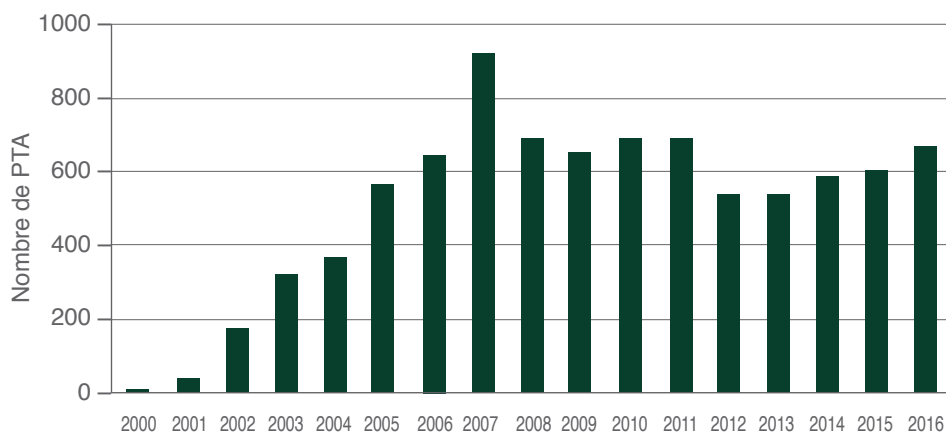
En relació amb els PTA presentats, aquesta eina³² es comença a utilitzar a Catalunya a partir dels primers anys noranta, amb els primers PTA que es presenten per empreses d'enderrocs per a la retirada d'MCA. L'activitat principal de les empreses RERA amb MCA, en aquells anys, era a l'àmbit industrial, atesa la fabricació de diferents productes d'amiant. És a partir de la prohibició del treball amb MCA, en finalitzar l'any 2001, que es produeix un punt d'inflexió en la composició del RERA. Les empreses que formaven majoritàriament part d'aquest Registre van anar desapareixent-hi i van ser substituïdes per empreses amb PTA.

³² Els PTA es regulen per primera vegada a Espanya el 1987, amb l'Ordre Ministerial de 7 de gener de 1987, per la qual s'estableixen normes complementàries del Reglament sobre treballs amb risc d'amiant (BOE núm. 13, de 15 de gener).

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

La presentació de PTA a Catalunya mostra una tendència creixent, si bé a partir de 2008 es constata la crisi econòmica amb un descens, lleuger i sostingut fins a l'any 2011 i una caiguda més acusada el 2012 en la presentació de PTA. És l'any 2007 el que registra un màxim de presentació de PTA. A partir del 2013 i fins a l'actualitat, s'observa un increment sostingut del nombre de plans presentats.

Figura 17. Evolució del nombre de plans presentats a Catalunya (2000-2016)

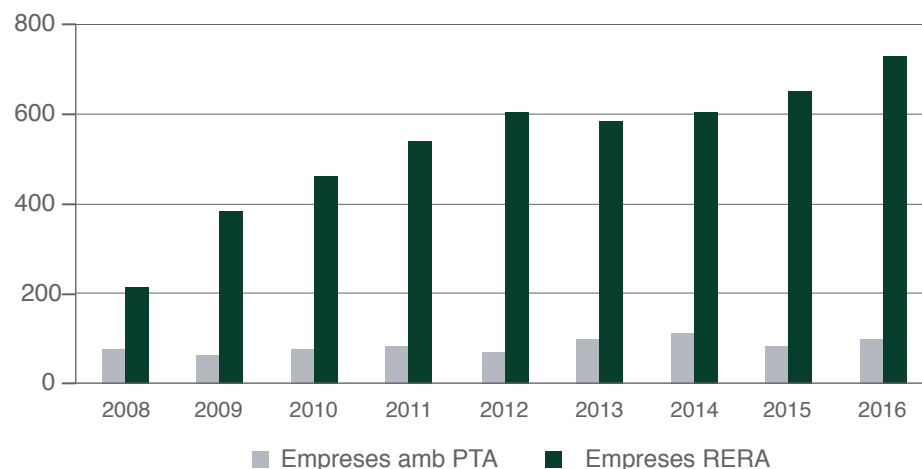

Font: Elaborat per l'ICSSL

A Barcelona durant l'any 2016 es van aprovar 490 PTA corresponents a 97 empreses, del total de 730 empreses inscrites al RERA durant el mateix període, la qual cosa representa que només un 13% de les empreses inscrites van presentar PTA (figura 18). Aquesta dada ha disminuït si es compara amb la de l'any 2012, durant el qual un 22% de les empreses inscrites van presentar PTA.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 18. Evolució del nombre d'empreses que presenten almenys un PTA a Barcelona, respecte del total d'empreses inscrites al RERA a Barcelona (2008-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

De les dades de la figura 15 es desprèn que la immensa majoria de les empreses inscrites no presenten plans de treball de manera regular. Aquest fet té dues conseqüències:

- que les empreses consideren el registre RERA tan sols com un reclam comercial
- i que la gran majoria de les empreses actualment inscrites al RERA no comunica cap activitat amb MCA.

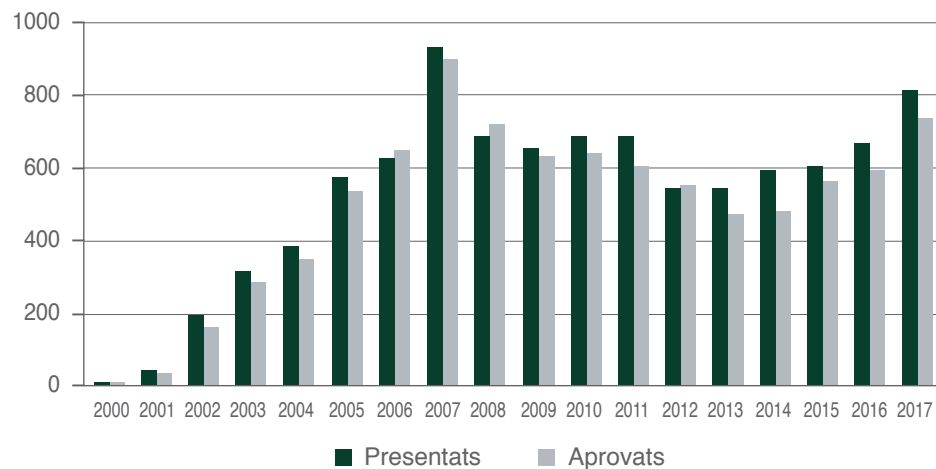
b) Plans de treball aprovats

La figura 19 presenta l'evolució anual del nombre de plans presentats i aprovats a Catalunya. Les diferències que s'observen entre els PTA presentats i aprovats els anys 2006 i 2008 (en els quals el nombre de plans aprovats és superior al de presentats) es deuen al fet que els PTA que es presenten als serveis territorials

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

del TSF les darreres setmanes de cada any, són aprovats a principis de l'any següent. Tanmateix, cal considerar que quan una empresa presenta un PTA amb deficiències, la Inspecció Territorial de Treball o l'ICSSL emeten un informe desfavorable al servei territorial corresponent, i l'empresari rep d'aquest una notificació en què se li indiquen les deficiències perquè les corregeixi. L'empresari presenta la nova documentació amb les deficiències corregides i es torna a informar del PTA, en què s'incorpora la nova documentació. Aquest procés es pot repetir reiterades vegades fins que el PTA contingui els procediments mínims que garanteixin, sobre paper, que no es produiran exposicions a fibres d'amiant no acceptables en l'execució del PTA.

Figura 19. Evolució anual del nombre de plans presentats i aprovats a Catalunya (2000-2017)

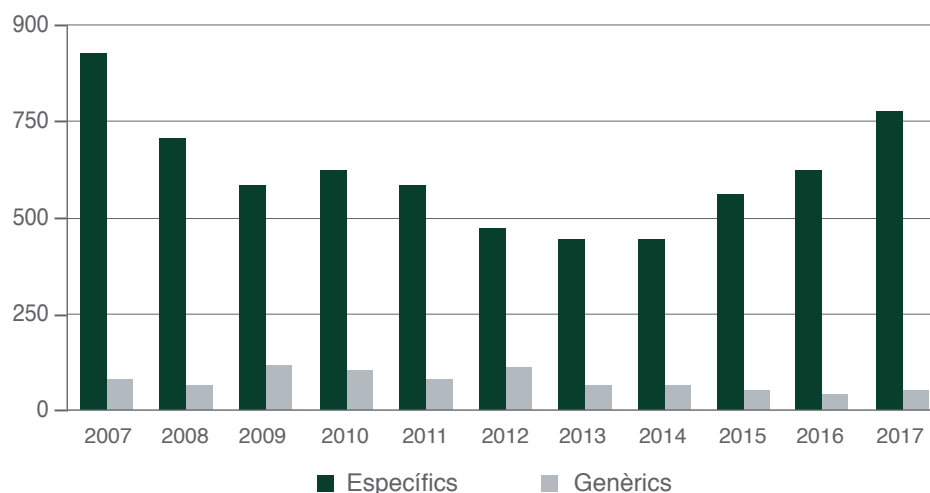

Font: Elaborat per l'ICSSL

Nota: Els anys 2006, 2008 i 2012 es van aprovar plans de treball presentats de l'any anterior

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 20. Evolució del nombre de PTA aprovats a Catalunya segons la tipologia del pla (2007-2017)

Font: Elaborat per l'ICSSL

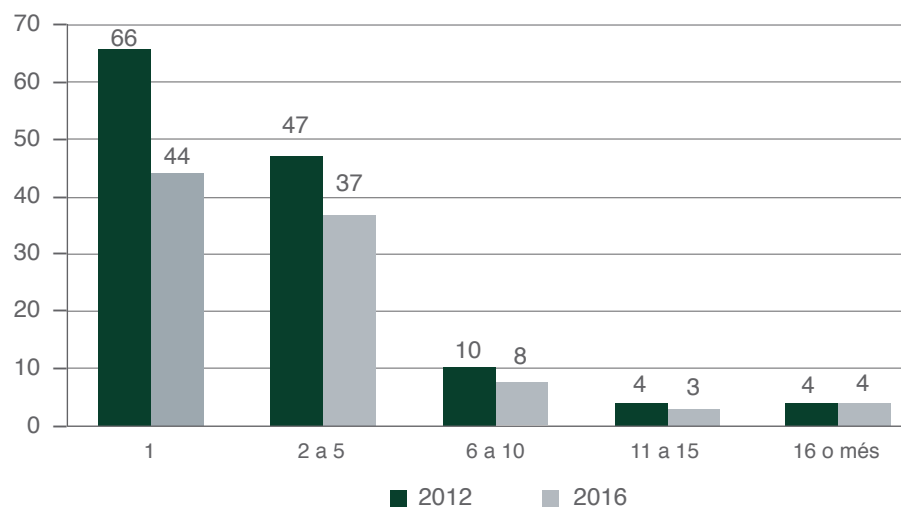
Els PTA aprovats a Catalunya segueixen una evolució molt semblant a la dels PTA presentats. Cal destacar el fet que el nombre de PTA específics va anar decreixent des del 2007 fins al valor mínim del 2013, mentre que el nombre de PTA genèrics va anar creixent durant el mateix període fins a registrar un valor màxim el 2012 (figura 20). Cal dir també que aquest increment de PTA genèrics correspon a treballs amb fibrociment i no amb MCA friables. A partir d'aquest moment, sembla que les tendències s'han invertit, i s'observa un increment en el nombre de plans específics presentats i un lleuger descens en el nombre de plans genèrics.

Respecte al nombre de PTA aprovats de què disposen les empreses, cal destacar que la gran majoria d'aquestes disposen d'un nombre molt reduït de plans. A tall d'exemple, a Barcelona, de les 131 empreses que varen disposar de PTA

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

aprovats durant el 2012, el 50% només disposen d'1 PTA aprovat, i un 86,2% disposen d'1 a 5 PTA aprovats (figura 21). Aquesta tendència també s'observa durant el 2016, on un 84,4% de les empreses disposen de menys de 6 PTA. Cal destacar que actualment només hi ha 4 empreses que disposin de 16 o més plans de treball aprovats. L'any 2016, 3 empreses van presentar el 48% de tots els plans de Catalunya.

Figura 21. Distribució del nombre de plans de treball aprovats el 2012 i el 2016 per empresa a Barcelona

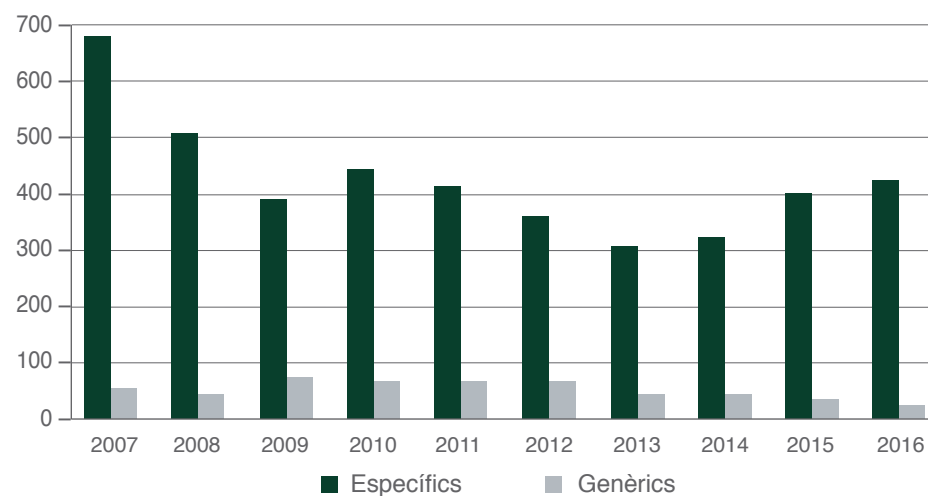

Font: Elaborat per l'ICSSL

De la figura 22 a la 25, es presenta l'evolució anual dels PTA aprovats distribuïts per territoris. A Barcelona es tramita al voltant d'un terç de tots els plans tramitats a Catalunya.

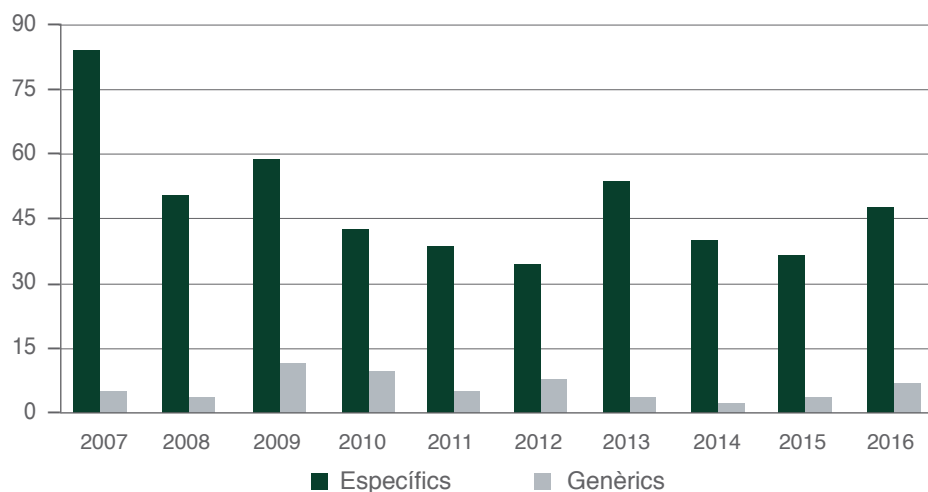
La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 22. Evolució del nombre de PTA aprovats a Barcelona (2007-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

Figura 23. Evolució del nombre de PTA aprovats a Tarragona i les Terres de l'Ebre (2007-2016)

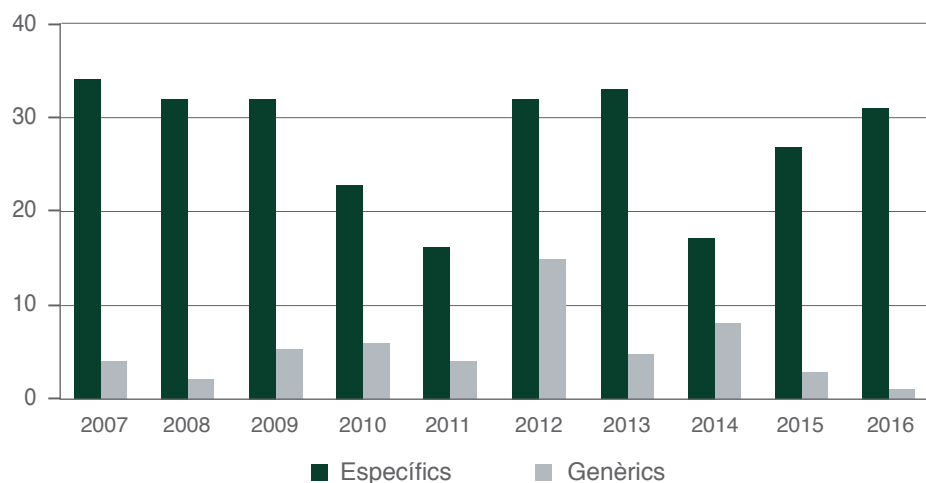

Font: Elaborat per l'ICSSL

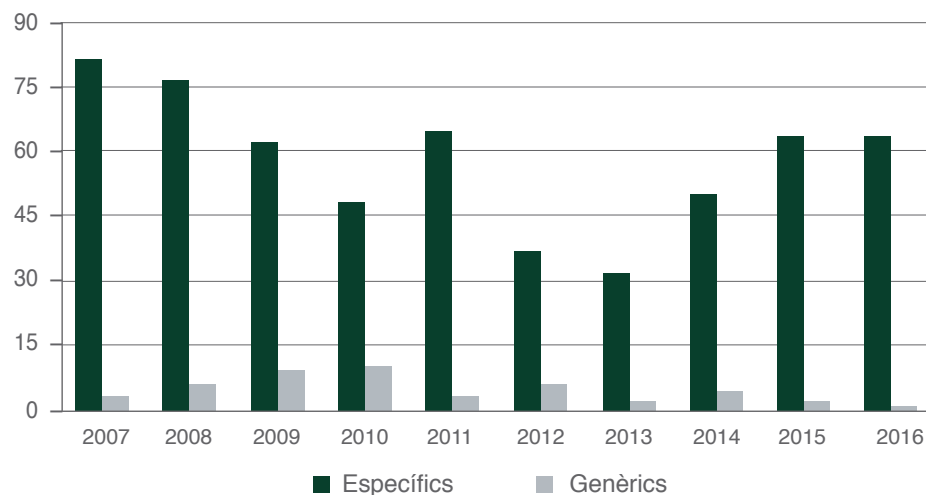
La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 24. Evolució del nombre de PTA aprovats a Lleida (2007-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

Figura 25. Evolució del nombre de PTA aprovats a Girona (2007-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

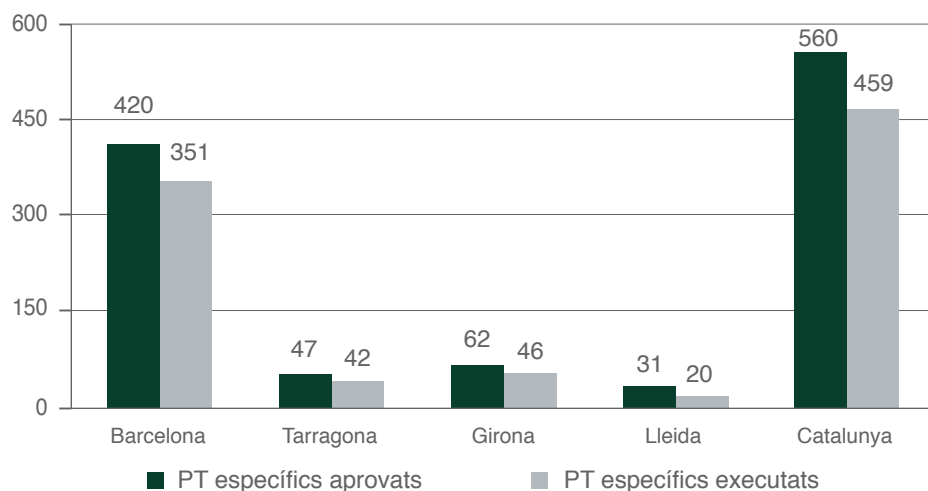
La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

c) Plans de treball executats

L'activitat majoritària que duen a terme les empreses inscrites al RERA és la de retirada o confinament d'MCA; són les empreses conegudes com a empreses de desamiantatge.

Durant l'any 2016 es van aprovar 560 plans de treball de tipus específics, dels quals es van executar un 82% a Catalunya, amb la distribució territorial que s'observa a la figura 26. Per territoris i en termes relatius respecte dels PTA específics aprovats, el territori que registra més grau d'execució és Tarragona, amb un 89%, seguit de Barcelona, amb un 84%, i de Girona, amb un 74%.

Figura 26. Distribució dels PTA específics aprovats i executats a Catalunya per territori (2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

L'any 2016, del total de 594 plans de treball aprovats a Catalunya, 34 (5,7%) eren de tipus genèric i 560 (94,3%), de tipus específic.

En relació amb els PTA genèrics en els quals les empreses RERA disposen de procediments de treball amb MCA aprovats per l'autoritat laboral, que poden aplicar a diferents situacions, se'n descriuen les finalitats i el nombre de vegades que han notificat que els han fet servir en funció de l'activitat (taula 9). Del total d'actuacions dutes a terme l'any 2016 amb PTA del tipus generals, un 40% van correspondre a operacions de manteniment de xarxes d'aigua; un 24%, a actuacions a l'abocador de residus, i un 22%, tant a activitats de transport com a treballs generals de manipulació d'MCA (fibrociment).

Destaca el baix nombre de PTA activats per a la manipulació de material friable. En el període 2009-2016, el percentatge de plans de treball activats per manipular material friable va ser inferior al 4%, excepte durant l'any 2015, que es va assolir un 4,9% del total de plans activats.

Taula 9. Nombre d'actuacions a Catalunya amb PTA de tipus genèric per tipologia d'activitats (2012-2016)

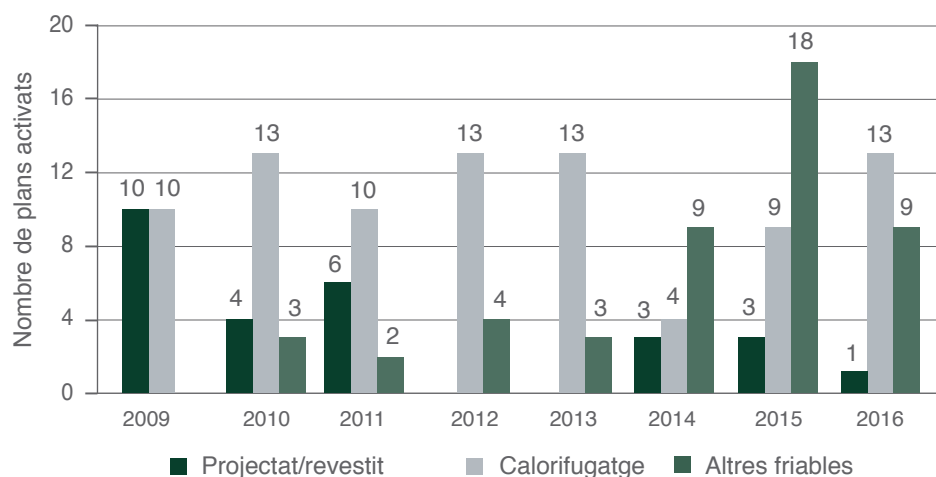
	2012	2013	2014	2015	2016
Treballs generals	804	687	792	1.072	1.047
Transport	815	561	84	159	1.583
Abocador	2.010	1.907	1.860	2.015	1.791
Aigües	3.274	2.261	2.175	2.226	2.910

Font: Elaborat per l'ICSSL

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

La figura 27 mostra el nombre de plans de treball activats segons la tipologia de material friable i els calorifugatges destaquen fins al 2013. A partir del 2014, es comença a detectar un increment en la retirada d'altres materials considerats com a friables.

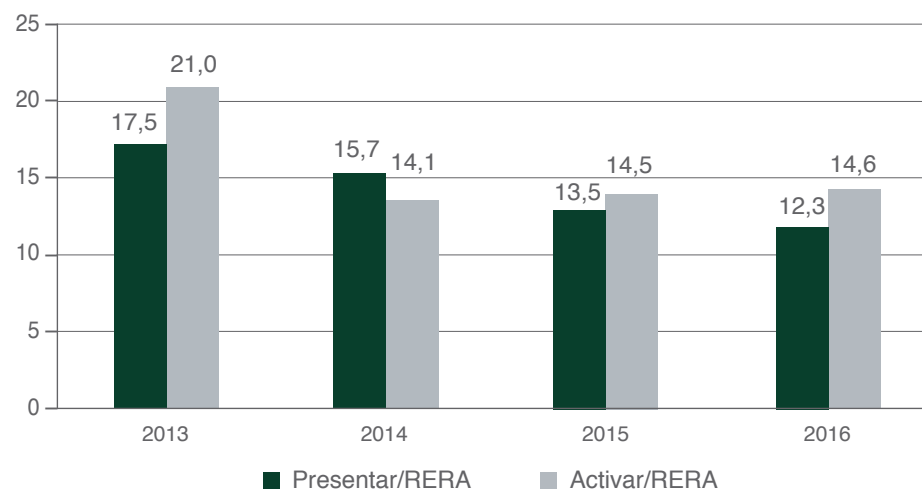
Figura 27. Evolució anual del nombre de plans de treball executats per tipologia de material friable (2009-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Figura 28. Evolució del percentatge d'empreses inscrites al RERA que van presentar i activar un pla de treball a Catalunya (2013-2016)

Font: Elaborat per l'ICSSL

La figura 28 presenta l'evolució del percentatge d'empreses inscrites al RERA que van presentar i activar, com a mínim, un pla de treball durant l'any a Catalunya. Es pot apreciar que els anys 2013, 2015 i 2016, el nombre d'empreses que van activar plans va superar el nombre d'empreses que els van presentar, fet que reflecteix l'activació de plans de treball de tipus genèric que disposen les empreses i que es van aprovar en períodes anteriors.

4.5.4. Capacitació de les empreses actives al Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)

Les empreses actives registrades al RERA no han de demostrar la seva capacitat per a la realització de les seves activitats en el moment de fer la inscripció al RERA, tal com estableix la Directiva 2003/18/CE,³³ que es va transposar a l'ordenament espanyol mitjançant el Reial decret 396/2006, de 31 de març.

³³ DIRECTIVA 2003/18/CE del Parlament Europeu i del Consell de 27 de març de 2003 per la que es modifica la Directiva 83/477/CEE del Consell sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a amiant durant el treball (DOUE L 97, de 15/4/2003, article 12 bis, pàg. 51).

A Espanya es considera que la capacitat de les empreses es demostra amb la presentació i l'aprovació dels PTA i com a resultat de la vigilància i el control en l'execució d'aquests.

En relació amb la seva capacitat, s'estima que aquesta és deficient, atès que:

- Quant a l'avaluació de l'exposició per inhalació de fibres d'amiant, les empreses estan mostrejant totes o quasi totes les obres, i no disposen, però, de cap mètode o sistema de control de les exposicions, d'acord amb l'article 5 del Reial decret 396/2006, de 31 de març, i els comentaris orientatius inclosos a la Guia tècnica de l'INSHT, de la pàgina 15 a la 19.
- De les dades de l'any 2016, tres de cada 10 PTA presentats davant l'autoritat laboral presenten deficiències i un 18% són desfavorables d'acord amb l'informe emès per l'ICSSL

4.5.5. Obligacions legals de les empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)

La legislació laboral estableix de manera expressa una sèrie d'obligacions en seguretat i salut en el treball a les empreses RERA.

La Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, i el Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, estableixen unes obligacions per als empresaris que es resumeixen de la manera següent:

- Cal identificar els perills als centres i llocs de treball.
- Cal avaluar els riscos que es deriven dels anteriors.
- Cal controlar els riscos en funció dels resultats de l'avaluació d'aquests.

De manera específica, el Reial decret 396/2006, de 31 de març, estableix les obligacions següents en el capítol II:

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

- Cal assegurar-se que no se superi el valor límit d'exposició, com a valor límit ambiental d'exposició diària de 0,1 fibres per centímetre cúbic (art. 4).
- Cal avaluar i controlar els riscos derivats de la presència d'MCA (art. 5).
- Cal adoptar mesures tècniques generals de prevenció (art. 6).
- Cal adoptar mesures organitzatives (art.7).
- Cal dotar d'equips de protecció individual (EPI) i vetllar perquè se n'usin (art. 8).
- Cal adoptar mesures d'higiene personal i de protecció individual (art. 9).
- Per a obres de demolició, retirada d'MCA, reparació i manteniment, cal adoptar mesures tècniques específiques (art.10).
- Cal elaborar i presentar a l'autoritat laboral un PTA (art. 11 i 12).
- Cal donar formació apropiada als treballadors (art. 13).
- Cal informar els treballadors (art. 14).
- Cal consultar els treballadors i comptar amb la seva participació (art. 15).
- Cal garantir una vigilància de la salut als treballadors (art. 16).

I en el capítol III s'estableixen les següents:

- Cal inscriure's al RERA (art.17).
- Cal registrar i arxivar la documentació (RERA, PTA, annexos IV i V) (art. 18).

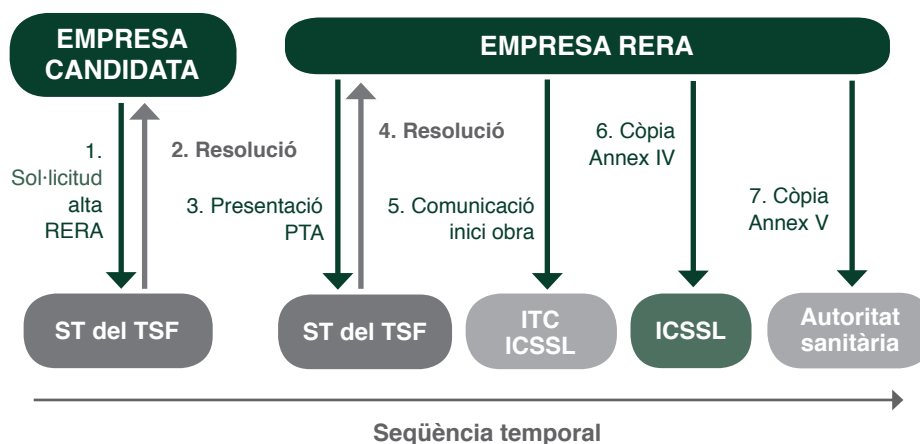
Aquestes últimes obligacions són competència del TSF (RERA, acreditació de laboratoris, resolució sobre els PTA, i recepció i control de les dades relacionades amb l'annex IV) i l'autoritat sanitària (control sobre la vigilància de la salut dels treballadors exposats a amiant, annex V).

Cal tenir present que hi ha altres obligacions legals que també els són aplicables (contaminació atmosfèrica, residus, llicències d'obres i d'altres, algunes comentades en aquest informe).

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

En relació amb els tràmits administratius que les empreses porten a terme, es presenta un esquema resum a la figura 29.

Figura 29. Diagrama resum dels tràmits administratius de les empreses RERA amb el TSF

Font: Elaborat per l'ICSSL

4.6. Treballadors amiant

S'ha d'entendre com a *treballadors amiant* els que fan la seva feina en contacte amb materials que contenen o poden contenir amiant, amb independència dels equips de protecció individual o col·lectiva que facin servir i que pertanyin o no a una de les empreses inscrites al RERA.

Aquests treballadors es poden descriure com a treballadors actius, els que fan la seva activitat manipulant directament MCA, o com a treballadors passius, els que poden estar exposats a fibres d'amiant provinents de la presència d'MCA als equips de treball o a les instal·lacions del lloc de treball.

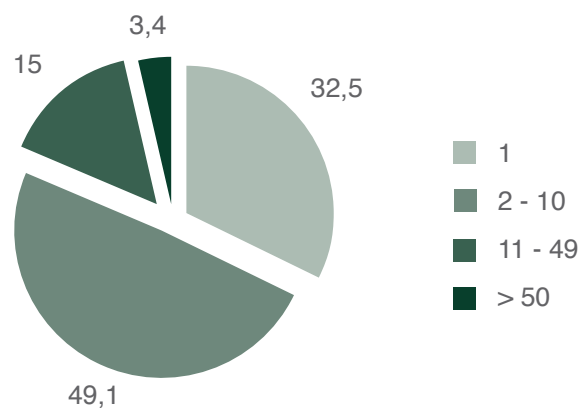

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Aquestes dues categories de treballadors poden ser tant d'empreses inscrites al RERA, amb una activitat sotmesa al PTA, com d'empreses no inscrites i que, per tant, treballen sense PTA, com alguns treballadors autònoms sense treballadors (TAST).

El 2015 les empreses RERA van comunicar 1.004 treballadors amiant i 1.171 el 2016. Respecte als 1.004 treballadors amiant que van participar en activitats amb risc d'amiant durant l'any 2015, un 32,5% va participar-hi únicament en una ocasió, i només un 3,4% va participar en més de 50 activitats (figura 30).

Figura 30. Percentatge de treballadors en funció del número d'obres en les que han participat a Catalunya (2015)

Font: Elaborat per l'ICSSL

No es disposa d'informació directa sobre el nombre de treballadors amiant actius ni passius que fan la seva activitat amb MCA fora de l'àmbit legal establert pel RERA. Per tal d'estimar l'ordre de magnitud d'aquest últim col·lectiu, es poden utilitzar les dades del sistema d'informació CAREX-CAT (sistema sobre

l'exposició laboral a cancerígens a Catalunya), que permet fer una aproximació raonable.

Segons les dades de CAREX-CAT, a Catalunya s'estimen uns 9.500 treballadors exposats a amiant durant l'any 2016. D'aquests treballadors, un 12% correspondrien a treballadors d'empreses RERA. Per tant, un 88% dels treballadors exposats a amiant a Catalunya desconeix aquesta exposició (exposició desaparebuda i desconeguda).

En relació amb el col·lectiu de treballadors autònoms sense treballadors (TAST), no es disposa de cap dada sobre la magnitud de la seva exposició a amiant.

4.7. Àmbits de diàleg

Exceptuant els fòrums institucionals de caràcter general sobre treball, relacions laborals i prevenció de riscos laborals, no hi ha en l'àmbit de Catalunya un fòrum permanent de diàleg institucional específic sobre amiant.

En l'àmbit de l'Estat i al si de la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball, hi ha un grup de treball amiant. El TSF en forma part, enquadrat al grup de representació de comunitats autònomes.

Així mateix, el TSF participa en altres fòrums com:

- Grup d'Amiant del Comitè Tècnic Mixt.
- Grup de Treball 7 "Amiant" del Comitè Tècnic de Normalització 171 d'AENOR, que en aquests moments està redactant un projecte de norma UNE sobre identificació i diagnosi de la presència d'amiant i d'MCA. El desembre de 2014 es va aprovar la norma UNE 171.370-1: 2014. Amiant: Qualificació d'empreses que treballen amb materials amb amiant.

La gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'Administració

Quant als altres col·lectius amb interès en l'amiant, a l'àmbit de Catalunya hi trobem els següents:

- Asociación Plataforma de Afectados por el Amianto de El Prat de Llobregat
- Associació d'Afectats per l'Amiant de Cerdanyola i Ripollet
- Associació d'Afectats per l'Amiant de Castelldefels
- Associació de Jubilats de Macosa-Alstom- Tot i que registrada al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, hi ha l'Associació d'Afectats per l'Amiant de Ripollet.

— 5

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Per tal de completar la informació sobre els temes relacionats amb la gestió dels MCA a Catalunya, s'ha recollit l'opinió de diferents actors que estan implicats en algun punt del procés, ja sigui mitjançant la seva compareixença i participació directa en les reunions del CRL o mitjançant la complementació de qüestionaris.

En aquest procés han participat tant empreses RERA de diferents sectors d'activitat i característiques (manteniment de xarxes d'aigua, tractament i retirada d'MCA, enderrocs, laboratoris d'anàlisi, servei de prevenció aliè, gestió de residus d'amiant, lloguer d'equips de treball relacionats amb la manipulació d'MCA) com col·lectius i associacions amb problemàtiques específiques relacionades amb l'amiant, tant del món de la prevenció de riscos com d'altres àmbits (Administració local, serveis de gestió de residus, empreses, etc.).

S'inclouen igualment les experiències d'empreses i ajuntaments que han abordat el tema de l'amiant de manera integral específica, desenvolupant i aplicant protocols d'actuació sistemàtics.

En els apartats següents es presenten aquestes aportacions agrupades en diferents línies. Malgrat que algunes poden correspondre a diferents línies, s'ha intentat no duplicar-les per simplificar el document.

S'ha intentat recollir les opinions i els comentaris dels diferents compareixents, tot i que no sempre hi ha acord ni consens entre aquests, ni reflecteixen en tots els casos les opinions dels membres del GT Amiant del CRL. Per tant, el contingut d'aquest apartat reflecteix només les aportacions dels participants.

5.1. Amiant: un problema de salut pública, mediambiental i laboral

Hi ha acord en què l'amiant **no és només un problema laboral** i d'empreses RERA. La presència d'MCA a Catalunya representa un problema de salut laboral, però també de salut pública i mediambiental, que requereix un tractament integral per part de tots els actors implicats, incloent-hi les administracions públiques.

El problema de salut laboral no és només un tema lligat a l'àmbit de la construcció. Hi ha molts sectors d'activitat que hi poden estar implicats, i qualsevol empresa de qualsevol sector pot tenir MCA a les seves instal·lacions i equips.

L'origen del problema de **salut pública** es troba principalment en una manca d'identificació i avaluació del risc de l'MCA en edificis i instal·lacions d'ús públic o privat (exposicions desapercebudes), així com en treballs incorrectes de manipulació d'MCA que tant poden generar l'alliberament i la dispersió de fibres com poden deixar superfícies contaminades o incorrectament desamiantades.

El problema **mediambiental** està molt relacionat amb els residus i la seva gestió. La manca de traçabilitat en les actuacions amb amiant i el cost elevat dels abocaments a Castellolí comporten la gestió incorrecta dels residus (transport i abocament il·legals). Això implica riscos de salut pública i laboral a l'entorn dels abocaments incontrolats, així com problemes de contaminació ambiental.

La manca d'informació de qualitat a la població en general, tant respecte a la presència d'amiant i els riscos que implica com respecte a les opcions viables de gestió, també està al darrere dels problemes de salut pública i dels abocaments incontrolats.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Hi ha acord en la necessitat de millorar la informació i sensibilitzar la població en general en temes d'amiant (presència d'amiant, riscos, manipulació correcta, costos...).

Els usuaris confien la retirada dels MCA a una empresa inscrita al RERA amb el convenciment que això ja garanteix un treball de qualitat, però no sempre és així.

Des del punt de vista laboral, els ciutadans saben a qui cal adreçar-se per fer denúncies i demanar informació. Però no està tan clar quan el problema és ambiental o de salut pública.

La retirada de petites quantitats en l'àmbit particular és un problema perquè els ciutadans no tenen en general prou informació, ni recursos, i el cost és elevat i, en molts casos, s'acaba fent incorrectament. A més, el RERA no els aporta prou informació sobre les activitats de les empreses inscrites.

Hi ha la sensació que es treu molt amiant sense un procés d'identificació i diagnòstic previ, i en molts casos sense pla de treball, amb els riscos que això suposa tant per als treballadors com per a la població en general i el medi ambient.

En alguns temes, com la retirada i gestió de petites quantitats d'amiant, es reconeix que és imprescindible la bona voluntat dels operadors per garantir la manipulació correcta dels MCA i la gestió correcta dels residus (és més fàcil fer-ho de forma incorrecta que fer-ho bé).

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Propostes

La solució a aquesta problemàtica demana una identificació correcta dels MCA i de l'avaluació del risc, tant en les empreses que treballen prèviament a l'enderroc com en qualsevol empresa en actiu.

Entre les propostes específiques s'inclouen

- Implantar un certificat obligatori d'edifici lliure d'amiant quan es vulgui llogar o vendre una instal·lació (igual que es fa amb temes d'eficiència energètica).
- Incloure el requisit d'analitzar la presència d'amiant a la inspecció tècnica d'edificis. Això permetria conèixer l'estat del parc immobiliari i prendre mesures en el moment d'actuar en els edificis.
- Establir clarament i difondre els organismes responsables en temes d'amiant en els àmbits de salut pública i mediambiental per facilitar que els ciutadans sàpiguen a qui adreçar-se per fer denúncies i demanar informació quan la problemàtica no sigui estrictament laboral.
- Crear un mecanisme (un telèfon de contacte) on els ciutadans es puguin adreçar per informar-se sobre temes de rehabilitació, obres a les cases, etc., com a eina ràpida per saber què fer i poder fer-ho correctament, que pugui donar solucions viables per a la gestió de petites quantitats, amb contactes a empreses que puguin actuar en situacions d'emergència, amb informació de subvencions d'ajuntaments per retirar petites quantitats, etc.
- Incrementar les actuacions per fer arribar a la població informació amb un enfocament seriós i rigorós sobre el risc de l'amiant i sensibilitzar-la dels riscos de manipular incorrectament els MCA.
- Elaborar materials, incloent-hi protocols i instruccions, per sensibilitzar la població en general (als particulars) i comunitats de propietaris i gestors de finques de manera específica, a fi d'informar-los sobre com gestionar correctament petites quantitats d'MCA.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

- Difondre els mitjans de contacte entre els ciutadans i l'Administració per facilitar la consulta i la recerca d'assessorament especialitzat.

5.2. Identificació i diagnosi de Materials amb Contingut d'Amiant (MCA)

Tothom assenyala la importància de la identificació correcta de la presència dels MCA i està d'acord amb la manca de coneixement sobre la presència d'MCA i sobre els riscos que això pot suposar tant per als treballadors com per a terceres persones.

Hi ha un gran desconeixement per part de propietaris de la presència d'MCA (fins i tot de la normativa d'aplicable) i una manca de conscienciació sobre la seva perillositat i, per tant, una manca d'adopció de mesures preventives. També s'indica la manca d'un bon assessorament a la propietat per part dels agents implicats.

No obstant això, s'han presentat iniciatives des de l'àmbit local, com la de l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant l'empresa BIMSA, on s'estan implantant procediments específics que preveuen la identificació i la diagnosi dels MCA a la licitació de les obres.

Per tal que la gestió dels MCA es faci correctament, cal començar amb una correcta identificació i diagnosi. El principal problema és que no es fan o es fan malament i amb personal no capacitats i sense experiència. Si la identificació o diagnosi es fa correctament abans de realitzar qualsevol actuació, es pot quantificar correctament el cost dels treballs i les mesures preventives, facilitar l'elaboració de pressupostos a les licitacions i minimitzar el risc.

Només un promotor o contractista ha manifestat que hi ha bastant normativa específica en aquest tema i que els propietaris o gestors tenen la formació necessària.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Alguns laboratoris reconeixen que hi ha limitacions en les metodologies aplicades i que hi ha mètodes millors, però no implantats (i que és difícil invertir en nous equipaments per la competència de preus).

De les aportacions rebudes, es pot concloure que conforme més especialitzat en amiant està l'agent entrevistat més convençut està de la manca de formació i coneixements en temes d'identificació.

a) Procediments per a la identificació i diagnosi

Hi ha un acord gairebé total en la no existència de procediments o instruccions en l'àmbit nacional que ajudin a la identificació correcta de la presència d'MCA en edificis, instal·lacions o equips. Algun compareixent menciona l'existència de normativa d'altres països com a punt de referència (la norma francesa).

Respecte als laboratoris, no hi ha cap procediment adoptat per a l'anàlisi de mostres de superfície i per a mostres sòlides.

b) Qui fa la identificació i quina formació té

També hi ha un acord respecte a la manca de professionals formats en aquest àmbit, i per tant en la manca de coneixement de la presència d'MCA (fins i tot per part del propietari de les instal·lacions). Hi ha poca gent formada i tampoc hi ha una oferta formativa que ajudi en aquest camp.

La qualitat de la identificació depèn de l'experiència de la persona que la faci. Els compareixents amb més experiència en temes d'identificació destaquen la importància de la pràctica i de l'experiència per identificar correctament la gran varietat d'MCA existents. Quan hi ha formació específica, l'informe final és detallat i hi inclou una diagnosi.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Es destaca la manca de sistemes de control extern de la qualitat de les identifications.

Actualment, la identificació la fa tot tipus de personal: el promotor (amb mitjans propis o subcontractats), el treballador RERA, els serveis de prevenció aliens (SPA) (no sempre els tècnics s'hi poden dedicar adequadament), els laboratoris i els tècnics que participen en les obres. En molts casos no hi ha ningú responsable de fer la identificació. En activitats de manteniment, el mateix client o fins i tot els mateixos operaris o el recurs preventiu poden fer la identificació. En aquests casos manca un procediment per fer la identificació i únicament s'inclouen els materials més evidents.

Encara hi ha més dubtes en relació amb el fet de fer una diagnosi adequada dels MCA identificats.

c) Identificació en activitats de rehabilitació, reformes i instal·lació

Una part important de les empreses relacionades amb activitats d'electricitat, climatització, fontaneria o energies renovables són molt petites o són autònoms i no acostumen a tenir la formació ni la capacitació necessàries per fer activitats amb risc d'amiant, però les han de fer per necessitat.

S'identifica una problemàtica especial en les obres petites i en les de domicilis particulars, en les quals el promotor no està especialitzat i, en molts casos, els operaris tampoc. El titular de la reforma acostuma a desconèixer els problemes de prevenció de riscos laborals (PRL) i la problemàtica de l'amiant, i la identificació i la diagnosi recauen en qui ha de fer la reforma o la instal·lació, que moltes vegades no està especialitzat i no disposa dels recursos necessaris.

Molts dels problemes que apareixen durant l'execució de les obres i reformes deriven de la manca d'identificació i diagnosi prèvies. El problema de la presèn-

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

cia d'MCA es troba quan ja s'ha iniciat l'obra, i llavors no hi ha temps ni pressupost ni recursos per fer el procés correctament. Per tant, s'improvisa amb actuacions irresponsables (sense PTA, amagant la presència d'amiant) o amb plans genèrics quan no corresponen ni contenen la metodologia adequada.

d) Identificació en obres noves (serveis en urbanitzacions), rases

Hi ha un gran desconeixement sobre què es pot trobar un cop es comença a excavar perquè no hi ha registres de la presència d'MCA i les companyies de serveis no guarden registres ni informació (en molts casos no es retiren les instal·lacions velles i es queden soterrades, amb la qual cosa hi ha el perill que algú se les pugui trobar en el futur).

És difícil identificar la presència d'MCA soterrats, fins i tot fent estudis previs i agafant-ne mostres.

e) Identificació en enderrocs

Una correcta identificació i diagnosi prèvia és imprescindible. Això normalment ho fan les empreses més grans, i llavors les ofertes econòmiques per a l'enderroc ja incorporen tot el material amb amiant identificat (incloent-hi el possible material friable) i no hi ha "sorpreses" un cop iniciat l'enderroc.

Malgrat l'obligatorietat de fer una identificació de la presència d'MCA prèvia als enderrocs, aquesta no acostuma a ser fàcil. En molts casos hi ha un canvi de titularitat de les instal·lacions (del propietari a l'empresa que farà l'edificació) i un gran problema de traspàs d'informació. L'enderroc està fora del projecte d'edificació i l'empresa que enderroca és la que s'hauria de responsabilitzar que la identificació estigui feta i que l'amiant sigui retirat abans d'iniciar les obres.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Cal la voluntat dels propietaris per identificar l'amiant correctament (l'amiant friable es pot amagar molt fàcilment), sobretot en ambients industrials, on hi ha amiant ocult, que no és fàcil d'identificar perquè no és fibrociment, ja que el mateix propietari pot no tenir interès a identificar-lo perquè implicaria un increment de costos i complicacions. En molts casos, es va identificant sobre la marxa, un cop iniciat l'enderroc i amb la voluntat i els coneixements dels treballadors.

En molts projectes d'enderroc manca la identificació i diagnosi ben feta de la presència d'amiant, i de vegades qui l'ha feta no té prous coneixements per fer-ho i no és especialista.

f) Identificació en els plans de treball

En relació amb els plans de treball, alguns compareixents indiquen que només inclouen els MCA que el mateix client ha indicat i decidit, però que no hi ha una identificació i diagnosi al darrere (ni es vol que es duguin a terme) perquè no està establerta l'obligatorietat de disposar d'un informe d'identificació-diagnosi i, per tant, gairebé mai es fa cap informe. També es comenta el cost de les anàlitzes d'amiant.

La identificació d'MCA és un tema complex que no hauria d'acabar amb l'informe fet abans dels treballs de desamiantatge, confinament o enderroc, perquè fins i tot durant les operacions de manipulació es pot trobar MCA que no havia estat prèviament identificat. Aquí radica la importància que els treballadors també en siguin conscients i disposin de la formació adequada i necessària per identificar aquestes situacions.

g) Amiant no evident

Un cop iniciades les obres (o la rehabilitació o el procés d'instal·lació, etc.) es pot trobar amiant que no estava identificat i, per tant, no es faran els procedi-

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

ments específics per a la seva manipulació. Això pot implicar tant l'exposició desapercebuda a l'amiant com la retirada d'aquest sense les mesures mínimes de prevenció i seguretat (cosa que és especialment preocupant en cas de material friable).

Propostes en relació amb la identificació i la diagnosi

A partir de les aportacions dels compareixents, queda clar que es pot fer correctament una identificació i diagnosi encara que sigui amb mètodes d'altres països, però cal la voluntat tant del client com de l'especialista que farà la identificació. Alguns compareixents confien en la futura norma UNE per cobrir la manca d'un procediment d'identificació.

Entre les propostes específiques s'hi inclouen:

- Establir un procediment per a l'acreditació de laboratoris per a l'anàlisi de mostres de superfície o sòlides.
- Regular, com a desenvolupament de la normativa estatal, la identificació i diagnosi de la presència d'MCA, i aplicar un procediment reconegut i validat, com podrien ser els utilitzats a països com França, el Regne Unit o Itàlia.
- Elaborar un mètode que serveixi de base per dur a terme les identificacions.
- Insistir perquè tothom sigui conscient de l'obligació d'identificar els MCA i avaluar-los (com a agent químic perillós present) en centres de treball actius.
- Promoure la realització d'inventaris d'edificis que continguin amiant que incloguin la identificació i diagnosi, començant pels públics de pública concurrència i ampliant el procés als privats.
- Fer campanyes de difusió i conscienciació, tant des de l'Administració com des de diferents associacions professionals, de la necessitat de fer la identificació dels MCA prèviament a les rehabilitacions i als enderroc.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

- Regular la formació dels tècnics que faran la identificació, i establir els mecanismes perquè les identificacions i diagnosi siguin fetes per especialistes amb experiència i amb una metodologia reconeguda.
- Fer campanyes per aconseguir la implicació de la propietat en tots els temes relacionats amb la identificació i gestió dels MCA.
- Regular l'exigència d'annexar els informes d'identificació i diagnosi dels MCA a cada pla de treball.
- Establir l'obligació de lliurar els informes d'identificació tant a la propietat com a un registre administratiu.
- Elaborar un cens d'edificis amb MCA, i prioritzar els públics i de pública concurrència.
- Incorporar a la normativa l'obligació d'identificar l'existència d'MCA a tots els edificis i instal·lacions, i establir el procediment administratiu per al seu compliment efectiu.
- Incorporar l'obligació de considerar la presència d'MCA a tots els edificis prèviament a la venda o lloguer d'immobles mitjançant un certificat expedit per un tècnic competent.
- Implantar un certificat obligatori d'edifici lliure d'amiant quan es vulgui llogar o vendre una instal·lació (igual que es fa amb temes d'eficiència energètica).
- Establir l'obligació que els edificis amb presència d'MCA disposin d'un informe en què s'identifiqui el tipus d'amiant, la seva forma de presentació, la ubicació exacta i, per a cada zona constructiva, la corresponent diagnosi respecte del risc que comporta la seva presència, així com els procediments a seguir en cas de treballs de manteniment, rehabilitació o reforma que afectin els MCA o que es facin a les seves proximitats i s'hi puguin veure afectats.
- Establir un registre públic amb els resultats de les identificacions d'MCA fetes en edificis públics (escoles, hospitals, teatres...), així com en les instal·lacions soterrades als carrers amb amiant (d'aigües, de sanejament, elèctriques...) i que es pugui consultar abans de començar l'obertura de rases.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

- Elaborar un registre públic de l'ús d'MCA (amb marques comercials, aplicacions, imatges, etc.) per facilitar-ne la identificació.
- Aconseguir que la identificació i diagnosi sigui un tràmit independent del PTA, amb caràcter universal i obligatori.
- Establir protocols d'actuació quan es troba amiant a la via pública (policia, brigades municipals, saber què han de fer els veïns, un telèfon de contacte....) perquè es pugui fer una actuació ràpida, amb una primera identificació i diagnosi, disposant d'empreses RERA seleccionades prèviament.

5.3. Actors implicats. Funcions i formació

Les persones entrevistades citen molts actors amb implicacions i responsabilitats molt diferents: el propietari o promotor, els contractistes (el principal i altres), el responsable de seguretat del centre, els ocupants de les instal·lacions (treballadors i altres), les administracions públiques, l'ITC, les empreses de manipulació, els diferents responsables de prevenció (tècnics, delegats de prevenció), els mateixos treballadors que manipulen MCA, els ciutadans en general, etc.

Però, com a actors principals s'identifiquen promotors i constructors, persones o empreses identificadores i diagnosticadores de la presència d'MCA, empreses desamiantadores, serveis de prevenció aliens, laboratoris d'anàlisi (mostres d'aire, de superfície i sòlides), empreses de lloguer d'equips de treball, persones tècniques certificadores de treballs de confinament i retirada d'MCA, serveis mèdics dels serveis de prevenció aliens, persones tècniques o empreses formadores en amiant i dipòsits de residus d'MCA.

a) Supervisió de la gestió dels MCA

Alguns compareixents assenyalen el coordinador d'obra com l'agent que hauria de fer el seguiment i la supervisió de la retirada de l'amiant. Altres creuen que

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

ja té les seves pròpies competències i que no està capacitat per fer també el seguiment de la gestió de l'amiant. És una figura que sí que hauria de poder donar suport, però no hauria de ser el responsable. Hauria de proporcionar procediments i recursos i gestionar qui i com es farà la supervisió, però no fer-la ell directament. Els coordinadors haurien de tenir prou formació per ser capaços de detectar si la manipulació és incorrecta, i saber com actuar si s'identifiquen nous MCA un cop iniciades les obres.

També s'identifiquen els recursos preventius i els tècnics de prevenció com a possibles supervisors de les obres d'amiant, però tampoc hi ha un acord en aquest punt perquè calen coneixements molt específics, i a més a més el recurs no participa en el projecte inicial de les obres ni en altres fases importants. El seguiment l'hauria de fer algú que estigui implicat des del principi, i no només a la part de l'obra com el recurs, i també algú que estigui en contacte amb el client. Podria ser una figura polivalent de tècnic, que conegui bé els temes d'amiant i que participi en tot el projecte des del principi fins al final.

Algun compareixent creu que caldria una figura nova dedicada a supervisar i controlar i fer el tancament de l'obra, i altres creuen que s'hauria d'evitar introduir més figures i actors diferents.

És clar que cal delimitar correctament les funcions i les responsabilitats dels diferents agents i figures en relació amb la supervisió i el seguiment de les obres amb amiant.

b) Formació dels agents implicats

En aquest punt no hi ha acord, perquè alguns compareixents creuen que la formació en temes d'amiant està ben regulada per a tots els agents implicats i altres opinen que no ho està per a ningú. Alguns indiquen que n'hi ha prou amb

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

els continguts de formació de l'article 13 del Reial decret 396/2006, de 31 de març, però que cal desenvolupar-la i especificar-la més.

Es fa esment a una manca de formació específica sobre amiant per a treballadors d'activitats amb risc potencial (en empreses no donades d'alta al RERA), com molts treballadors de la construcció o de rehabilitació, reformes i instal·lacions.

També es destaca com a punt important la manca de formació pràctica tant pel que fa a la manipulació directa dels MCA com en relació amb l'ús dels equips de treball que moltes vegades són llogats (unitats de descontaminació, depressors...).

Propostes en relació amb els agents implicats i la seva formació

Entre les propostes específiques s'hi inclouen:

- Millorar la regulació de la formació (s'indica com a model el Conveni de la construcció o la norma UNE de certificació d'empreses).
- Millorar el coneixement i la formació dels professionals del sector de la construcció implicats directament o indirectament en temes d'amiant, i establir acords (amb l'Administració i els centres de formació) i fomentar-ne la importància.
- Introduir un apartat específic en els programes formatius del sector de la construcció i incloure a tots els oficis un capítol sobre amiant.
- Regular els centres que fan la formació en temes d'amiant, així com els requisits dels formadors.
- Establir i definir clarament la figura del tècnic responsable de fer el seguiment de tot el procés, que hauria de tenir coneixements molt específics.

5.4. La problemàtica dels residus i la seva gestió

El productor o posseïdor dels residus amb amiant és el que contacta amb l'abocador i estableix un contracte amb unes obligacions (fitxa d'acceptació). L'abocador porta un registre dels residus que arriben i cada transport amb residus que arriba es pot relacionar amb una fitxa i amb un productor.

Alguns compareixents comenten que la meitat del cost de rehabilitacions amb presència d'amiant pot correspondre a la gestió del residu.

a) Abocador de residus especials

A Catalunya hi ha un únic dipòsit que accepta residus amb amiant, considerat com a servei públic (el preu públic és de 130 euros per tona de fibrociment). Per normativa (segons el principi de proximitat) no es poden portar residus generats a Catalunya a altres comunitats autònomes i, per tant, hi ha l'obligació de gestionar-los en aquest únic abocador (a les altres comunitats autònomes es poden utilitzar abocadors de classe II amb preus més econòmics). A Catalunya s'ha estudiat la possibilitat d'obrir més abocadors però s'ha desestimat.

Entre els usuaris és clar que l'existència d'un únic abocador és un problema perquè impedeix la competència de preus i resulta car (també perquè en alguns casos implica desplaçaments llargs), fet que facilita l'abocament il·legal. També el fet que hi hagi una entrada mínima de material encareix molt la gestió quan es porten petites quantitats.

Respecte al preu, l'equiparació del preu pel fibrociment (menys risc) amb el d'altres materials amb més risc (materials friables) suposa uns costos molt elevats per a la gestió de l'MCA instal·lats (el més freqüent i abundant a Catalunya

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

és, precisament, el fibrociment). Altres països del nostre entorn tenen preus diferents per les diferents tipologies de materials.

Malgrat l'opinió anterior, l'ARC manifesta que el preu dels residus està diferenciat en funció de la tipologia, i és diferent el preu del material friable al del que no ho és.

D'altra banda, el mateix abocador i l'ARC consideren que l'existència d'una única instal·lació és la millor garantia de la gestió correcta, dipositats de forma ordenada i controlada, amb localització identificable, separats d'altres residus i amb un accés restringit, amb controls i inspeccions (en relació amb la contaminació ambiental, les aigües subterrànies...).

Els gestors de l'abocador porten registre detallat dels residus que arriben: registren el número del full de seguiment i el de la fitxa d'acceptació (nom del productor, del transportista, quantitat i tipus de residu). Segons les dades dels darrers 4 anys, aproximadament en el 40% de les entrades es registra el número del pla de treball, i en gairebé el 80%, l'adreça de l'obra.

Actualment, a l'abocador només s'accepten residus que arribin en estat correcte (hi ha inspeccions prèvies per comprovar l'empaquetat), i si és incorrecte no s'admeten, amb la qual cosa es registren els casos rebutjats.

El dipòsit i l'enterrament dels residus d'amiant no és una solució definitiva, i es mencionen els forns d'alta temperatura com a solució definitiva utilitzada en alguns llocs.

b) Ciutadans i residus. Abocaments incontrolats

Es menciona el problema de gestió dels residus d'amiant per part dels particulars i els abocaments incontrolats a l'àmbit local. No s'ha aconseguit que la xarxa

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

de deixalleries cobreixi tot el territori ni tot l'amiant generat per particulars, i per tant encara s'aboquen residus de manera incontrolada (entre altres factors, per la dificultat dels particulars de gestionar-los correctament i a un preu raonable).

Algunes campanyes de subvencions per a particulars pel desmantellament i la recollida de petites quantitats no han funcionat adequadament (tant algunes campanyes fetes per l'ARC com les difoses per alguns ajuntaments).

c) Gestió dels abocaments incontrolats a l'àmbit local

Si es detecta un abocament incontrolat sense identificar, l'origen haurà de ser gestionat subsidiàriament pel propietari del terreny o pel mateix ajuntament que haurà de requerir la retirada.

d) Runes de construcció

La runa d'obra generada per una empresa (privada) pot ser reciclada a peu d'obra, arribar directament a la planta de reciclatge (privada) o pot passar també per un centre de recepció i transferència (privat). El municipi ha d'emetre la llicència d'aquestes instal·lacions (la planta de reciclatge i el centre de transferència) i, un cop feta la gestió dels residus, ha de rebre un certificat del gestor conforme ha rebut aquests residus.

La previsió actual és que s'arribi al reciclatge del 70% dels residus de la construcció per a l'any 2020, amb la problemàtica de la possible presència de residus d'amiant barrejats i no gestionats correctament.

Els mateixos gestors consideren que només una petita part seria amiant (un 0,03%). L'ARC opina que les desconstruccions i enderrocaments estan subjectes a llicència i estudi i, per tant, han de preveure un pla de gestió dels residus, incloent-hi l'amiant. Per tant, el problema continua sent la identificació prèvia de la presència d'amiant a les instal·lacions a enderrocar.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

No hi ha un mecanisme de control específic de les runes a reciclar en relació amb el contingut en amiant per garantir que estan lliures d'MCA. No es demana cap certificat conforme el material que entra no conté amiant, i només es fa un control visual al mateix centre de reciclatge, que no és adequat i sembla insuficient. Si es detecta la presència d'MCA, la runa es tracta de forma especial i és rebutjada (i llavors es tracta com a MCA i es gestiona a l'abocador final).

L'ARC fa un control de la gestió de residus a les instal·lacions de gestió de runes, i controla que entrin els residus que han d'entrar i no altres. Algunes plantes fan un cert triatge encara que no hi estan obligades. La normativa permet que la runa tingui una petita proporció de material impropï, però no de residus especials, com és el cas de l'amiant.

La nova normativa d'àrids reciclats obliga a controlar més els productes a comercialitzar derivats de la gestió dels residus de la construcció i, per tant, incrementa els controls del material per contribuir a minimitzar la presència d'amiant en aquests productes. Malgrat això, continua havent-hi la problemàtica dels centres de reciclatge il·legals.

e) Deixalleries i problemàtica social

Les deixalleries han de donar resposta al ciutadà, però en temes d'MCA no és fàcil. No totes tenen personal que pugui controlar l'entrada d'MCA, i poden trobar-se amb residus que cal gestionar.

Durant un temps, hi havia la tendència a recollir el fibrociment a les deixalleries sempre que arribava, per un excés de voluntarisme i per evitar danys majors, però es feia de manera incorrecta i problemàtica i, finalment, es va limitar.

La guia de l'ARC de les deixalleries incorpora la problemàtica de l'amiant i la possibilitat que les deixalleries acceptin aquests residus de particulars, però

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

l'ARC no pot obligar una deixalleria a acceptar MCA i no totes els accepten. D'altra banda, totes les deixalleries que sí acceptin MCA han de seguir els mateixos requisits i mesures preventives recollits a les instruccions.

Segons l'ARC, un 10% dels residus perillosos de les deixalleries seria fibrociment.

Alguna empresa, fins i tot empreses RERA, podria estar portant residus d'MCA a les deixalleries (en nom d'una associació de veïns o com a particular). No hi ha un control de l'ARC sobre això (per evitar abocaments incontrolats a qualsevol lloc) i a més és difícil de detectar-ho.

Els petits residus d'MCA de particulars són un problema al qual cal donar una solució viable, i aquí les deixalleries tenen un paper important.

f) Centres de recollida i transferència

Són empreses privades i, per tant, poden decidir si accepten residus d'amiant o no lliurement. En ser iniciatives privades, no hi ha una planificació territorial i no estan distribuïdes homogèniament pel territori.

Les condicions i els criteris els marca el mateix centre de transferència i poden ser diferents entre centres. Entre els centres que accepten residus no hi ha una limitació sobre el tipus d'usuari que pot portar-los. Poden fer l'empaquetat dels materials si no arriben correctament embalats.

Són instal·lacions prèvies de recepció i emmagatzematge d'amiant abans de dipositar els residus de manera definitiva a l'abocador. Aquestes instal·lacions necessiten autorització o un codi de gestor emès per l'ARC, on es reculli la viabilitat de la gestió d'aquests residus amb amiant, i estan subjectes a la regulació ambiental (Llei 20/2009, del 4 de desembre de prevenció i control ambiental de

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

les activitats) en funció de la mida i altres característiques. També han de disposar del corresponent pla de treball aprovat per l'autoritat laboral, on queden recollits els criteris mínims de compliment de la normativa.

g) Transport

Per l'ARC la inscripció dels transportistes de residus d'amiant és declarativa, en un registre públic, en què ha d'indicar el tipus de vehicles i els tipus de residus. S'hi inclouen tant empreses com autònoms. L'any 2016 hi havia registrats 235 transportistes per amiant.

No hi ha cap coordinació entre els requisits de l'ARC i els del TSF en relació amb els treballadors que fan transport de residus amb amiant, ni en relació amb l'exigència de procediments de treball ni amb el pla de treball amb amiant.

h) Problemàtica de la gestió de petites quantitats de petits operadors

Els petits operadors (autònoms o micropimes) tenen una problemàtica específica en relació amb la gestió de les petites quantitats d'MCA que generen, bàsicament per l'elevat preu que pot suposar gestionar-ho a l'abocador (hi ha una entrada mínima que moltes vegades és molt superior als residus que han generat i també cal un transport). En aquest punt els centres de reciclatge i transferència han facilitat la gestió i han reduït el problema econòmic.

El marc normatiu obliga a la identificació de tots els productors de residus, i això implica un procediment administratiu i el pagament de taxes i a *reconèixer* que es gestionen residus d'amiant. Molts operadors petits eviten aquest tràmit i busquen altres vies irregulars per a la gestió dels residus.

Alguns compareixents indiquen que en aquests col·lectius és relativament freqüent la gestió incorrecta dels residus d'amiant que es generen en petites reha-

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

bilitacions i reformes, i que acaba barrejat i amagat amb altres residus o abocat de manera incontrolada en espais públics o espais naturals.

És molt difícil identificar i controlar els operadors que treballen incorrectament.

També s'indica la gestió de les comunitats de veïns o dels particulars, que opten per no contractar empreses RERA pel cost econòmic i el temps necessari per a la contractació de les obres.

Propostes d'actuació en relació amb els residus d'amiant

Entre les propostes específiques s'hi inclouen:

- Coordinar tot el procés des del desmuntatge fins a l'abocament definitiu, passant pel transport.
- Establir mecanismes per controlar les obres des dels projectes fins a la gestió final dels residus, i garantir la traçabilitat dels residus identificats.
- Establir els mecanismes perquè el projecte d'enderroc incorpori la identificació i la diagnosi de l'amiant.
- Revisar el preu de gestió dels residus a l'abocador per abaratir la gestió dels residus amb amiant. Es podria seguir l'exemple d'altres comunitats autònomes i altres països de l'entorn en què els costos de gestionar residus de fibrociment és molt inferior als d'altres materials més perillosos. També es podria considerar reduir el preu per volum (per evitar que es trenqui els MCA a fi de reduir el volum i el preu).
- Facilitar les autoritzacions per poder disposar de magatzems provisionals adaptats i segurs per tal de reduir els costos del transport i la gestió dels residus.
- Establir mecanismes per coordinar el TSF i l'ARC de manera que s'inclougui el requisit de disposar d'un PTA aprovat per al transport de residus amb

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

amiant per a les empreses que es vulguin inscriure com a transportistes d'aquest tipus de residus.

- Tornar a estudiar les subvencions que concedia l'ARC per a la retirada d'MCA havent analitzat prèviament els resultats de convocatòries anteriors.
- Fer campanyes per aconseguir que les deixalleries que acceptin residus d'amiant disposin d'un PTA si tenen treballadors potencialment exposats.

5.5. Les empreses del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA) i la seva capacitat

Es confia la manipulació dels MCA (tant particulars com empreses amb MCA a les instal·lacions) a una empresa RERA, amb el convenciment que amb això ja es garantia d'un treball de qualitat, malgrat la inscripció no ho garanteix.

a) Registre RERA

Cal la inscripció al RERA de totes les empreses que tinguin treballadors exposats o siguin susceptibles d'estar exposats a fibres d'amiant.

La majoria de les empreses RERA disposen de servei de prevenció aliè, que són els que en general identifiquen els MCA, redacten els PTA i elaboren i executen les estratègies de mostreig, però gairebé cap d'aquests serveis de prevenció està registrat al RERA (malgrat tenir treballadors potencialment exposats).

En el registre s'hi inclouen moltes empreses que no duen a terme activitats amb risc d'amiant, i no totes les empreses que tenen treballadors exposats hi consten registrades.

b) Capacitació

El registre RERA no és garantia de la capacitat de les empreses, per tant, s'identifica que la població en general té una manca d'informació de qualitat

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

respecte a les empreses RERA i que no té criteris en el moment de seleccionar una empresa o una altra per fer una activitat amb risc d'amiant.

Propostes

- Establir un procediment perquè les empreses puguin acreditar la seva sol·lència tant tècnica com humana.

5.6. Coordinació de les administracions públiques amb competències en temes d'amiant

Alguns compareixents opinen que l'actuació de les administracions públiques és descoordinada i incompleta, i que un marc legal deficient contribueix a l'actual desestructuració del mercat de l'amiant.

a) Control de les activitats amb risc d'amiant

Des de l'Administració es fa un control de les empreses que comuniquen inicis d'obra (que serien les empreses que volen fer-ho bé), però no hi ha mecanismes per controlar les empreses que no tenen pla de treball, o que, tot i tenir-ne un, no volen comunicar l'inici d'obres.

Alguna de les empreses entrevistades indica que, segons la seva opinió, les visites de vigilància i control acostumen a ser a l'inici de les obres o durant aquestes, però no al final de la jornada o al final dels treballs, i proposa que la vigilància i el control es portin a terme també quan els treballs han finalitzat.

En el mateix sentit, s'indica la manca de control en el tema de la gestió final dels residus en empreses no RERA.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Propostes

- Establir mecanismes per coordinar els diferents agents que intervenen en la gestió dels MCA per aconseguir que l'abocador no accepti més residus dels que preveu el pla (o establir els mecanismes per informar a l'autoritat laboral) i per establir un control entre les quantitats d'MCA que es retiren i els que es dipositen a l'abocador.
- Establir un fòrum de diàleg institucional interdepartamental amb la presència de tots els agents socials implicats per compartir experiències i dificultats i trobar solucions viables.
- Establir mecanismes per controlar les empreses que no comuniquen l'inici d'obres amb amiant (ja siguin empreses amb pla de treball o sense).

5.7. Gestió administrativa del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA) i dels Plans de Treball amb amiant (PTA)

a) Registre d' Empreses amb Risc d'Amiant (RERA)

El RERA és un registre merament administratiu sense utilitat respecte a garantir la qualitat en el treball de les empreses registrades i, amb caràcter general, s'ha convertit en un instrument merament comercial.

b) Pla de treball amb risc d'amiant

Hi ha acord en què el PTA aprovat no és garantia de la competència de les empreses.

Una de les empreses RERA opina que la tramitació actual dels PTA és llarga i rígida i que caldria simplificar-la i accelerar-la. També menciona que, segons el seu parer, hi ha diferències de criteri durant l'aprovació dels plans de treball per part de l'Administració.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

També s'esmenta que algunes situacions de risc, com situacions d'emergència durant la manipulació de materials friables, no es preveuen en els plans de treball, i poden suposar un elevat risc d'exposició a fibres d'amiant.

Hi ha actuacions que haurien de fer-se amb PTA específics i es fan amb PTA genèrics per no haver de demanar una tramitació cada vegada, i perquè es puguin executar més ràpid i estalviar despeses de tramitació, amb el risc de no preveure la metodologia i les mesures preventives específiques necessàries.

Propostes en relació amb les gestions administratives

- Continuar “netejar” el RERA per excloure les empreses que estan de baixa o que són inactives en treballs amb MCA.
- Establir els mecanismes per aconseguir un RERA més complet i efectiu, on quedi constància de les competències de les empreses per tipologia d'activitat, per procediment de treball i per riscos de manipulació dels materials, i que es pugui deixar constància de la capacitació tècnica i humana (formació, experiència, aptitud mèdica), dels recursos materials i tècnics necessaris per a l'execució de cada tipus de treball.
- Estudiar la transformació del RERA actual en un sistema d'acreditació de la qualificació de les empreses per realitzar treballs amb amiant.
- Incorporar a la informació pública del RERA les dades disponibles en relació amb la tipologia dels PTA de tipus genèric aprovats a les empreses per facilitar als usuaris la identificació d'empreses que puguin fer determinades manipulacions.
- Modificar la informació recollida en la fitxa d'inscripció al RERA de manera que s'hi incorporin dades com la plantilla, el nombre dels treballadors amiant i el tipus d'operacions amb risc d'amiant a desenvolupar.
- Exigir diferent capacitació (quant als recursos humans i els materials) en funció de l'activitat a realitzar per l'empresa RERA.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

- Estudiar la baixa automàtica de les empreses que hagin estat sancionades per l'autoritat laboral per incompliments greus o molt greus per infraccions relacionades amb amiant.
- Estudiar la viabilitat d'establir una taxa per a la inscripció del RERA.
- Estudiar la viabilitat d'informatitzar la inscripció al RERA per agilitzar i facilitar el tràmit.
- Classificar com a empreses denominades *alta passiva* les empreses que en un període determinat de temps no han comunicat cap actuació.
- Facilitar la tramitació telemàtica dels PTA i reduir el temps de resolució.

5.8. Treballadors exposats a amiant (per compte d'altri i per compte propi)

Les exposicions de risc s'estan produint, principalment, fora de l'àmbit del RERA, en treballadors autònoms i en treballadors per compte d'altri en empreses petites i en operacions sense control preventiu. Són empreses que treballen en activitats de rehabilitació i reparació d'edificis, i en el manteniment d'instal·lacions industrials i no industrials, i també empreses instal·ladores de gas, aigua, electricitat, aire condicionat, sistemes de protecció contra incendis, telefonia, etc.

A les empreses RERA també s'hi estan produint exposicions a fibres d'amiant per sobre del valor límit d'exposició professional establert més sovint del que seria raonable.

Segons els compareixents, l'exposició dels treballadors per sobre dels límits legalment establerts té dues causes: empreses que manipulen MCA il·legalment sense estar donades d'alta al RERA i sense procediments de treball adequats, i empreses que sí estan donades d'alta al RERA però que duen a terme els treballs en condicions incorrectes (ja sigui per manca de formació o experiència, o per ajustar excessivament els preus per temes de competència deslleial, o simplement per manca d'ètica professional i compromís social).

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

Molts instal·ladors (d'electricitat, climatització, fontaneria, energies renovables, i els que fan rehabilitacions, reparacions...) són autònoms o micropimes (en el cas de les empreses, en molts casos, no estan inscrites al RERA ni disposen de PTA) amb dificultats per fer els seguiments i els controls necessaris i dificultats en el mercat (irregularitat de feina), amb uns coneixements limitats dels perills de l'amiant.

Alguns compareixents indiquen que els treballadors autònoms que manipulen amiant tenen menys requisits administratius que les empreses i suposen una competència deslleial.

Propostes

- Regular específicament quines tasques poden fer els treballadors autònoms en relació amb els temes d'amiant.
- Facilitar la feina i els tràmits administratius de les empreses molt petites i dels autònoms amb protocols adequats.
- Sensibilitzar els treballadors (principalment, els d'empreses petites i autònoms) sobre la problemàtica de l'amiant.

5.9. Aplicació dels plans de treball. Procediments i seguiment

S'identifiquen diferents figures que intervenen en el control i seguiment de l'aplicació dels PTA: els recursos preventius, els tècnics de PRL (que participen tant durant les feines com un cop finalitzades) i el coordinador d'obra (que té una participació més limitada).

Alguns compareixents assenyalen el coordinador d'obra com l'agent que hauria de fer el seguiment i la supervisió de la retirada de l'amiant. Altres indiquen que són els recursos preventius i els tècnics de prevenció els que haurien de tenir

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

més formació específica i supervisar les obres amb amiant. Altres diuen que caldria una figura nova dedicada a supervisar, controlar i fer el tancament de l'obra. És clar que cal delimitar correctament les funcions i responsabilitats dels diferents agents i figures en aquest tema.

En moltes empreses el seguiment del desamiantatge és intern i el fa la mateixa empresa RERA que fa el desamiantatge (autocontrol). Però alguns compareixents opinen que mancaria alguna figura que fes un control final extern i que es fes responsable de certificar que el desamiantatge està acabat i és correcte.

No es disposa de protocols ni procediments específics per fer el seguiment, i les empreses utilitzen eines molt genèriques i no es fa un informe final de tancament del desamiantatge. Per tant, hi ha una manca de control final i de verificació del desamiantatge, i quan es fa no sempre és fet per un expert en el tema, sinó per treballadors que no estan específicament formats.

En general els "clients" es conformen a comprovar que l'empresa que fa la retirada està inscrita al RERA, però no van més enllà i no demanen, per exemple, sistemes de control ni mostren interès a fer un seguiment de com es fa la retirada d'amiant. Manquen eines per acreditar que la feina s'ha fet correctament, que no queden MCA sense retirar, i un mecanisme perquè el client ho pugui comprovar i valorar.

Atès que actualment no s'exigeix la identificació dels MCA en la tramitació dels PTA, és possible que s'activi un PTA per a la retirada de determinats MCA identificats i que s'aprofiti per a la retirada d'altres materials que no havien estat prèviament identificats però que apareixen durant l'execució. Això és especialment perillós en el cas de materials friables, perquè el PTA no preveu la metodologia ni les mesures preventives a aplicar.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

També s'identifica el problema de la manca de control posterior de la gestió de les runes i altres residus generats. Mancaria el control des de l'empaquetament dels residus fins a la gestió final.

Propostes en relació amb l'execució i control dels Plans de Treball amb Aminat (PTA)

Es plantegen les propostes específiques següents:

- Elaborar fitxes de processos que serveixin de base per a l'execució i control dels treballs de manipulació d'MCA per part dels diferents actors.
- Regular l'obligatorietat de la propietat de controlar els treballs de retirada d'amiant, i establir el control efectiu dels treballs perquè es facin tal com estan descrits. Les obligacions de la propietat no poden acabar en el moment de contractar una empresa RERA.
- Establir els mecanismes per garantir la traçabilitat dels MCA (des de la identificació fins a dipòsit final a l'abocador).
- Garantir que es verifica el compliment de tots els requisits legals en l'execució dels treballs mitjançant les figures existents o implementant noves figures.
- Establir l'obligatorietat de disposar d'un certificat final de desamiantatge elaborat per un expert extern per garantir la imparcialitat i la independència.
- Millorar la formació específica dels comandaments intermedis, directius de les empreses que treballen amb amiant i, especialment, dels col·lectius professionals (arquitectes i enginyer tècnics) que majoritàriament fan de coordinadors de seguretat i salut a les obres.
- Crear una figura de tècnic de seguiment, si pot ser extern a l'empresa que fa la manipulació millor, amb coneixements i experiència en temes d'amiant.
- Controlar la destinació final dels residus i les quantitats en funció del contingut del pla, per evitar desviaments dels residus. Els ajuntaments haurien de formar part d'aquest seguiment en les obres amb llicència.

5.10. Normativa en temes d'amiant

Alguns compareixents consideren que l'actual normativa d'amiant és obsoleta i necessita actualització i que no inclou tots els actors ni les seves funcions i responsabilitats.

D'altra banda, no tothom mostra confiança en el fet que la nova norma UNE de certificació sigui clarament una millora, entre altres factors, perquè caldria que fos de compliment obligat.

Davant les limitacions i la rigidesa per a la modificació de la normativa actual es considera que són molt importants les instruccions d'interpretació del TSF.

Propostes

- Incorporar a la normativa de forma explícita la identificació, l'avaluació i la diagnosi de la presència d'MCA i les persones jurídiques o físiques competents per exercir aquestes funcions i els procediments que cal emprar.
- Incorporar a la normativa de manera explícita una certificació de finalització dels treballs de retirada o confinament d'MCA i de les persones jurídiques o físiques competents per exercir aquestes funcions i els procediments que cal emprar.
- Estudiar la regulació legal de les activitats amb amiant que poden realitzar els treballadors autònoms, així com els requisits que hauran de complir i la forma d'acreditació de la seva competència.
- Definir clarament les responsabilitats dels diferents actors en temes d'amiant.

5.11. Administració local i amiant

Els ajuntaments amb més problemàtica per la presència d'MCA al seu territori tenen molt clar que la gestió dels temes d'amiant s'ha d'abordar de manera integral incloent i consultant tots els implicats perquè sigui eficient i efectiva. Igualment destaquen la importància d'informar adequadament la població, però no d'alertar-la innecessàriament.

a) Sòls contaminats

El problema està a identificar la seva presència. Un cop identificats, cal decidir l'actuació en funció de la finalitat del terreny (retirar o confinar), i cal portar un registre dels terrenys confinats.

b) Gestió dels residus. Deixalleries

Els ens locals amb més de 5.000 habitants han de tenir una deixalleria però no estan obligats a la recollida d'amiant. Els ajuntaments han anat responant a la problemàtica de l'amiant als seus territoris segons ha anat sorgint i alguns s'hi han adaptat, fent campanyes per informar els ciutadans dels requeriments d'acceptació i de les mesures preventives, però és un problema resolt a mitges. Són equipaments municipals, la majoria concessionats i per tant gestionats per empreses privades.

No s'ha aconseguit una xarxa de deixalleries que accepti amiant i que cobreixi tot el territori. L'ens local pot decidir si vol rebre amiant o no i disposar dels equipaments necessaris que són molt costosos. Per això encara és freqüent l'abocament de residus de manera incontrolada.

Actualment, hi ha tres deixalleries que accepten amiant i que disposen de les corresponents instal·lacions i pla de treball. La resta de deixalleries poden ac-

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

ceptar o no residus d'amiant si arriben ben embalats, però no faran la preparació dels residus, de manera que el mateix particular els diposita en un sac de runa i la deixalleria ho gestiona posteriorment cap a l'abocador.

Les deixalleries municipals serien com centres de transferència oberts a la ciutadania, en els quals l'ens local que els gestiona és el que farà la gestió final dels residus. Només s'adreça a particulars. Es fa un control i es duen a terme registres.

També es troben instruccions de deixalleries a internet (2017) que indiquen que s'accepten residus d'amiant sense embalar i que les mateixes deixalleries els poden manipular i embalar amb certes mesures preventives, però sense disposar d'un pla de treball (el problema no està resolt i es busquen solucions parcials i sovint incorrectes).

c) Licitació d'obres

En molts casos no està correctament identificada la presència d'MCA ni es preveu la identificació ni la diagnosi d'MCA abans de l'adjudicació. Per tant, es detecta el problema un cop iniciada l'obra.

Hi ha dificultats per a la licitació d'obres amb amiant, en part per la manca de plecs tècnics que ho prevegin i per la manca de bases de dades de preus que ajudin a fer pressupostos (ITec), cosa que complica més encara la gestió de l'amiant en aquestes fases inicials.

d) Llicència d'obres

L'ajuntament és qui concedeix la llicència d'obres per a les activitats que la requereixen, i exigeix el compliment d'alguns requisits, entre aquests, un estudi de gestió que és obligatori (Reial decret 105/2008 d'1 de febrer, pel que es regula la producció i gestió dels residus de construcció i demolició i, normativa

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

de Catalunya) i que exigeix a identificar els residus, la quantitat i la gestió final que es farà. El contractista de l'obra ha de fer un pla de gestió dels residus en consonància amb l'estudi de gestió presentat, en què s'especifiqui qui farà la gestió, i ha d'aportar el contracte. L'ajuntament demana unes fiances que només es retornen quan es justifica la gestió correcta. La inspecció i el control els ha de fer el mateix ens local.

L'ajuntament només comprova si s'han reciclat els residus que constaven a la llicència, però no té poder per saber si hi havia més MCA que no hi constava i, per tant, no pot saber si s'ha retirat tot el que hi havia.

Per tornar l'aval de residus, els ajuntaments no demanen el full de seguiment de l'amiant, ni comproven que les quantitats coincideixen amb les del pla de treball. Només demana la gestió de la runa.

Les petites obres, les reformes, etc., que no requereixen llicència d'obres s'escapen del control i el seguiment (ja des de l'ajuntament). La gestió correcta dels residus depèn en part de la voluntat de qui faci l'obra.

Propostes

- Sensibilitzar adequadament paletes i altres treballadors (principalment autònoms) que fan petites obres i reformes que no requereixen llicència d'obres.
- Desenvolupar un sistema integral de gestió dels temes relacionats amb l'amiant a l'àmbit local, que inclogui els residus a la via pública, l'atorgament de llicències d'obra, la contractació d'empreses RERA, l'obertura de rases, la formació mínima de tècnics i altres treballadors municipals, etc.
- Promoure el registre dels treballs fets pels ajuntaments amb identificació de la presència d'MCA (rases, edificis...).
- Redactar protocols específics per als ajuntaments per obligar a acreditar la no presència d'amiant, per a la contractació d'empreses RERA, per a l'obertura de rases en via pública, per actuar en cas d'identificar MCA, etc.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

- Promoure plans d'actuació municipals respecte a l'amiant: obertura de rases, gestió de residus abandonats, recollida i recepció d'MCA, informació i sensibilització a la població, formació dels treballadors municipals, identificació i diagnosi dels edificis de titularitat municipal, etc.
- Dur a terme accions de sensibilització envers els projectistes, per tal que els projectes d'obres tinguin en compte la problemàtica de l'amiant (ja des de la fase de projecte) i no s'identifiquin els MCA un cop iniciades les obres.
- Establir un sistema que permeti detectar la presència d'MCA previ a la concessió de llicències d'obra per part dels ajuntaments (mitjançant una declaració de presència o no presència, i llavors fer obligatòria la presentació del procediment i el PTA, en cas que sigui necessari, prèviament a la concessió de la llicència). Aquesta mesura pot anar acompanyada d'un programa de formació a tècnics municipals mitjançant algun tipus de pla formatiu dirigit a la sensibilització i al coneixement per a la detecció de l'amiant en obres.
- Reforçar el paper dels ajuntaments en la inspecció i control de la gestió dels residus en les activitats que requereixen llicència municipal (per exemple, en relació amb el retorn de les fiances per la gestió correcta dels residus).

5.12. Propostes dirigides a les administracions

- Impulsar un registre obligatori i públic d'instal·lacions amb amiant.
- Fer obligatòria la presentació d'un informe previ sobre la presència d'amiant.
- Promoure canvis normatius (agilitzar tràmits i implicar a tots els actors).
- Homologar els tècnics per fer la identificació i la diagnosi (titulació, curs i acreditació).
- Establir una acreditació, titulació o curs específic validat per l'Administració.
- Donar força a les normes UNE.
- Incrementar la inspecció, sobretot de les activitats de rehabilitació i manteniment i les activitats de les quals no es fa comunicació.
- Incrementar l'assessorament tècnic.

Aportacions al Grup Tècnic (GT) d'Amiant del Consell de Relacions Laborals (CRL)

- Impulsar la formació de tots els agents implicats en la gestió de l'MCA.
- Implantar un sistema integral de gestió des de l'origen fins al dipòsit.
- Fer el seguiment dels residus fins a l'abocador.
- Penalitzar els abocaments incontrolats.
- Controlar més la qualitat de les mesures personals o ambientals i la qualificació del tècnic.
- Neteja del RERA, diferenciant segons el tipus d'activitat.
- Coordinar les dades de què disposa Atlas i les que disposa el TSF per fer el control i el seguiment de totes les fases.
- Coordinar l'ARC i TSF per a les autoritzacions dels transportistes, i crear un registre de transportistes autoritzats per les dues administracions (ARC autoritza autònoms i Treball, no).
- Promoure l'elaboració d'inventaris d'edificis que continguin amiant (identificació i diagnosi), començant pels públics de pública concurrència i estenent el procés als privats (similar al sistema de França).

— 6

Discussió

De les dades recollides i dels testimonis rebuts, es poden treure les consideracions següents:

6.1. Consideracions generals

Al llarg de les quatre últimes dècades, s'ha produït una evolució amb una disminució progressiva de les exposicions, des de les exposicions a amiant més contínues i intenses a l'àmbit industrial fins a les exposicions discontinües i de menys intensitat, que afecten a diferents col·lectius (desamiantadors, treballadors de rehabilitació i reparació a edificis, de manteniment i instal·ladors), però que poden superar el valor límit d'exposició professional.

Es constata que no han cessat les exposicions a amiant de determinats grups de treballadors, especialment en treballs de confinament o desamiantatge il·legals, de treballadors de microempreses i autònoms en treballs d'instal·lació sobre MCA i també de la població en general, degut, principalment, a l'abocament il·legal de residus.

Entre el 2002 i el 2016, s'han dipositat a l'abocador controlat de Castellolí 185.261 tones de fibrociment i unes 2.265 tones d'MCA friables.

S'estima que a Catalunya, a principis de l'any 2017, hi ha instal·lades més de 4 milions de tones de fibrociment i entre 6.000 i 30.000 tones de materials friables.

Les dades d'incidència de mesoteliomes pleurals malignes publicades per l'Institut Nacional d'Estadística indiquen que continuen creixent els casos de mesotelioma pleural maligne a la població espanyola.

Es constata, una vegada més, la subdeclaració i l'infrareconeixement de les malalties d'origen professional per les patologies derivades de l'exposició a l'amiant.

A Catalunya, no hi ha cap centre hospitalari de referència per a les malalties associades a exposicions relacionades amb l'amiant.

6.2. Consideracions específiques

Amiant com a problema de salut pública i mediambiental

La presència de materials amb amiant constitueix un problema de salut laboral, àmbit en el qual es disposa d'una normativa específica. Igualment, es considera que l'amiant suposa un problema de contaminació mediambiental i de salut pública per la seva presència estesa a quasi totes les activitats, i atesa la seva perillositat.

Les activitats de retirada o encapsulament d'MCA fetes incorrectament i la contaminació que aquestes activitats impliquen, juntament amb els abocaments incontrolats de residus, tant de construcció com d'altres activitats, suposen una font de contaminació de l'aire atmosfèric, dels sòls i de les aigües. Aquestes fibres són molt resistents (no es dissolen ni es destrueixen fàcilment) i es mantenen a l'aire respirable.

Identificació i diagnosi

De la informació disponible es desprèn que es retira MCA sense un procés d'identificació i diagnosi previ, i que també es retira MCA sense un pla de treball, amb els riscos que això suposa tant per al medi ambient com per a la salut pública i laboral.

Es considera que si no hi ha una bona identificació i diagnosi de la presència d'MCA, no és possible controlar l'emissió de fibres d'amiant a l'ambient.

Es considera que tot el que es refereix a aquest tema té un tractament molt superficial al Reial decret 396/2006, de 31 de març, que exigeix la identificació dels

MCA “amb antelació a l’inici de les obres demolició i manteniment”, però sense exigir que a més a més es determini l’escenari de risc que implica la presència de l’MCA i que s’inclogui com a contingut dels plans de treball.

Es considera que hi ha un gran desconeixement per part dels propietaris de la presència d’MCA i de la normativa d’aplicació, així com una manca de consciència sobre la seva perillositat. Com a conseqüència, es constata una insuficient o nul·la adopció de mesures de prevenció i de protecció per part de molts propietaris.

Així mateix, es constata la necessitat que la propietat disposi d’un bon assessorament, tant des de la identificació i diagnosi de la presència d’MCA com respecte de les mesures preventives i dels continguts del pla de treball i de la seva execució.

Actualment, la identificació i la diagnosi les estan fent persones amb tot tipus de perfils i experiència, des del promotor fins al treballador designat, els treballadors dels serveis de prevenció aliens i dels laboratoris, els tècnics que participen en les obres, el recurs preventiu o els mateixos operaris.

Es constata la manca de professionals amb la capacitat necessària i la manca d’una metodologia nacional adequada (si bé hi ha mètodes normalitzats a diferents països del nostre entorn).

Es considera que la identificació i la diagnosi exigeixen experiència de la persona tècnica que les dugui a terme. Experts que hi han comparegut han destacat la importància d’aquest fet.

Es destaca, també, la falta de sistemes de control externs sobre la qualitat de les identificacions i dels diagnòstics realitzats.

La identificació i diagnosi suscita una preocupació especial en determinades activitats, com rehabilitacions, reformes i instal·lacions de tot tipus (especialment, en obres petites i en domicilis, en obres a la via pública, en terrenys contaminats i en l'obertura de rases), pel desconeixement de promotors, contractistes i treballadors autònoms sense treballadors.

Així mateix, preocupa la realització d'obra nova en relació amb les excavacions i l'obertura de rases degut a l'absència de registres de la presència d'MCA en instal·lacions soterrades (que molt sovint no s'acaben retirant i romanen soterrades i no identificades).

En relació amb els enderrocs i malgrat l'obligatorietat d'identificar prèviament els MCA, aquests no sempre es fan, amb la dificultat addicional que, en molts casos, hi ha un canvi de titularitat del propietari envers el promotor o constructor i un gran problema de traspàs de la informació. Cal destacar que l'enderroc acostuma a estar fora del projecte d'edificació i és l'empresa d'enderroc la responsable d'identificar els MCA prèviament. En molts projectes d'enderroc manca l'informe d'identificació i diagnosi de la presència d'MCA.

Cal considerar la revisió del mètode de presa de mostres i anàlisi per microscòpia òptica de contrast de fases (recompte de fibres), per tal de millorar la detecció de fibres d'amiant als llocs de treball.

En relació amb els plans de treball d'amiant, s'indica que la propietat només encarrega a l'empresa RERA el desamiantatge d'una part dels MCA existents, ja que no està establerta l'obligació legal de fer l'estudi de la identificació i diagnosi.

Sovint s'identifiquen nous MCA una vegada iniciats els treballs de desamiantatge d'altres MCA sí identificats i, per tant, no es disposen de la metodologia ni dels equips necessaris per a la seva retirada controlada.

Actors implicats en treballs amb materials amb contingut d'amiant (MCA).**Capacitació**

S'han identificat com a actors principals implicats: promotors i constructors principals, persones o empreses identificadores i diagnosticadores de la presència d'MCA, empreses desamiantadores, serveis de prevenció aliens, laboratoris d'anàlisi (de mostres d'aire, mostres sòlides i mostres de superfície), empreses subministradores d'equips de treball (lloguer), persones tècniques certificadores dels treballs de retirada o de confinament d'MCA, serveis mèdics que fan la vigilància de la salut dels treballadors exposats a amiant, persones tècniques o empreses que fan la formació especialitzada en amiant, instal·lacions de gestió de residus (deixalleries, centres de recollida i transferència, amb reciclatge de runes de construcció i sense) i, finalment, la mateixa Administració de la Generalitat de Catalunya.

La normativa vigent, el Reial decret 396/2006, de 31 de març, no recull explícitament tots els actors esmentats. Així, no estan específicament inclosos les persones tècniques identificadores i diagnosticadores de la presència d'MCA, els laboratoris d'anàlisi química per analitzar mostres de superfícies i mostres sòlides (ambdues són importants en la identificació de presència d'MCA i per demostrar analíticament la netedat d'un espai desamiantat), les empreses de lloguer d'equips de treball amb MCA, les persones tècniques certificadores dels treballs de retirada o de confinament d'MCA, les persones tècniques o les empreses que fan la formació especialitzada en amiant i els dipòsits de residus (deixalleries, centres de recollida i transferència, amb reciclatge de runes de construcció i sense).

S'ha d'entendre com a *treballadors amiant* a tots els que fan la seva feina en contacte amb materials que contenen o poden contenir amiant, amb independència dels equips de protecció individual o col·lectiva que facin servir, i que pertanyin a una de les empreses inscrites al RERA.

Encara que no hi hagi un cens de treballadors amiant a Catalunya, s'estima que l'any 2015 hi havia 1.004 treballadors actius a les empreses RERA, i l'any 2016, uns 1.171.

En relació amb la formació en amiant dels actors que hi intervenen, no hi ha una posició d'acord entre les persones compareixents, mentre que hi ha algunes que estimen que la formació específica en amiant està ben regulada i hi ha d'altres que creuen que cal desenvolupar i especificar més els continguts de l'article 13 del Reial decret 369/2006.

Es posa en relleu una manca de formació pràctica dels treballadors d'empreses RERA quant a l'ús d'equips de treball, que massa sovint són llogats, en especial per les empreses petites i les que executen pocs plans de treball amiant. Aquesta carència és encara més important en els treballadors de les empreses no inscrites al RERA i en els treballadors autònoms.

Les administracions públiques tenen distribuïdes diferents competències en relació amb l'amiant. En concret, diferents departaments de la Generalitat de Catalunya assumeixen les competències següents:

El TSF, que exerceix, com autoritat laboral, les competències exclusives en matèria de seguretat i salut laboral, entre les direccions generals de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball i la d'Inspecció de Treball, que en matèria d'MCA es concreten en: acreditació de laboratoris d'anàlisi, RERA, aprovació de plans de treball amb amiant, i les funcions de recerca, assessorament, informació, formació i promoció de bones pràctiques, vigilància i control del compliment de la normativa i la potestat sancionadora.

L'SLT, que exerceix les competències compartides sobre salut pública, que inclou la salut laboral que, per a l'amiant, es concreten en: vigilància i control

en relació amb la vigilància de la salut dels treballadors amiant (empreses RERA), control dels treballadors exposats postocupacionals i les funcions de recerca, informació, formació i promoció de la salut.

El TES en relació amb la contaminació mediambiental i els residus especials o perillosos, com és l'amiant i els MCA, exerceix competències compartides amb els ens locals.

Els ens locals assumeixen competències pel que fa a llicències d'activitats i d'obres, de contaminació mediambiental i residus i, en el cas de la ciutat de Barcelona, a més a més, exerceix la competència compartida en relació amb la salut pública i la salut laboral.

Es considera molt millorable la cooperació i la coordinació en relació amb la gestió dels temes d'amiant entre els diversos òrgans i entre administracions públiques, així com amb la resta d'actors implicats, com ho posa de manifest la manca d'un fòrum de diàleg especialitzat.

Hi ha acord en què la sensibilització i promoció dels temes d'amiant és absolutament necessària tant la de la població en general com la dirigida a actors específics, com per exemple, els instal·ladors, les microempreses i els treballadors autònoms.

Residus

Legalment, d'acord amb el principi de proximitat, cal portar tots els residus d'MCA classificats com a perillosos a l'únic abocador de residus especials o perillosos de Catalunya, ubicat a Castellolí. Aquest fet implica per als usuaris un problema per la manca de competència, que repercuteix en els preus, especialment en la retirada de petites quantitats, en haver-hi una entrada mínima.

D'altra banda, l'ARC i el mateix abocador estimen que l'existència d'un únic centre de dipòsit constitueix una garantia de la gestió correcta dels residus.

La gestió dels residus d'MCA provinents de particulars suposa un problema. És un problema i així s'ha manifestat, ja que les deixalleries es poden negar a rebre residus d'MCA. Aquest fet fa que encara es produeixin abocaments il·legals als carrers i que sigui l'àmbit local el que se n'hagi de fer càrrec.

S'han promogut algunes campanyes de subvencions per a la correcta retirada i recollida controlada dels MCA de particulars, però no han funcionat adequadament.

Malgrat que la normativa de residus prohibeix específicament la barreja de residus perillosos amb la runa de construcció, és un fet que produeix i constitueix una de les principals preocupacions en relació amb els residus, tant a peu d'obra com als centres de reciclatge.

La previsió actual és arribar a reciclar un 70% de la runa de construcció generada a Catalunya per al 2020, amb el problema actual de la barreja d'MCA amb la runa de construcció per reciclar.

Els centres de recollida i transferència de residus són instal·lacions intermèdies que poden rebre residus d'MCA. Són empreses privades i poden negar-se a rebre'ls.

Pel que fa al transport de residus d'MCA, l'ARC disposa d'un registre declaratiu tant d'empreses com de treballadors autònoms sense treballadors. L'any 2016 hi havia registrats a Catalunya 235 transportistes per a MCA.

No hi ha cap coordinació entre l'ARC i el TSF en relació amb el reciclatge de runa de construcció i la barreja amb MCA, ni amb els requisits de transportistes d'MCA i el dipòsit de Castellolí.

Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA) i empreses RERA

El RERA és un registre d'àmbit provincial, gestionat pel director dels serveis territorials del TSF, al qual s'hi han d'inscriure totes les empreses amb treballadors exposats o que hi puguin estar exposats a MCA.

El RERA està majoritàriament format per empreses que fan operacions de desamiantatge. En el decurs dels últims anys, s'hi han anat inscrivint empreses d'altres activitats com l'empresa gestora de l'únic abocador de residus especials de Catalunya, les empreses que gestionen el manteniment de les xarxes urbanes de distribució d'aigua i les empreses de transport d'MCA. Igualment s'hi ha inscrit un gran nombre d'empreses que, malgrat la seva inscripció al RERA, no han presentat encara cap PTA.

La majoria de les empreses inscrites disposen d'un servei de prevenció aliè, algunes reforçades amb un tècnic de prevenció, habitualment higienista industrial. Són aquestes qui redacten els plans de treball amiant i els que controlen tant l'exposició dels treballadors a amiant com la identificació i diagnosi de la presència d'MCA.

Per contra, hi ha moltes empreses que estan inscrites al RERA i no han presentat mai un pla de treball amiant, ja que la inscripció al registre no requereix altre tràmit que presentar una instància davant l'autoritat laboral i no cal acreditar-ne la capacitat per fer treballs amb MCA. Actualment, només un 12% de les empreses registrades tenen activitat i presenten i executen plans de treball amiant.

— 7

Conclusions i propostes de millora

7.1. Conclusions

Les conclusions següents s'han derivat de les dades de l'estudi presentades a la primera part d'aquest informe i de les informacions recollides de les entrevistes i dels qüestionaris rebuts de persones clau que han col·laborat en aquest estudi, que es recullen a la segona part de l'informe.

1. Al llarg de les quatre últimes dècades, s'ha produït una evolució des de les exposicions contínues i intenses a l'àmbit industrial, que preponderen a l'inici del període (amb una disminució progressiva de les exposicions), fins avui dia, on només es realitzen treballs de retirada i confinament de l'MCA, amb exposicions discontinües i majoritàriament controlades. Actualment, es produeixen exposicions descontrolades, previsiblement, de gran intensitat, que poden superar el valor límit d'exposició professional, en els treballadors de rehabilitació i reparació d'edificis, de manteniment i els instal·ladors.
2. La presència ubíqua d'amiant i de materials que el contenen suposa un problema de salut laboral, però també de salut pública i de medi ambient.
3. A Catalunya, s'estima que romanen instal·lades grans quantitats d'MCA, tant en forma de fibrociment com de materials friables diversos.
4. La identificació i diagnosi de la presència d'MCA s'ha assenyalat com el principal problema, ja que no es realitza de forma sistemàtica, atesa la poca regulació legal, cosa que implica que si no es coneix la seva presència ni l'escenari de risc que aquesta representa, s'impossibilita qualsevol actuació preventiva.

Conclusions i propostes de millora

5. Les exposicions actuals són les dels treballadors de les empreses RERA, en especial, les de desamiantatge. Si bé la majoria d'aquestes exposicions estan controlades quan es fan amb pla de treball aprovat per l'autoritat laboral, i són d'alt risc quan no estan controlades.

6. Les exposicions actuals no controlades i, per tant, d'alt risc afecten, principalment, els treballadors de microempreses i els treballadors autònoms sense treballadors (que treballen en rehabilitacions, manteniment i instal·lacions sobre MCA).

7. Les malalties associades a l'exposició a fibres d'amiant reconegudes com a malalties professionals són: asbestosi (1961), càncer broncopulmonar (1978), mesotelioma pleural i peritoneal (1978), càncer de laringe (2015). L'Agència Internacional de Recerca sobre el Càncer (IARC), de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), reconeix el càncer d'ovari (2012) i troba una associació positiva entre l'exposició a amiant i els càncers de faringe, estómac i colorectal (2012).

8. S'ha identificat un gran nombre d'actors diferents implicats en diferents fases de la gestió dels MCA, amb perfils i competències molt variats. La majoria no estan específicament considerats ni regulats a la normativa d'amiant actual.

9. No s'exigeix cap demostració de la capacitat de les empreses per inscriure's al RERA.

10. No existeix (o el que existeix és incomplet) un cens de treballadors amiant, ni els que estan exposats actualment ni tampoc els que ho han estat en el passat.

11. Els treballadors autònoms sense treballadors estan en una situació d'alegalitat en relació amb els temes de seguretat i salut laboral i, per tant,

Conclusions i propostes de millora

també en relació amb l'amiant. Aquesta situació d'indefinició afecta directament els drets i deures d'aquests empresaris-treballadors.

12. A l'Administració de la Generalitat de Catalunya, s'identifiquen diferents departaments com a actors competents en temes d'amiant. Els ens locals tenen, igualment, competències en diferents àmbits relacionats amb l'amiant.

13. Cal millorar, en general, la coordinació i cooperació entre les administracions públiques competents en temes d'amiant i, en particular, els residus, la llicència d'activitats, l'obertura de rases a via pública, els dipòsits de residus especials, l'acreditació a transportistes de residus especials i la recollida de residus als carrers. També cal ampliar i intensificar les accions de vigilància i control, tant en relació amb l'activitat de les empreses RERA com, en general, en la implicació de la policia local i dels Mossos d'Esquadra quant a la detecció i control d'obres i abocaments il·legals.

14. Es considera que la formació especialitzada en amiant és, en general, deficient, tant en els professionals de la construcció com a tots els nivells de les empreses RERA (treballadors, tècnics i directius). La manca de regulació legal dels seus continguts ha contribuït molt a aquesta situació.

15. Es constata la manca de sensibilització social envers l'amiant i la importància del seu impacte a la societat, especialment en termes de salut.

16. No hi ha un fòrum permanent de diàleg social específic sobre amiant.

17. A Catalunya, no hi ha cap centre hospitalari de referència per a les malalties associades amb l'exposició a fibres d'amiant.

7.2. Propostes de millora

Com a continuació dels treballs del Grup de Treball Amiant del CRL, es proposa establir un espai de debat permanent amb tots els actors (administracions públiques, empreses RERA, sindicats i patronals) que, entre altres funcions, desenvolupi i faci el seguiment de les propostes contingudes en aquest document i permeti l'anàlisi de l'evolució de la situació i la problemàtica entorn de l'amiant.

En relació amb la identificació i diagnosi de la presència d'MCA

1. Atesa l'obligatorietat de realitzar la identificació i diagnosi de la presència d'MCA, a tots els edificis, terrenys i equips de treball, caldria regular que es fes d'acord amb una metodologia nacional o internacional reconeguda. El resultat d'aquesta s'ha d'entregar a la propietat i s'ha d'incloure com a annex als plans de treball que se'n puguin derivar.
2. Cal promoure el certificat d'edifici, instal·lació o equip de treball lliure d'amiant, fet per una persona tècnica capacitada, com a requisit per a tota transacció de venda o de lloguer.
3. S'ha d'incloure, com a requisit, que cal fer la identificació i la diagnosi de la presència d'MCA als edificis a la inspecció tècnica d'edificis.
4. S'ha de promoure la realització de cens d'edificis amb MCA, començant pels públics i de pública concurrència.
5. Cal establir un registre públic amb els resultats, analitzats, de tots els informes d'identificació i diagnosi de la presència d'amiant a edificis, instal·lacions i equips de treball, i posar-lo a disposició pública, garantint la confidencialitat de les dades, per tal de facilitar l'accés a tota persona interessada.

Conclusions i propostes de millora

6. Cal establir un programa marc de procediments d'actuació per a la licitació d'obres per a totes les administracions públiques i els edificis de pública concurrència, que prevegi, en funció de la diagnosi de la situació dels edificis on hi hagi MCA, les especificacions tècniques que cal considerar en relació amb la contractació d'obres i/o d'instal·lacions en zones o instal·lacions amb presència d'MCA i les seves proximitats, quan puguin veure's afectades per les actuacions previstes.

7. S'ha d'incorporar a la normativa que s'apliqui en cada cas la declaració responsable en relació amb l'absència d'MCA:

- En els edificis per enderrocar.
- En les llicències d'obres, amb projecte i sense.
- En la gestió de runes de construcció, especialment, pel que fa al seu reciclatge.

8. Cal establir protocols d'actuació quan es detecti la presència d'MCA a la via pública, per als policies, les brigades municipals, els veïns, etc. Centralitzar als ajuntaments o els ens locals supramunicipals un sistema d'avís i d'actuació, per tal de facilitar-ne la recollida immediata, el trasllat a la deixalleria o centre de recollida i la transferència.

9. S'han de promoure campanyes de promoció sobre la problemàtica de l'amiant i els riscos que comporta la seva mala manipulació. Cal dur a terme accions de sensibilització social a col·lectius específics, com ara propietaris, promotors, constructors, instal·ladors, policies municipals i de barri, tècnics de les administracions públiques, associacions professionals, etc.

10. Cal regular la presa de mostres i els procediments d'anàlisi per prendre mostres de superfície i mostres sòlides.

Conclusions i propostes de millora

11. Cal promoure el canvi del mètode de presa de mostres i d'anàlisi des de la microscòpia òptica de contrast de fases que es fa avui dia fins a la microscòpia electrònica de transmissió.

En relació amb els actors implicats, les seves funcions i capacitacions

12. S'han d'establir mecanismes de coordinació i de cooperació en la gestió i l'intercanvi d'informació entre les administracions públiques amb competències en temes d'amiant, en particular, en temes de residus, concessió de llicències d'obres (amb projecte i sense), obertura de rases, possibles actuacions de vigilància i control per part de policies.

13. Cal estudiar les accions necessàries per detectar les empreses RERA que no comuniquen l'inici dels treballs amb amiant, i les que treballen amb MCA sense pla de treball aprovat per l'autoritat laboral.

14. Cal establir i definir les funcions i la capacitació de la persona tècnica que identifica i diagnòstica la presència d'MCA, i del responsable tècnic de la propietat que segueix els treballs i que certifica que els espais estan lliures d'amiant.

15. S'ha de millorar el coneixement sobre amiant dels treballadors de la construcció, del metall i dels altres sectors on sigui possible la presència d'MCA.

16. Cal incorporar el procediment per acreditar entitats formadores en amiant a la normativa actual, establir la capacitació dels formadors i els continguts formatius, teòrics i pràctics, i regular aquesta activitat.

17. S'han d'establir els continguts mínims dels programes de formació sobre amiant i la capacitació de les persones tècniques que puguin impartir-la, especialment, la formació de capacitació del personal de les empreses RERA,

Conclusions i propostes de millora

i adaptar-los als continguts a les activitats que es facin i els diferents nivells de l'empresa (directius, tècnics i treballadors).

18. Cal desenvolupar procediments tècnics específics per avaluar l'exposició dels treballadors a amiant, adaptats a les diferents activitats incloses al RERA.

19. S'han de desenvolupar procediments de control de qualitat per avaluar l'exposició dels treballadors a l'amiant.

20. Cal millorar el cens de treballadors amb exposició a l'amiant, els que estan en actiu i els postocupacionals.

21. Cal organitzar cursos específics de capacitació mitjançant el Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) i fomentar la formació contínua dels treballadors en actiu.

22. Cal millorar la tramitació dels plans de treball amb amiant (tramitació telemàtica i reducció de terminis de resolució).

En relació amb els residus

23. S'han d'establir mecanismes de coordinació i cooperació entre les administracions públiques amb funcions d'autoritat laboral i les que tenen funcions relacionades amb els residus d'MCA, per tal de complementar la traçabilitat d'aquests al llarg del procés, des de la fase de projecte d'enderroc fins a la de disposició final d'aquests a l'abocador.

24. Atesa l'obligatorietat de realitzar la identificació dels residus perillosos, entre aquests l'amiant, als projectes d'enderroc, cal impulsar-ne el compliment, donat que encara es detecta la presència d'MCA barrejada amb runes de construcció per a reciclatge.

Conclusions i propostes de millora

25. Cal exigir la còpia de la resolució d'aprovació del pla de treball amiant i el codi del pla a la recepció de residus d'MCA, als centres de reciclatge de runa, als centres de recollida i transferència i a l'abocador de residus especials de Castellolí. I per a les petites obres sense projecte, cal exigir el mateix a l'entrada d'MCA a les deixalleries, portada per treballadors autònoms sense treballadors o microempreses, fonamentalment de construcció i d'instal·lacions.

26. Cal revisar la política de preus de l'abocador de Castellolí i orientar-la amb la voluntat d'afavorir un augment de la deposició controlada dels residus d'MCA friables, enfront de les de fibrociment, avui dia molt majoritàries.

27. S'ha d'estudiar la implantació de subvencions per a la retirada controlada de petites quantitats d'MCA per part d'empreses RERA.

28. S'ha de realitzar campanyes de sensibilització envers la perillositat de la disposició aleatòria d'MCA als carrers i camps de les ciutats en relació amb el medi ambient i la salut pública.

29. Cal afavorir l'ampliació del nombre de centres de reciclatge i transferència de residus i establir criteris homogenis d'acceptació de residus d'amiant.

En relació amb el RERA i les empreses RERA

30. Cal estudiar la regulació de l'establiment d'un registre d'amiant de l'autoritat laboral per als treballadors autònoms sense treballadors i regular-ne les funcions i la capacitat.

31. S'ha d'estudiar la regulació sobre l'exigència de demostrar la capacitat de les empreses RERA en el moment de la inscripció en el registre, per exemple, mitjançant la disponibilitat de mitjans tècnics i humans o mitjançant la certificació, d'acord amb una norma espanyola o europea vigent.

Conclusions i propostes de millora

32. Cal impulsar que totes les empreses que tinguin treballadors exposats a l'amiant o que en puguin tenir siguin inscrites al RERA.

33. Cal incorporar a la informació pública del RERA les dades en relació amb la tipologia dels plans de treball amiant aprovats, per facilitar als ciutadans l'accés a la millor informació disponible. Cal classificar com a *altes passives* les empreses inscrites que els darrers anys no hagin activat cap pla de treball.

— 1

Annex

Òrgans administratius competents en matèria de seguretat i salut laboral

---

Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball

C. Sepúlveda, 148-150

08011 Barcelona

Tel. 93 228 57 57

Web: http://treball.gencat.cat/ca/ambits/seguretat_i_salut_laboral/

Twitter: @treballcat

Serveis territorials de Treball

Barcelona

C. Albareda, 2-4

08004 Barcelona

Tel. 93 622 04 00

Girona

Pl. Pompeu Fabra, 1

17002 Girona

Tel. 972 97 50 00

Lleida

Av. del Segre, 5

25007 Lleida

Tel. 973 70 36 00

Tarragona

Av. d'Andorra, 7 bis (local 3)

43002 Tarragona

Tel. 977 24 18 88

Òrgans administratius competents en matèria de seguretat i salut laboral

Les Terres de l'Ebre

C. Ramón Salas, 33

43870 Amposta

Tel. 977 70 65 34

Institut Català de Seguretat i Salut Laboral

Barcelona

C. Sepúlveda, 148-150

08011 Barcelona

Tel. 932 28 57 57

Pl. Eusebi Güell, 4-5

08034 Barcelona

Tel. 93 205 50 01

Girona

Pl. Pompeu Fabra, 1, 2a planta

17002 Girona

Tel. 972 97 54 50

Lleida

Polígon Industrial El Segre J. Segura i Farré, 728-B

25191 Lleida

Tel. 973 20 04 00

Tarragona

C. Riu Siurana, 28-B

43006 Tarragona

Tel. 977 54 14 55

Òrgans administratius competents en matèria de seguretat i salut laboral

Direcció General de la Inspecció de Treball de Catalunya

C. Sepúlveda, 148-150

08011 Barcelona

Tel. 93 228 57 57

Web: <http://inspecciotreball.gencat.cat>

Inspecció Territorial de Treball de Barcelona

Travessera de Gràcia, 303-311

08025 Barcelona

Tel. 93 624 75 00

Inspecció Territorial de Treball de Girona

C. Migdia, 50

17002 Girona

Tel. 972 94 23 10

Inspecció Territorial de Treball de Lleida

C. Riu Besòs, 2

25001 Lleida

Tel. 973 21 63 80

Inspecció Territorial de Treball de Tarragona

C. Cardenal Vidal i Barraquer, 20

43005 Tarragona

Tel. 977 23 37 14

— 2

Annex

Laboratoris d'anàlisi de mostres d'amiant acreditats a Catalunya

---

MT-HLA núm. 15. INSTITUT CATALÀ DE SEGURETAT I SALUT LABORAL

Unitat Funcional de Microscòpia

Pl. Eusebi Güell, 4-5

08034 Barcelona

Tel. 93 205 50 01

Fax: 93 280 08 54

Homologació per Resolució de 25 de març de 1998 de la Direcció General de Treball del Ministeri de Treball i Afers Socials. Acreditació actualitzada segons el Reial decret 396/2006.

Última revisió: 2016

MT-HLA núm. 19. LABORATORIO Dr. F. ECHEVARNE ANÁLISIS, SA

C. Provença, 312

08037 Barcelona

Tel. 902 52 55 00

Fax: 93 505 97 36

Homologació per Resolució de 27 de juny de 2001 de la Direcció General de Treball del Ministeri de Treball i Afers Socials.

Acreditació actualitzada segons el Reial decret 396/2006.

Última revisió: 2016

CT-ALA núm. 1. TELE-TEST ANALYTIKA, SA

C. Montseny, 11

08012 Barcelona

Tel. 902 431 005, 93 415 44 27

Fax: 93 416 02 63

Laboratoris d'anàlisi de mostres d'amiant acreditats a Catalunya

Acreditació per Resolució de 15 de setembre de 2008 de la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball, del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya.

Última revisió: 2016

CT-ALA núm. 2. FIBRECOUNT IBERICA, SL

Av. Maresme, 124, 3r 1a

08918 Badalona (Barcelona)

Tel. 93 387 60 93

Fax: 93 387 43 62

Acreditació per Resolució de 9 d'agost de 2011 de la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya.

Última revisió: 2014

CT-ALA núm. 3. ASPY PREVENCIÓN, SLU

Laboratorio General de Análisis

C. Verge de Guadalupe, 18, 1

08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona)

Tel. 610 234 656

Acreditació per Resolució de 22 d'abril de 2013 de la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, per la qual s'acredita el Laboratorio General de Análisis de la Sociedad de Prevención Asepeyo, SLU, que amb data 13 de maig de 2014 realitza un canvi de denominació social i passa a denominar-se ASPY Prevención SLU, i manté la mateixa contrasenya d'acreditació.

Última revisió: 2016

— 3

Annex

Relació d'Unitats de Salut Laboral a Catalunya

Servei de Coordinació d'Actuacions de Salut Laboral (SCASL)

Agència de Salut Pública de Catalunya
Edifici Salvany C/ Roc Boronat 81-95
08005 Barcelona
Tel. 93 551 36 59
Fax. 93 551 75 14

USL Lleida i Alt Pirineu i Aran

Av. de l' Alcalde Rovira Roure, 2
25006 Lleida
Tel. 973 23 67 98 | 973 70 16 00, ext. 176
Contacte: ✉ usl.lleida@gencat.cat

USL Girona

C. Maluquer Salvador, 11
17002 Girona
Tel. 972 94 14 01 | 972 48 79 38
Fax: 972 21 41 00
Contacte: ✉ usl.girona@gencat.cat

USL Catalunya Central

C. Flor de Lis, 33
08242 Manresa
Tel. 93 873 25 50
Fax: 93 873 21 08
Contacte: ✉ usl.catalunyacentral@gencat.cat

USL Vallès

Rda. dels Pinetons, 8
08100 Mollet del Vallès
Tel. 93 563 61 00 | 93 563 61 30
Fax: 93 576 03 20
Contacte: usl.valles@gencat.cat

USL Barcelonès Nord – Maresme

C. Sant Anastasi, 69
08911 Badalona
Tel. 93 464 84 64
Fax: 93 502 90 14
Contacte: usl.bnordimaresme@gencat.cat

USL Barcelona

Pl. Lesseps, 1, 4º
08023 Barcelona
Tel. 93 238 45 65
Fax: 93 238 45 58
Contacte: usl@aspb.cat i usl.barcelona@gencat.cat

USL Costa de Ponent

C. Rossell, 4-6
08902 Hospitalet de Llobregat
Tel. 93 332 46 93
Contacte: usl.costaponent@gencat.cat

USL Camp de Tarragona

CAP Llibertat

C. General Moragues, 52, 2 planta

43201 Reus

Tel. 977 320 107

Fax: 977 317 380

Contacte: usl.reus@gencat.cat i usl.tarragona@gencat.cat

